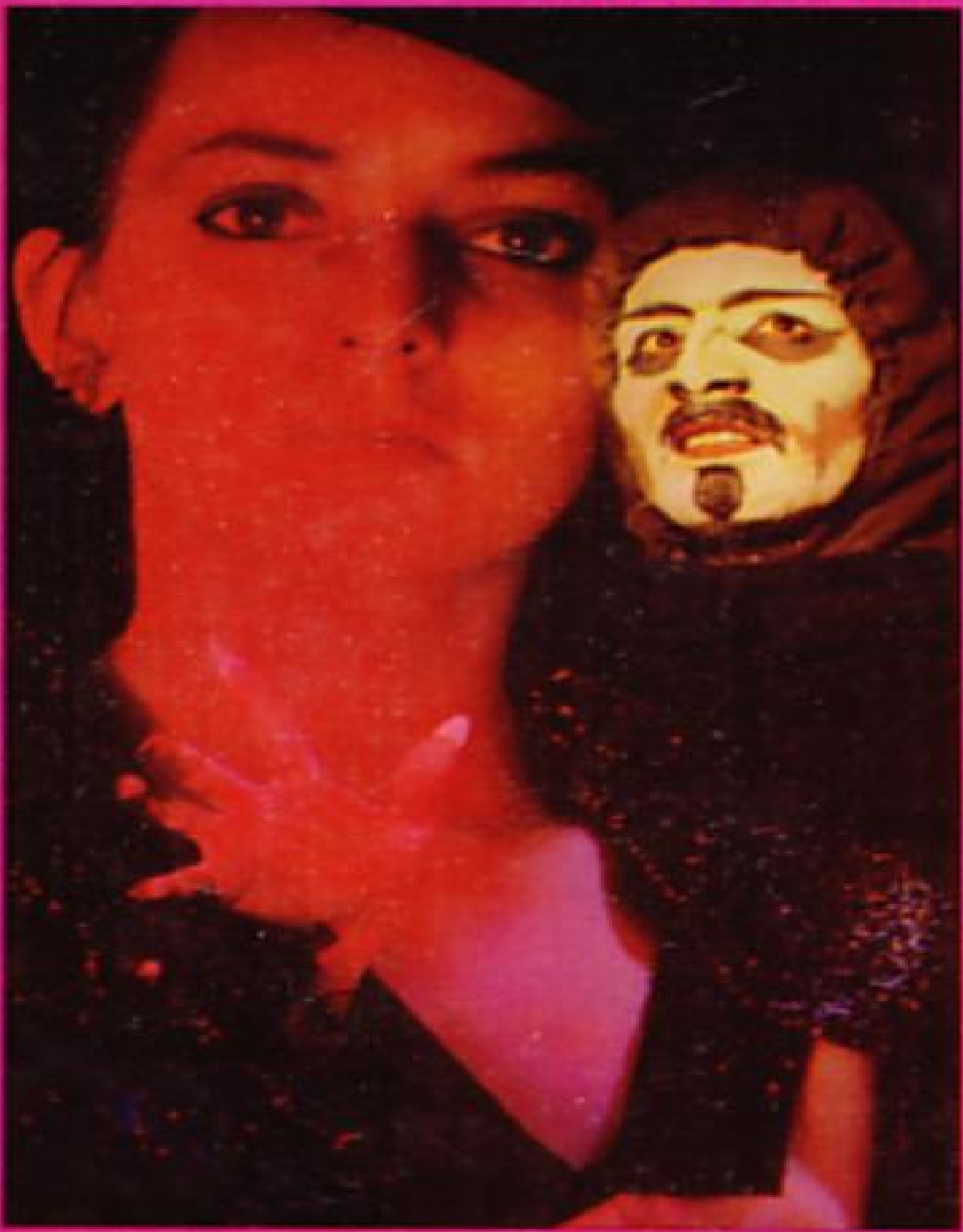

AGATHA

CHRISTIE

SITTA FORDSKA
MISTERIJA

Sittafordska misterija (*Zločin u Hazelmooru, Ubojstvo u Hazelmooru*)

The Sittaford Mystery (*Murder at Hazelmoor*)

Agatha Christie, 1931

1. Sittafordska kuća

Navukavši gumene čizme i zakopčavši oko vratnik zimskog kaputa, major Burnaby uzme fenjer s police, oprezno otvori vrata svoga malog bungalowa i proviri van.

Sve je bilo pod snijegom - nije to više bio tanki prekrivač, već pravi nanosi snijega. U čita voj Engleskoj sniježilo je već četiri dana, a ovdje, u dartmoorskoj regiji, visina je dosegla čak nekoliko stopa. Oštra zima je predstavljala pravi problem u malom zabačenom mjestu Sittaford koje je sada bilo gotovo odsječeno od svijeta.

No, major Burnaby je bio otporan na hladnoću. Dvaput je prezrivo uzdahnuo, jednom zagundao i zatim odlučno izašao na snijeg. Nije išao daleko. Pošao je duž vijugavog puteljka, prošao kroz dvorišna vrata, a zatim, po napola očišćenom putu, ravno do prilično velike gra nitne kuće.

Uredno obučena sobarica otvori mu vrata. Major je imao topli kaput i gumene čizme, a oko vrata je stavio već pomalo iznošen šal. Sob na vrata se širom otvoriše i on uđe u prostoriju izgled koje je potpuno odudarao od vanjskog ugođaja.

Iako je bilo tek pola četiri, zastori su bili navučeni, svjetlo upaljeno, a u kaminu je veselo plamsala vatra. Dvije žene u poslijepodnevnim haljinama podigoše se da pozdrave starog borca.

— Lijepo je od vas što ste došli, majore Burnaby, reče starija.

— Ne spominjite to uopće, gospođo Willet.

Lijepo je od vas što ste me pozvali. - Rukova se s obje žene.

— Dolazi i gospodin Garfield, nastavi gospođa Willet, i gospodin Duke, a i gospodin Rycroft je rekao da će doći, ali teško da bi ga čovjek mogao očekivati uzevši u obzir njegove godine i ovo užasno

vrijeme. Stvarno je strašno. Prosto osjećam da čovjek mora nešto raditi da bi odr žao dobro raspoloženje. Violeta, stavi još jedno drvo na vatru.

Major ustane i galantno reče: - Dopustite da ja to učinim, gospođice Violeta.

Vješto stavi cjepanicu na pravo mjesto i ponovno sjedne u naslonjač koji mu je namijenila domaćica. Tu i tamo, krišom bi pogledavao oko sebe. Nevjerovatno kako dvije žene mogu potpuno izmijeniti izgled sobe, a da u stvari nisu ništa posebno promijenile što bi čovjeku upalo u oči.

Sittafordsku kuću izgradio je prije deset go dina kapetan Joseph Trevelvan, R.N.,^[1] prilikom napuštanja službe u mornarici. Bio je bogat i oduvijek je želio živjeti u Dartmooru. Bacio je oko na malo selo Sittaford. Nije to bila obična dolina sa selima i farmama; smjestila se na sa mom rubu močvare u sjenci sittafordskog brežuljka. Kapetan je zakupio veliki zemljišni posjed i podigao na njemu lijepu kuću s vlastitom električnom centralom i električnom pumpom za vodu, kako bi uštedio trud oko snabdijevanja.

A onda je još sagradio šest malih bungalova duž puta, svaki na četvrtini jutra zemlje.

Prvi bungalow, onaj do samih vratiju, dodijelio je svom starom prijatelju i ratnom drugu Johnu Burnabyju, ostale je prodao, jer je još uvijek bilo ljudi koji su, iz želje ili iz potrebe, voljeli živjeti daleko od ostalog svijeta. Samo selo čine tri slikovite ali već rasklimane kolibe, kovačnica te kombinacija pošte i trgovine slatkišima. Najbliži grad je Exhampton, udaljen šest milja, do kojeg vodi strma nizbrdica koja zahtijeva upozorenje: "Vozači, prebacite u najnižu brzinu", tako uobičajeno na dartmoorskim cestama.

Kapetan Trevelvan je, kao što je rečeno, bio gat čovjek. Usprkos tome - a možda baš zato neopisivo voli novac. Krajem listopada, posrednik za prodaju nekretnina iz Exhamptona pisao mu je pitajući

ga bi li htio iznajmiti Sittafordsku kuću. Naime, javio se netko tko je zainteresiran za unajmljivanje kuće preko zime.

Prva kapetanova reakcija bila je odbijanje svake slične zamisli, no kasnije se ipak zainteresirao i tražio je dodatne informacije. Radilo se o izvjesnoj gospođi Willet, udovici s jednom kćeri. Nedavno se vratila iz Južne Afrike i tražila je kuću da provede zimu u njoj.

— Do đavola, ta žena mora da je luda - rekao je kapetan Trevelvan.
- Slušaj, Burnaby, zar ne misliš i ti tako?

Burnaby se u potpunosti slagao i reagirao je istom žestinom kao i njegov prijatelj. - U sva kom slučaju, ti ni ne pomišljaš na izdavanje rekao je. - Neka ta luda žena ide nekamo drugdje ako joj je već do smrzavanja. Južna Afrika!

No, tada je došao do izražaja kapetanov osjećaj za novac. Prilika da izda kuću usred zime ne pruža mu se svaki dan. Odmah je upitao koju je sumu stranka voljna platiti.

Suma od šest gvineja tjedno bila je odlučujuća. Kapetan Trevelyan otišao je u Exhampton, iznajmio tamo malu kuću na periferiji za dvije gvineje tjedno i predao Sittafordsku kuću gospođi Willet koja mu je unaprijed platila polovinu rente.

— Luda žena i novac ne idu dugo zajedno- mrmljao je. No, pogledavajući kriomice go spođu Willet tog poslijepodneva, Burnaby je razmišljajući došao do zaključka da ona i nije tako luda. Bila je to visoka žena prilično luckasta ponašanja, ali fizionomija joj je bila više mudra nego luda. Bila je sklona napadnom oblačenju koje je jasno odavalo kolonijalni utjecaj, i činilo se da je posve zadovoljna poslom koji je napra vila. Očito je da ima dosta novca i, kao što je Burnaby često razmišljao, to je u čitavoj stvari i bilo čudno. Nije bila tip žene koja bi žudila za samoćom.

Kao susjeda, pokazala se neobično prijateljski raspoložena. Pozivi su pljuštali na sve strane. Stalno je uvjerala kapetana Trevelvana da se i dalje osjeća kao u svojoj kući. Trevelvan, me đutim, nije

mного volio žene. Pričalo se da je takav još od djetinjstva. Uporno je odbijao sve pozive. Prošlo je već dva mjeseca od dolaska Willetovih, i prva čuđenja su već jenjavala.

Burnaby, po prirodi miran čovjek, nastavi promatrati domaćicu, izbjegavajući dosadne razgovore. Voli ispasti glupa, pomisli on, a u stvari to nije. Zadovoljan ocjenom situacije, pogled mu pređe na Violetu Willet. Zgodna djevojka, mršava, naravno, danas su sve takve.

On se malo uspravi jer je razgovor to zahtijevao.

— Bojale smo se da nećete moći doći - reče gospođa Willet. - Sjećate se, rekli ste da niste sigurni. Tako smo se razveselile kad ste ipak pristali.

— Petak je - reče major Burnaby, kao da to sve objašnjava.

— Petak? - začudi se gospođa Willet.

— Svakog petka odlazim do Trevelvana. Utor kom on dolazi k meni. Obojica se toga držimo već godinama.

— Da, razumijem. Budući da ste tako bliži...

— Moć navike.

— Ali, još uvijek to radite? Mislim, sada kada on živi u Exhamptonu...

— Bilo bi šteta prekinuti taj lijepi običaj - reče major Burnaby. - Obojici bi nedostajale te večeri.

— Čujem da se bavite enigmatikom - reče Violeta. - Akrostihovi, križaljke i tome slično.

Burnaby potvrdno klimne, - Rješavam križaljke. Trevelvan se bavi akrostihovima. Svaki se drži svog područja. Prošlog mjeseca sam dobio tri knjige na nagradnoj križaljci - pohvali se Burnaby.

— Zaista? To je divno. Jesu li to zanimljive knjige?

— Ne znam. Nisam ih pročitao. Ne zanimaju me.

— Osjećaj da ste ih dobili kao nagradu je važan, zar ne? - reče rastreseno gospođa Willet.

— Kako idete do Exhamptona? - upita Violeta. - Nemate automobil.

— Pješačim.

— što? šalite se. šest milja!

— Dobra vježba, što je dvanaest milja? Čovjek ostaje u kondiciji. A to je velika stvar.

— Zamisli! Dvanaest milja. No, i vi i kapetan Trevelyan bili ste vrsni sportaši, zar ne?

— Često smo zajedno išli u švicarsku. Zimski sportovi zimi, a penjanje ljeti.

Trevelvan je bio nenadmašiv na ledu. Obojica smo sada već prestari za takve stvari.

— Vi ste čak pobijedili na vojnom racquets natjecanju, zar ne? - zapita Violeta.

Major pocrveni poput djevojke. - Tko vam je to rekao? - promrmlja.

— Kapetan Trevelvan.

— Joe bi mogao malo manje pričati - reče Burnaby. - Previše govori. Kakvo je vrijeme vani?

Poštujući njegovu smetenost. Violeta pođe za njim do prozora. Odmakli su zastore i pogledali van. - Bit će još snijega - reče Burnaby. - I to prilično, rekao bih.

— Kako je to uzбудljivo - reče Violeta. - Snijeg je tako romantičan. Nikada ga prije ni sam vidjela.

— Nije baš tako romantično kada se cijevi zamrznu, ludo moje dijete - reče majka.

— Zar ste čitav život proveli u Južnoj Africi, gospođice Willet? - upita major Burnaby.

Djevojčino raspoloženje odjednom splasne. Bilo je nečeg grčevitog u načinu na koji je odgovorila. - Da - ovo je prvi put da sam nekamo putovala. Sve je tako zastrašujuće" uzbudljivo.

Uzbudljivo? - Biti zatvoren u zabačenom močvarnom selu? čudno. Nikako nije shvaćao te ljude.

Otvoriše se vrata i sobarica najavi:

— Gospođin Rycroft i gospodin Garfield.

U sobu uđoše nizak, postariji, ispijen gospodin i mladić dječaćkog izgleda i svježije boje u licu. Mladić reče: - Doveo sam ga, gospođo Willet. Nisam mogao dopustiti da ostane negdje za meten u snijegu. Ha, ha, ha, pa ovdje je predivno!

Badnjak veselo pucketa.

Istina je; moj mladi prijatelj me jednostavno dovukao ovamo - reče gospodin Eycroft, dok se ponešto previše svečano rukovao. - Kako ste, gospođice Willet?

Pravo zimsko vrijeme - i prezimsko, bojim se.

On pođe do kamina razgovarajući s gospođom Willet. Ronald Garfield ostane s Violetom.

— Pitam se“ ne bi li se moglo otići nekamo na klizanje? Zar ovdje nema ribnjaka?

— Mislim da će vam krčenje puta ostati je dini sport.

— Čitavo jutro sam to radio.

— Kakav muškarac!

— Ne smijte mi se. Ruke su mi pune žuljeva.

— Kako je vaša tetka?

— Ah, uvijek isto - katkad kaže da joj je bolje, katkad gore. Mislim da joj je u stvari stalno jednako. Mučan je to život, znate. Svake godine mislim da neću izdržati, no - tako vam je to. Ako čovjek ne trči oko zlatne koke, ona je u stanju ostaviti sav svoj novac Društvu za zaštitu mačaka. Ima ih pet, znate.

Stalno ih gladim i pravim se da mi to pričinjava zadovoljstvo.

— Više volim pse nego mačke.

— I ja. U svakom slučaju. Hoću reći, pas je- hm, pas je pas, znate.

— Je li vaša tetka oduvijek voljela mačke?

— Mislim da je to jedna od onih stvari koje uhvate stare usidjelice. Uh! Mrzim te beštije.

— Vaša tetka je draga, ali me pomalo plaši.

— Vjerujem vam. Ponekad me dovodi do lu dila. Smatra me za totalnog glupana.

— Stvarno.

— Pa, nemojte to baš doslovce shvatiti. Mnogi ljudi se prave ljudi, a u sebi se smiju.

— Gospodin Duke - najavi sobarica.

Gospodin Duke je bio relativno novo lice u Sittafordu. U rujnu je kupio posljednji od šest bungalova. Bio je to krupan čovjek, pasionirani vrtlar; vrlo miran.

Gospodin Rycroft, koji se bavi pticama, odmah se s njim sprijateljio.

Smatrao je da je gospodin Duke, naravno, vrlo dragčovjek, bez sumnje. Ipak, bio je prilično - pri lično? Možda je trgovac u mirovini?

No, nitko ga nije htio ništa pobliže zapitki vati i, zaista, smatrali su da je bolje da ništa ne znaju. Jer, kad bi čovjek nešto i saznao, moglo bi to biti Čudno, a u tako maloj zajednici najbolje je bilo svakog dobro poznavati.

— Ne idete u Exhampton po ovakvom vre menu? - zapita on majora Burnabya.

— Ne, mislim da me Trevelyan ne očekuje večeras.

— Strašno je, zar ne? - primijeti gospođa Willet, zadrhtavši. - Biti ovdje zakopan godi nama - mora da je neugodno.

Gospodine Duke je pogleda krajičkom oka. I major Burnaby znatiželjno ju je promatrao.

U tom času poslužen je čaj.

2. Poruka

Poslije čaja, gospođa Willet predloži partiju bridža. - Šestero nas je - dvoje može kasnije upasti.

Ronnijeve oči zasvjetlucaše. - Vas četvero počnite - predloži on. - Gospođica Willet i ja ćemo se kasnije pridružiti.

Ali gospodin Duke reče da ne igra bridž. Ronnie se namršti.

— Mogli bismo igrati naizmjenično - reče gospođa Willet.

— Ili zazivanje duhova - opet se javi Ronnie. - Ovo je baš pravo veče za to.

Sjećate se, spominjali smo to neki dan. A gospodin Rycroft i ja smo se sjetili te igre na putu ovamo.

— Ja sam, naime, član Društva za spiritualistička istraživanja - objasni gospodin Rycroft na svoj precizan način. - Tako sam bio u mo gućnosti da uputim svoga mladog prijatelja u neke pojedinosti iz tog područja.

— Glupost - umiješa se major Burnaby.

— Ali, zar ne mislite da je to jako zgodno? - priključi se razgovoru i Violeta.

— Mislim, čovjek ne mora u to vjerovati. To je samo igra. što vi mislite, gospodine Duke?

— Kako god vi želite, gospođice Willet.

— Moramo ugaziti svjetlo i pronaći odgovarajući stol. Ne, ne taj, majko. Sigurna sam da je pretežak.

Napokon se sve sredilo na opće zadovoljstvo. Iz pokrajnje sobe donesen je mali okrugli stol s dobro uglačanom površinom. Postavljen je ispred kamina, svi posjedaše oko njega, a svjetla ugasiše.

Major Burnaby sjedio je između domaćice i Violete. Djevojci je s druge strane sjedio Ronnie Garfield. Ciničan osmijeh zatitra na majorovu licu. On pomisli: Kad sam bio mlad, igralo se Up Jenkins. [2] I pokuša se sjetiti imena djevojke bujne kose čiju bi ruku dosta dugu držao ispod stola. Bilo je to davno. Ali "Up Jenkins" je bila zgodna igra.

Čulo se uobičajeno smijuljenje, šapat i pri mjedbe.

— Duhovima dugo treba da dođu.

— Moraju prevaliti velik put.

— Tišina... ništa se neće dogoditi ako ne budete ozbiljni.

— Budite tiho... svi.

— Ništa se ne događa.

— Naravno da ne... nikada ne uspije od prve.

— Kad biste samo mogli biti mirni.

Napokon žamor zamre. Tišina.

— Ovaj stol šuti kao zaliven - promrmlja prezrivo Ronnie Garfield.

— Tiho.

Glatka površina odjednom zatreperi. Stol se počne njihati.

— Postavljajte pitanje. Tko će početi? Vi, Ronnie.

— Hm - ovaj - a što da ga pitam?

— Je li duh ovdje? - šapne mu Violeta.

— Hm, halo - Jeli duh ovdje?

Nagli trzaj.

— To znači da jest - reče Violeta.

— Hej, tko ste vi?

Bez odgovora.

— Tražite od njega da sriče svoje ime...

— Kako se to radi?

— Mi ćemo brojiti broj trzaja.

— A, sada shvaćam. Hoćete li, molim vas, sricati vaše ime?

Stol se počne žestoko tresti.

— ABCDEFGHI - čekajte, je li to bilo I ili J?

— Pitajte ga. Je li bilo I?

Jedan trzaj.

— Da. Molim slijedeće slovo.

Ime duha bilo je Ida.

— Imate li poruku za bilo koga od prisut nih?

Da.

— Za koga? Za gospođicu Willet?

Ne.

— Gospođu Willet?

Ne.

— Gospodina Rycrofta?

Ne.

— Za mene.

Da.

— Za vas je Ronnie. Nastavite. Neka vam opet sriče.

Ime je bilo Diana.

— Tko je Diana? Poznajete li nekog tko se tako zove?

— Ne. Barem...

— Tu smo. Zna je.

— Pitajte je li udovica.

Nastavili su se zabavljati. Gospodin Rycroft se blago nasmije. Mladi se moraju šaliti. Na trenutak, u treptaju vatre, uhvati pogled doma čice. Izgledala je zabrinuto i odsutno. Misli su joj bile negdje daleko.

Major Burnaby mislio je na snijeg. Opet će padati večeras. Tako oštru zimu nije pamtio.

Gospodin Duke se ozbiljno zadubio u igru. Na žalost, duh mu je poklanjao malo pažnje.

Izgledalo je da su sve poruke za Violetu i Ron niea.

Violeti je rečeno da će poći u Italiju. Netko ide s njom. Muškarac. Zove se Leonard.

Opet smijeh. Stol je sricao ime grada. Neka mješavina ruskih slova - ni slično talijanskom.

Počele su padati uobičajene optužbe.

— Pazite! Violeta, treseš stol.

— Ne tresem. Gledajte, podigla sam ruke od stola a on se i dalje trese.

— Volim kucanje. Tražit ću ga da kuca.

Glasno.

— Moralo bi se čuti kucanje. - Ronnie se obrati gospodinu Rycroftu. - Trebalo bi se čuti kucanje, zar ne, gospodine?

— Pod ovakvim okolnostima, mislim da je to gotovo nemoguće - suho će gospodin Rycroft.

Nasta stanka. Stol je bio nepomičan. Nije više odgovarao na pitanja.

— Je li Ida otišla?

Lagani trzaj.

— Molim vas, hoće li doći drugi duh?

Ništa. Odjednom se stol počne silovito tresti.

— Hura! Jeste li vi novi duh?

Da.

— Imate li poruku za nekoga?

Da.

— Za mene?

Ne.

— Za Violetu?

Ne.

— Za majora Burnabyja?

Da.

— Za vas je, majore. Hočete li sricati poruku?

Stol se stane lagano tresti.

— T R E V... sigurni ste da je V? Nemoguće.

T R E V... to nema smisla.

— Trevelvan, naravno - reče gospođa Willet.

— Kapetan Trevelvan.

— Mislite li na kapetana Trevelvana?

Da.

— Imate poruku za kapetana Trevelvana?

Ne.

— Pa, što je onda?

Stol se stane tresti - polagano, ritmički.

Tako polagano, da je bilo lako prebrojavati slova.

— M - pauza - R - T - A - V.

— Mrtav.

— Netko je mrtav?

Umjesto Da ili Ne, stol se njihao sve dok nije došao do slova T.

— T - mislite Trevelyan?

Da.

— Ne mislite valjda reći da je Trevelvan mrtav?

Vrlo snažan trzaj. Da.

Netko glasno uzdahnu. Nasta komešanje. Ponovivši pitanje, Ronnijev glas zazvuči nekako čudno - nelagodno.

— Mislite - kapetan Trevelvan je mrtav?

Da.

Stanka. Kao da nije nitko znao što bi još pitao, ili kako da shvati ovaj nepredviđen razvoj događaja. I u toj stanki, stol se stade ponovno njihati.

Ujednačeno i polagano. Ronnie je sricao na glas: U - B - O - J - S - T
- V - O.

Gospođa Willet krikne i makne ruke od stola.

— Ne želim ovo više slušati. Strašno je. Ne sviđa mi se.

Začu se zvonki, jasni glas gospodina Dukea.

— Mislite... kapetan Trevelvan je ubijen zapita on duha.

Jedva što je izgovorio posljednju riječ, kad se stol stade tako divlje tresti da se gotovo prevrnuo., Samo jedan trzaj. Da.

— Stanite - reče Ronnie. Podigao je ruke od stola. - Za mene je to neslana šala.

— Glas mu je podrhtavao.

— Upalite svjetlo - reče gospodin Rycroft.

Major Burnaby ustane i upali svjetlo. Blije sak obasja blijeda i preplašena lica.

Pogledaše se u čudu. Nitko nije znao što bi rekao.

— Sve je to samo šala, naravno - Ronnie će uz usiljeni smješak.

— Glupost - reče gospođa Willet. - Nitko se ne bi smio šaliti na takav način.

— Barem ne sa smrti - reče Violeta. - To je... Oh! Ne sviđa mi se.

— Ja nisam tresao stol - usprotivi se Ronnie, osjećajući da ga ostali šutke optužuju. - Ku nem se da nisam.

— Ni ja - reče gospodin Duke. - A vi, gospodine Rycroft?

— Naravno da nisam tresao - reče ovaj uzbuđeno.

— Ne mislite valjda da bih se ja šalio na- takav način? - progunđa major Burnaby.

Ružno, vrlo ružno.

— Violeto...

— Nisam ja, majko. Stvarno nisam. Ne bih tako nešto učinila. - Djevojka je bila na rubu plača.

Svi su bili zaprepašteni. Veselo društvo zasjenio je tamni oblak.

Major Burnaby odgurne stolicu, pođe do prozora i odmakne zavjesu. Stajao je tako leđima okrenut ostalima.

— Pet sati i dvadeset i pet minuta - promrmlja gospodin Rycroft gledajući na zidni sat. Usporedi vrijeme s onim na svom ručnom satu i nekako su svi osjećali da je taj pokret značajan.

Neprirodno živahno, gospođa Willet reče:

— Mislim da je vrijeme za piće. Gospodine Garfield, hoćete M pozvoniti, molim vas?

Ronnie posluša.

Doneseno je sve što je potrebno za koktele i Ronnie se prihvati dužnosti oko pripremanja.

Napetost malo popusti. - Evo - reče Ronnie podižući čašu. - Gotovo je.

Ostali mu se pridružiše. Svi osim tihe prilike pokraj prozora.

— Majore Burnaby, vaš koktel.

Major se trže. Polako se okrene. - Hvala, gospođo Willet, radije ne bih. - I opet se okrene prozoru zureći u noć. Zatim priđe grupi pokraj kamina. - Zahvaljujem vam na ugodnoj večeri.

Laku noć.

— Zar odlazite?

— Bojim se da moram poći.

— Ali ne tako brzo. I ne po ovakvom vremenu.

— Žao mi je, gospođo Willet, ali to se mora učiniti. Kad bih barem imao telefon.

— Telefon?

— Da - istini za volju... vrlo sam... hm, htio bih biti siguran da je sve u redu s Joeom Trevelvanom. Glupe predrasude, znam, ali ne mogu si pomoći. Naravno, ne vjerujem u te gluposti, ali...

— Ali, ne možete telefonirati. U Sittafordu nema telefona.

— O tome se upravo i radi. Budući da ne mogu telefonirati, moram poći do njega.

— Poći.. sada? Ali na cesti nećete naći niti jedan automobil. Elmer sigurno nije vani po takvom vremenu.

Elmer je bio vlasnik jedinog automobila u mjestu. Bio je to jedan stari Ford kojeg su mogli iznajmiti po savim pristojnoj cijeni oni koji su išli za Exhampton.

— Znam, znam - auto ne dolazi u obzir. Moje dvije noge odvest će me do njega, gospođo Willet.

Začu se žamor i negodovanje.

— Ali, majore Burnaby - to je nemoguće. I sami ste rekli da će opet sniježiti.

— Neće padati barem još jedan sat... možda i dulje. Stići ću na vrijeme, ne bojte se.

— Ne možete poći. Nećemo vam dopustiti. - Vidljivo se uzrujala.

Ipak, sva nagovaranja i uvjeravanja ostala su bez efekta. Major Burnaby je bio nepopustljiv. Kada jednom nešto smisli, ništa ga od toga ne može odvratiti.

Odlučio je da pješice ode u Exhampton i sam se uvjeri da je s njegovim prijateljem sve u redu. Ponovio je tu svoju odluku nekoliko puta.

Na kraju su i ostali shvatili da se ne šali. Obu kao je zimski kaput, upalio fenjer i zakoračio u noć.

— Svratit ću najprije kući po četuricu - reče on veselo - a onda ravno u Exhampton.

Prespavat ću kod Trevelvana. Znam da je sve to besmisleno. Sigurno se ništa nije dogodilo.

Ne brinite, gospođo Willet. Padao snijeg ili ne, stići ću tamo za nekoliko sati.

Laku noć.

I ode. Ostali se vratiše do kamina.

Rycroft pogleda kroz prozor. - Stvarno će padati - promrmlja obraćajući se gospodinu Dukeu. - A početak će prije nego što on stigne u Exhampton. Nadam se... nadam se da će sretno stići.

Duke se namršti. - Znam što mislite. Trebao sam poći s njim. Netko od nas je trebao poći?

— Strašno - stalno je ponavljala gospođa Willet. - Strašno je to, Violeto. Neću više nikada igrati tu glupu igru. Jadni major Burnaby, sigurno će ostati negdje u snijegu. Ako se izvuče, umrijet će od napora i hladnoće. U njega vim godinama...

Ludo je što je ovako otišao.

Naravno, s kapetanom Trevelvanom je sve u naj boljem redu.

Ostali se javiše kao jeka - Naravno.

Ali, čak i sada nisu se ugodno osjećali. Recimo da se zaista nešto dogodilo kapetanu Trevelyanu... Pretpostavimo...

3. Pet sati, dvadesetpet minuta

Dva i pol sata Kasnije, nešto prije osam, ma jor Burnaby je s fenjerom u ruci, pognute glave da bi izbjegao žestoke nalete snježne vijavice teturao niz put do Hazelmoora, male kuće u kojoj je stanovao kapetan Trevelvan.

Sniježiti je počelo pred nepun sat, ogromne pahulje. Major Burnaby je teško disao, dahčući poput iznemoglog starca. Sav je promrzao. Stre sao je snijeg s cipela, zakašljao i pozvonio na vrata. Zvono je resko zatitralo.

Nakon nekoliko trenutaka čekanja, budući da nitko nije odgovarao, Burnaby pozvoni po novno.

I opet ni znaka života.

On pritisne zvono i treći put. Ovoga puta pusti da dugo zvoni. Zvonilo je i zvonilo - ali iz kuće ni glasa.

Na vratima je bila alka. Major Burnaby sta de njome bjesomučno lupati po vratima. Kuća je i dalje bila nijema.

Major odustane. Neko je vrijeme zdvojan stajao, a onda polagano krene niz put. Izađe kroz dvorišna vrata i produži cestom prema Ex hamptonu. Nakon stotinjak jardi stigne do male policijske stanice. Ponovno oklijevaše, a onda odlučno uđe.

Policajac Graves, koji je dobro poznavao ma jora, začuđeno ustane.

— Gospodine, nikada nisam mislio da ćemo se sresti u noći poput ove.

— Slušajte - oštro će Burnaby. Zvonio sam i lupao na kapetanova vrata i nisam dobio ni kakav odgovor.

— Pa, naravno, danas je petak - reče Graves, koji je znao vrlo dobro običaje ove dvojice.

— No, neće valjda reći da ste po ovakvom vre menu došli čak iz Sittaforda?

Sigurno vas kapetan nije očekivao.

— Bilo kako bilo, ja sam ipak došao - reče uporno Burnaby. - I kažem vam da ne mogu ući. Zvonio sam i lupao, ali nitko ne odgovara.

Policajac se počne nelagodno meškoljiti.

— To je čudno - reče on mrsteći se.

— Naravno da je čudno - reče Burnaby.

— Malo je vjerovatno da je izašao - po ovakvom vremenu.

— Jasno da nije izašao.

— To jest čudno - opet će Graves.

Burnabyja je nervirala ta sporost. - Zar ne ćete ništa poduzeti? - navaljivao je.

— Poduzeti?

— Da, učinite nešto, zaboga!

Policajac je razmišljao. - Mislite da mu nije dobro? - Lice mu se najednom ozari. - Po kušat ću telefonirati. - Telefon mu je bio pri ruci. Uzme slušalicu i okrene broj.

Ali, ni na zvonjavu telefona, kao ni na onu s vratiju kapetan Trevelvan nije odgovarao.

— Izgleda da mu se ipak nešto dogodilo - reče Graves, spuštajući slušalicu. - A sam je u kući. Najbolje je da pozovemo doktora Warrena da pođe s nama.

Dr Warren stanovao je odmah pokraj policijske stanice. Liječnik se baš spremao da večera sa svojom ženom, i nije mu bilo drago što ga zovu. Ipak, gundajući je pristao da pođe s njima, navukao stari zimski kaput, obuio gumene čizme i ovio pleteni šal oko vrata.

Snijeg je još uvijek padao.

— Prokleta noć - mrmljao je liječnik.

— Nadam se da me niste uzalud zvali. Trevelvan je zdrav kao dren. Nikada nije pobolijevao.

Burnaby ništa ne odgovori.

Došavši do Hazelmoora, ponovno su zvonili i lupali, ali odgovora nije bilo.

Liječnik predloži da pođu iza kuće i pokušaju ući kroz prozor. - Lakše je provaliti prozor nego vrata.

Graves se složi, i pođoše iza kuće. Bio je tu i sporedni ulaz, ali i ta vrata su bila zaključana.

Ubrzo su došli do čistine s druge strane kuće, gdje su se nalazili prozori.

Najednom Warren uzviknu od iznenađenja.

— Prozor u radnoj sobi - je otvoren!

I stvarno, francuski prozor bio je širom otvoren. Požuriše. Po takvom vremenu nitko pametan ne bi otvarao prozor. Iz sobe je dopirao ta nak trak svjetla.

Sva trojica u isti čas stigoše do prozora. Bur nabv uđe prvi, policajac odmah za njim. Obojica stadoše kao ukopani, a bivši vojnik kliknu. U istom trenu Warren "se stvori uz njih, i ugleda ono što je ovu dvojicu osupnulo.

Kapetan Trevelyan ležao je na podu rašire nih ruku, licem prema dolje. Soba je bila sva ispremetana, ladice povadene, papiri posvuda nao kolo. Na mjestu gdje je bio razvaljen prozor virila je iverica. Do nogu majora Burnabyja sta jala je tamnozeleno platneno vrećica, široka oko dva inča u presjeku.

Nagnuvši se, Warren klekne kraj tijela. Jedna minuta bila je dovoljna. Blijed u lice, on ustane.

— Je li mrtav? - upita Burnaby.

Liječnik potvrdno klimne. Zatim se obrati Gravesu.

— Na vama je sada da preuzmete slučaj. Sve što mogu učiniti jest da pregledam tijelo. No, možda je bolje da pričekamo inspektora. Uzrok smrti mogu vam odmah reći. Fraktura donjeg dijela lubanje. A mislim da mogu pogoditi i s kakvim oružjem je to učinjeno.

On pokaza na zelenu platnenu vrećicu.

— Treveljran ih je uvijek držao ispod vrata- zbog propuha - reče Burnaby.

Glas mu je bio opor i promukao.

— Da - vrlo efikasna pješćana vrećica.

— Bože!

— Ali ovo je... - započe policajac, budući da mu moć brzog rasuđivanja baš nije bila jaka strana - mislite, to je ubojstvo?

I on hitro priđe stoliću na kojem je stajao telefon.

Major Burnaby se obrati liječniku. - Možete li ocijeniti - reče on teško dišući - koliko je već dugo mrtav?

— Oko dva sata, možda tri. To je gruba pro cjena.

Burnaby pređe jezikom preko sasušenih usnica. - Bi li se moglo pretpostaviti - upita on - da je ubijen u pet sati i dvadeset i pet minuta?

Liječnik ga ispitivački pogleda.

— Kada bih morao precizirati vrijeme, to je upravo odgovor koji bih predložio.

— O, Bože! - uzdahne Burnaby.

Warren je buljio u njega.

Major teturajući pođe do stolca, sruši se u nj i prestravljen u licu počne mrmljati.

— Pet sati, dvadeset i pet minuta - Bože, znači da je ono ipak bilo istinito.

4. Inspektor Narracott

Jutro poslije tragedije, dvoje ljudi je stajalo u radnoj sobi u Hazelmooru.

Inspektor Narracott se osvrnu. Čelo mu se malo naboralo. - Da - reče zamišljeno.

— Da.

Inspektor Narracott je vrlo sposoban u svom poslu. Odlikuje se nekom mirnom upornošću, logičkim rasuđivanjem i oštrim okom za detalje, što mu je donijelo uspjeh u mnogim slučajevima kod kojih su drugi odustali ili pogriješili.

Bio je visok, miran, sanjivih sivih očiju i mekog devonshireskog naglaska.

Pozvali su ga iz Exetera da vodi ovu istragu i stigao je prvim jutarnjim vlakom.

Ceste su bile neprohodne za automobile, čak i s lancima, inače bi već sinoć došao.

Stajao je sada u radnoj sobi kapetana Trevelvana, gdje je upravo završio pre gledavanje mjesta zločina. S njim je bio i narednik Pollock iz exhamptonske policije.

— Da - opet će inspektor Narracott.

Blijeda zraka zimskog sunca uvuče se u sobu. Vani je sve bilo pod snijegom.

Na oko stotinjak jardi od prozora vidjela se ograda, a iza nje strmi obronak brežuljka.

Inspektor Narracott naže se još jednom nad tijelo. Budući da je i sam bio sportaš, odmah je shvatio da se i tu radi o sportskom tipu širokih ramena, uskih bokova i dobro razvijenih mišića. Malena glava je bila pravilno položena na ramena, a šiljata brada uredno obrezana. Kapetan Trevelyan je, ocijeni Narracott, mogao imati oko šezdeset godina, međutim, čovjek mu ne bi dao više od pedeset i jedne.

— Čudan je to slučaj - reče inspektor Narracott.

— Da - složi se narednik Pollock.

— Kako biste ga vi objasnili? - obrati mu se inspektor.

— Pa - počese se narednik Pollock po glavi. Bio je oprezan, ne želeći brzopletu donositi zaključke. - Pa - reče on - rekao bih da je ubojica došao kroz prozor, provalivši ga, i stao premetati po sobi. Pretpostavljam da je kapetan Trevelyan bio na katu. Bez sumnje, provalnik je vjerovao da je kuća prazna...

— Gdje je spavaća soba kapetana Trevelyana?

— Gore, gospodine. Iznad nas.

— U ovo doba godine mrak pada već u četiri sata. Da je kapetan Trevelyan bio gore u spavaćoj sobi, svjetlo bi bilo upaljeno i provalnik bi ga vidio dok se približavao kući.

— Mislite, pričekao bi?

— Nitko pri zdravoj pameti ne bi išao provaljivati u kuću u kojoj gori svjetlo.

Da je netko provaljivao kroz ovaj prozor, učinio bi to samo da je kuća bila prazna.

Narednik Pollock počese se po glavi.

— Malo je čudno, priznajem. No, ne vidim drugoga rješenja.

—Prihvatiti ćemo načas tu teoriju. Nastavi.

— "Pa, pretpostavimo da je kapetan čuo bu Ku. Silazi da pogleda što se događa.

Provalnik Čuje korake, zgrabi pješčanu vrećicu, sakrije se iza vrata i, kada kapetan uđe, udari ga po potiljku.

Inspektor Narracott klimne. - Da, zvuči do sta vjerojatno. Udaren je u trenutku kada je bio okrenut prema prozoru. No, Pollock, ipak mi se ta priča ne sviđa.

— Ne, gospodine?

— Ne. Kao što rekoh, ne vjerujem u provalu u pet sati popodne.

— Ali, mogao je misliti da je to dobra pri lika...

— Ne radi se tu o dobroj prilici.. uvući se u kuću samo zato što prozor nije zabravljen.

To je bila namjerna provala - pogledajte kako je sve u neredu.. kuda bi provalnik najprije pošao? U ostavu gdje se čuva srebrnina.

— Imate pravo - prizna narednik.

— Pa onda ta zbrka, taj nered, - nastavi Narracott, - te izvučene i izvrnute ladice! To je varka.

— Varka?

— Pogledajte prozor, narednice. Taj prozor nije bio zaključan i silom otvoren!

Bio je samo zatvoren i polomljen izvana, kako bi se mislilo da se radi o nasilnom otvaranju.

Pollock stane pomno razgledavati bravu na prozoru i glasno se čuditi.

— U pravu ste, gospodine - reče on glasom punim poštovanja. - Tko bi se toga sjetio!

— Netko tko nam želi zamutiti pogled. Ali mu nije uspjelo.

Narednik Pollock bio je zahvalan za ono "nam". To su bile sitnice kojima je inspektor Narracott zadobio povjerenje svojih potčinjenih.

— Znači, mislite da to nije provala? Hoćete reći, gospodine, da je stvar potekla "iznutra"?

Inspektor Narracott potvrdno kinine. - Da - reče on. - Čudno je samo u čitavoj stvari što ja i dalje mislim da je ubojica ušao kroz prozor.

Kao što ste vi i Graves izvijestili, a i sam to vi dim, još uvijek se primjećuju mrlje od otoplje nog snijega s ubojičnim čizama. Ti mokri tragovi nalaze se samo u ovoj sobi. Policajac Graves bio je posve siguran da nikakvih tragova nije bilo u predsoblju kada su on i dr Warren njime prošli. Naprotiv, u ovoj sobi ih je odmah pri mijetio. U tom slučaju čini se da je kapetan Trevelvan pustio ubojicu unutra kroz prozor. Znači, radi se o nekom koga je kapetan pozna vao. - Vi ste iz ovog kraja, narednice, recite mi je li kapetan Trevelvan bio čovjek koji je imao mnogo neprijatelja?

— Ne, gospodine; prije bih rekao da nije uopće imao neprijatelja. Bio je pomalo škrt i sitničav; nije trpio ljenčine i nepristojno ponašanje, no, tako mi svega, zbog toga su ga poštovali.

— Nijednog neprijatelja - zamišljeno će Narracott.

— Hoću reci, ne ovdje.

— Istina je, ne znamo je li imao neprijatelja dok je bio u pomorskoj službi. Iz iskustva znam, narednice, da čovjek koji stekne neprijatelje na jednom mjestu, stječe ih i drugdje, ali slažem se da ne možemo potpuno isključiti tu mogućnost.

Logičkim putom dolazimo sada do slijedećg m0tiva... najuobičajnijeg motiva svakog zločina _ korist. Koliko znam, kapetan Treve ivan je bio imućan čovjek?

— Vrlo bogat, u svakom pogledu; uz to šted lživ. Nije bilo lako od njega izmamiti zajam.

A, tako! - reče zamišljeno Narracott. Šteta da je toliko sniježilo - reče narednik.

— Da nije, bilo bi otisaka stopa koji bi nam pomogli.

— U kući nije bilo nikoga osim kapetana? - upita inspektor.

— Ne. Zadnjih pet godina kapetan je imao samo jednog poslužitelja, nekog mladića iz mor narice. Dok je živio u Sittafordu, neka žena je dolazila da sprema svaki dan, a taj je mladić, Evans, kuhao i brinuo se za svog gospodara.

Oženio se prije nekih mjesec dana, kapetan baš nije bio zadovoljan. Mislim, da je to bio jedan od razloga zašto je izdao Sittafordsku kuću toj južnoafričkoj dami. Inače ne bi podnio da živi s nekom ženom. Evans stanuje sa su prugom odmah iza ugla, u Fore Streetu, i dolazi svaki dan da obavi sve poslove. Doveo sam ga ovamo! Kaže da je napustio kuću jučer u pola tri popodne, budući da ga kapetan više nije trebao.

— Da, svakako ću ga primiti. Možda će nam reći nešto korisno.

Narednik Pollock znatiželjno pogleda svog pretpostavljenog. Bilo je nečeg čudnog u tonu kojim je to rekao.

— Mislite? - započe ovaj.

— Mislim - reče odlučno inspektor Narrad da se u ovom slučaju krije mnogo više nego što nam se na prvi pogled čini.

— U kojem smislu, gospodine?

Inspektor se nije dao namamiti, - Kažete da je taj Evans sada ovdje?

— Čeka u blagovaonici.

— Dobro. Odmah ću ga primiti. - Kakav je to čovjek?

Narednik Pollock bio je bolji u izlaganju čijih njezica nego u opisivanju karaktera.

— Služio je nekad u mornarici.

— Pije li?

— Koliko ja znam, zna mjeru.

— A njegova žena? Neka kapetanova miljenica, ili tako nešto?

— O ne, ni govora, gospodine! Kapetan Tre velyan nije bio takav. Ako ništa drugo, ali bio je zakleti ženomrzac.

— A Evans je, kažete, bio odan svom gospo daru?

— To je opće mišljenje, gospodine, i mislim da bi se znalo da nije bilo tako; Exhampton je malo mjesto.

Inspektor Narracott kimne glavom. - Pa ovdje više nemamo što tražiti. Ispitat ću Evan sa i pregledati ostale prostorije u kući, a vi pođite do svratišta "Tri krune" i potražite tog ma jora Burnabyja. Ona njegova opaska o vremenu je čudna. Pet sati dvadeset i pet minuta, zar ne?

Mora da zna nešto što nije rekao, inače ne bi tako točno sugerirao vrijeme zločina.

Podošje prema vratima.

— Čudna je to stvar - reče narednik Pollock, lutajući očima po sobi u neredu.

— Namještena provala!

To me još najmanje čudi - reče Narracott; - u datim okolnostima to se moglo i očekivati.

Ne, ono što me najviše brine, to je prozor.

— Prozor, gospodine?

— Da, Zašto bi ubojica ušao kroz prozor? pretpostavimo da se radi o nekom koga je Trevelvan poznavao i pustio unutra bez pogo vora, zašto taj nije ušao na ulazna vrata? Doći s ceste do prozora po ovakvom vremenu mora da je iziskivalo veliki napor, budući da je snijeg tako dubok. Ipak neki razlog mora postojati.

— Možda - prihvati Pol ock - možda ubojica nije htio da ga vide kako ulazi u kuću s prednje strane.

— Jučer popodne nije moglo bita mnogo ljudi koji bi ga vidjeli. Nitko pametan ne bi jučer izlazio iz kuće. Ne, nešto je drugo posrijedi. Pa, možda ćemo postupno doći do rješenja.

5. Evans

Evans ih je čekao u blagovaonici. S pošto vanjem ustade kada uđoše.

Nizak i podebeo, imao je veoma duge ruke i običavao bi stajati napola zgrčenih pesnica. Bio je svjež obrijan, malih očiju poput prašćića, pa ipak ostavljao je utisak vedroga i spretnog čovjeka unatoč ponešto buldoškom izgledu.

Inspektor Narracott brzo je ocijenio Evansa: inteligentan, oštrouman i praktičan. Priličan brbljavac.

Inspektor započe: - Vi ste dakle Evans, zar ne?

— Da, gospodine.

— Vaše ime?

— Robert Henry.

— Što nam možete reći o ovom slučaju?

— Baš ništa, gospodine. Dobro me to potre slo. Tko bi pomislio da će kapetan biti ubijen!

— Kada ste poslednji put vidjeli kapeta na?

— Mislim da je bilo oko dva sata, gospodine. Paspremio sam stol nakon ručka i postavio za večeru, kako možete i sami vidjeti. Kapetan je rekao da me više ne treba.

— Kako vam obično teče dan?

— Inače se uvijek vraćam oko sedam i ostajem nekoliko sati; ne uvijek - ponekad kapetan kaže da se ne moram vraćati.

— Znači nije vas začudilo kada vam je jučer rekao da vas više ne treba?

— Ne, gospodine. Nisam se vraćao ni večer prije toga - zbog vremena, znate.

Obazriv džentlmen je bio taj kapetan, tako dugo dok to niste pokušali iskoristiti.

Poznavao sam i njega i njegove navike prilično dobro.

— Što vam je točno rekao?

— Pa, pogledao je kroz prozor i rekao: "Nema nade da Burnaby večeras dođe.

Ne bih se čudio da je Sittaford potpuno odsječen od svijeta. Još od djetinjstva ne pamtim takvu zimu."

Mislio je na svoga prijatelja major Burnabyja koji živi u Sittafordu. Uvijek dolazi petkom; on i kapetan igraju šah i rješavaju akrostihove. A utorkom bi kapetan išao kod majora. Kapetan je mnogo polagao na svoje navike. Onda mi reče "Možete sada ići, Evanse, i ne trebate se vraćati do sutra ujutro."

— Osim što je spominjao majora Burnabyja, nije li rekao da nekoga očekuje poslijepodne?

— Ne, gospodine, niti riječi.

— U njegovom ponašanju nije bilo ničega neobičnog ili čudnog?

— Koliko sam ja primijetio - nije.

— Znači, tako. Poznato mi je, Evanse, da ste se nedavno oženili.

— Točno, gospodine. S kćerkom gospođe Belling, vlasnice "Tri krune". U braku smo već dva mjeseca.

— A kapetan Trevelvan baš nije bio odušev ljen.

Ua Evansovu licu na trenutak zatitra pod rugljiv osmijeh. - Kapetan mi je to prilično zamjerio, mada je moja Rebecca vrlo dobra djevojka i izvrsna kuharica.

Nadao sam se da ćemo oboje moći pomagati kapetanu, ali on - hm, nije htio ni čuti o tome. Rekao je da ne želi da mu se žensko čeljade petlja po kući. Da vam pravo kažem, gospodine, situacija je bila vrlo loša kada je ta južnoafrička dama došla i unaj mila Sittafordsku kuću. Kapetan se uselio u ovo kuću, a ja sam dolazio svaki dan i obavljao sve poslo"ve i, ne stidim se to reći, vjerovao sam da će kapetan do kraja zime doći na ideju da Re becca i ja pođemo s njim natrag u Sittaford. Ne bi čak ni primijetio da je i ona u kući. Brinula bi se o kuhinji i ne bi se morali niti sresti na stubama.

— Možete li naslutiti odakle ta kapetanova mržnja prema ženama?

— Stvarno ne znam, gospodine. Jednostavno- navika, to je sve. Poznavao sam mnoge poput njega. Ako mene pitate, mislim da je to manje više stid. Neka mlada dama nasamari ih u mladosti - i to im prijede u krv.

— Kapetan Trevelvan nije bio oženjen?

— Niti govora, gospodine.

— Je li imao rodbine?

— Čini mi se da ima sestru u Exetereu, gospodine, i mislim da je spominjao neke ne ćake.

— Nitko od njih ga nije posjećivao?

— Ne, gospodine. Mislim da se posvađao sa sestrom.

— Znate li kako se zove?

— Gardner, mislim, ali nisam siguran.

— Znate li njenu adresu?

— Na žalost, ne znam, gospodine.

— Vjerujem da ćemo naići na nju u kapeta novim dokumentima. Dakle, Evanse, što ste radili jučer popodne od Četiri sata nadalje?

— Bio sam kod kuće, gospodine.

— Gdje stanujete?

— Odmah iza ugla, Fore Street, broj 85.

— Niste uopće izlazili?

— Ne, gospodine. Snijeg je padao kao su manut.

— Da, da. Može li netko potvrditi vaš is kaz?

— Molim?

— Je li još netko bio s vama kod kuće u to vrijeme?

— Moja žena, gospodine.

— Vas dvoje bili ste sami u kući?

— Da, gospodine.

— Dobro, ne sumnjam da je to točno. To bi za sada bilo sve, Evanse.

Bivši mornar je oklijevao. Premještao se s noge na nogu. - Mogu li nešto pomoći - oči stiti, možda?

— Ne - sve mora ostati kako jest, za sada.

— Razumijem.

— Pričekajte ipak dok malo pogledam una okolo - reče Narracott - možda ću vam po staviti još koje pitanje.

— Vrlo dobro, gospodine.

— Inspektorov pogled skrene s Evansa na sobu.

Ispitivanje se odvijalo u blagovaonici. Na stolu je stajala spremljena večera.

Hladni jezik, povrće u octu, stiltonski sir i keksi, a na plin skom štednjaku nalazila se posuda s juhom. Na stolici je stajao neki vrč, boca sa sodom i dvije boce piva. Bilo je tamo i čitavo čudo srebrnih pokala, a među njima - prilično čudno - tri posve nove knjige.

Inspektor Narracott pomno razgleda dva-tri pokala i pročita natpise na njima.

— Sportski tip, taj Trevelvan - primijeti on.

— I mate prvo, gospodine - reče Evans. - Bio je sportaš čitavog života.

Inspektor Narracott pročita naslove knjiga: Ljubav okreće ključ, Veseli Lincolnovi ljudi, Ljubavni zatočenik.

— Hm - primijeti on. - Kapetanov književni ukus je pomalo nedosljedan.

— A, to, gospodine! - nasmija se Evans. - Nije to za čitanje, gospodine. To su nagrade koje je osvojio u takmičenju za imena željeznica. Kapetan je poslao deset različitih rješenja pod raznim imenima - uključujući i moje, jer je rekao da je Fore Street 85 prava adresa na koju treba poslati nagradu! Po kapetanovu mišljenju, što su vam ime i adresa običniji, to je veća vjerojatnost da ćete dobiti nagradu. I stvarno sam dobio - ne 2000 funti, samo tri knjige - i to takve kakve inače nitko ne kupuje.

Narracott se nasmije, a onda reče Evansu da malo pričeka, i nastavi s razgledavanjem. U jednom kutu sobe nalazio se veći ormar. Gotovo da je i sam bio mala soba. Bila su tu nemarno zamotana dva para skija, par malih vesala, deset do dvanaest kljova vodenog konja, štapovi i udice za pecanje, knjiga o kukcima, torba sa štapovima za golf, teniski reket, preparirana noga od slona te tigrova koža. Bik) je očito da je kapetan Trevelvan dopustivši da se uredi Sittafordska kuća, uzeo odatle sve svoje dragocjenosti, plašeći se ženske ruke.

— Neobično - donijeti sa sobom sve ove stvari - reče inspektor. - Kuća je iznajmljena samo na nekoliko mjeseci, zar ne?

— Tako je, gospodine.

— Zar nisu ove stvari mogle biti zaključane u Sittafordskoj kući?

I po drugi put za vrijeme ispitivanja Evans se prezrivo nasmiješi.

— To bi, naravno, bilo najjednostavnije - složi se on. - Ne tvrdim da ima mnogo ormara u Sittafordu. Arhitekt i kapetan zajednički su isplanirali raspored, a ženi dugo treba da shvati vrijednost jednoga takvog omara. Ipak, kako kažete, to bi bilo najlogičnije. Vući sve to ovamo, ogroman je posao - i te kakav posao! Međutim, kapetan se grozio na pomisao da bi netko kopao po njegovim stvarima. A, govorio je, ma kako ih dobro zaključao, žena bi uvijek našla načina da dopre do njih. Znatiželja, kaže on. Ako ne želite da ih žena dira, bolje je uopće ne zaključavati ih, govorio je.

Ali najbolje je ponijeti ih sa sobom; tada ste bez brige. I, tako smo sve to ponijeli, i, kao što sam rekao, bio je to vraški težak posao - i skup. No, te stvari su bile kapetanu kao djeca.

Evans zastane da predahne.

Inspektor Narracott zamišljeno spusti glavu. Htio je još nešto upitati Evansu i ovaj trenutak mu se učini pogodnim.

— Ta gospođa Willet - reče on nemarno, - je li ona neka stara prijateljica ih" poznanica kapetana Treveljana?

— Niti govora, gospodine, bila mu je posve nepoznata.

_potpuno ste sigurni? - oštro će inspektor.

— Ovaj... - Oštrina tona zaprepasti bivšeg mornara. - Kapetan to baš nije nikad izričito naglasio, ali - ma ne, siguran sam u to.

— Pitam zato, što je malo čudno da bi netko želio unajmiti kuću u ovo doba godine. S druge strane, ako su se gospođa Willet i kapetan Trevelvan otprije poznavali, i ako je poznavala kuću, možda mu je pisala i predložila da tamo stanuje.

Evans odmahne glavom. - Radi se o posredniku - Williamson - on je pisao, rekao da žena želi unajmiti kuću.

Inspektor Narracott se namršti. To izdavanje Sittafordske kuće nikako mu nije išlo u glavu.

— Pretpostavljam da su se kapetan Trevelvan i gospođa Willet ipak sreli?

— O, da došla je da vidi kuću i on ju je tamo odveo.

— I posve ste sigurni da se nisu otprije poznavali?

— Siguran, gospodine.

— Jesu li se - hm - zastane inspektor, trudeći se da pitanje zvuči prirodno.

— Jesu li se dobro slagali? Jesu li se prijateljski odnosili jedno prema drugom?

— Žena jest. - Lagani osmijeh zatitra na Evansovu licu. - Prosto se pretrgla od ljubavnosti. Divila se kući, pitala ga je li sam planirao gradnju. Moglo bi se reći da je pretjerala.

— A kapetan?

Usne mu se razvuku u širok osmijeh. - Takva vrsta žene nije ga mogla odlediti. Bio je pristojan, ali ništa više. I odbijao je sve njene pozive.

— Pozive?

— Da, govorila je da i dalje kuću može smatrati svojom, da navrata kad god zaželi, da - navrati, baš tako je govorila. No, čovjek ne navraća u kuću ako živi šest milja daleko od nje.

— Čini se - hm - da joj je bilo veoma stalo da što češće viđa kapetana?

Narracott se pitao je li postojao neki razlog za bolje upoznavanje s kapetanom? Zar se radilo za unajmljivanje kuće? Je li to bila samo izlika o igri?

Vjerojatno joj nije palo na pamet da će kapetan otići čak u Exhampton. Možda je računala da će se preseliti u jedan od bungalowa; možda kod majora Burnabyja?

Evansov odgovor nije puno pomogao. - Ona je u svakom slučaju vrlo uslužna dama. Svaki dan ima nekog na ručku ili večeri.

Narracott kimne. Tu se više ništa nije dalo saznati. Oluči da razgovara s tom gospođom Willet. Njen nagli dolazak tražio je objašnjenje.

— Hajdemo, Pollock, pođimo gore - reče on.

Ostaviše Evansa u blagovaonici i pođoše u gornje prostorije.

— On je čist, zar ne? - upita tiho narednik, pogledavši prema vratima blagovaonice.

— Izgleda da jest - reče inspektor. - Nikad se ne zna. Jedno je sigurno: mladić nije glup.

— Nikako, vrlo je inteligentan.

— Njegova je priča jasna i prilično uvjerljiva- nastavi inspektor. - Savršeno jasna i otvorena. Ipak, kako kažem, nikad se ne zna.

Nakon ove izjave, toliko karakteristične za inspektorov oprezan i sumnjičav duh, on nastavi s pretraživanjem soba. Bile su tri spavaonice i kupaonica. Dvije spavaonice bile su prazne i očito da nitko u njih već tjednima nije ulazio. Treća, kapetanova soba, bila je u savršenom redu. Inspektor se osvrne i otvori neke ladice i pretince.

Sve je bilo na svom mjestu i odavalo je čovjeka pretjerano uredna i čista.

Narracott završi pretraživanje i pogleda kupaonicu. I ovdje je sve bilo u najboljem redu.

Zakima glavom. - Ovdje nema ništa.

— Ne, čini se da je sve besprijekorno.

— U pisaćem stolu u radnoj sobi ima nekih dokumenata. Dobro ih pregledajte, Pollock. Reći ću Evansu da može ići. Možda kasnije navratim do njega.

— Vrlo dobro, gospodine.

— Tijelo možete maknuti. Uz put budi rečeno, htio bih vidjeti dr Warrena. On stanuje u blizini žarne?

— Da, gospodine.

— Na istoj strani gdje su i "Tri krune" ili na drugoj?

— Na drugoj, gospodine.

— Onda ću najprije svratiti do "Tri krune". Nastavite samo, narednice.

Pollock ode u blagovaonicu da kaže Evansu da ga više ne trebaju. Inspektor izađe na glavna vrata i brzim korakom pođe u smjeru "Tri krune".

6. Kod "Tri krune"

Inspektoru Narracottu nije bilo suđeno da vidi majora Burnabyja prije nego što obavi poduži razgovor s gospođom Belling - vlasnicom "Tri krune". Punašna žena bila je tako blago glagoljiva i tako vidno uzbuđena, da je najbolje bilo strpljivo je saslušati i čekati da presuši bujica riječi koja je navirala iz njenih ustiju.

— Takvu noć još ne pamtim - završi ona.

— I tko bi pomislio što se tada događalo jednom dragom gospodinu. Te prljave skitnice - sto puta sam već rekla - ne trpim te prljave skitnice. Svakog bi ucmekali, vjerujte mi. Kapetan čak nije imao ni psa da ga štiti. Te vucibatine se boje pasa. Ah, čovjek nikad ne zna što se događa nekoliko koraka od njega.

— Da, gospodine Narracott - nastavi ona od govarajući na njegovo pitanje - major upravo doručkuje. Naći ćete ga u kavani. Kakvu je noć proveo! Bez pidžame, bez ičega, a ja, jedna udovica, nisam ništa imala da mu dam. Rekao je da nije važno, da, da - strašno je bio potresen i čudno se ponašao - najbolji prijatelj mu je ubijen, to je razumljivo. Vrlo draga gospoda su bili ta dvojica, iako se za kapetana pričalo da je bio malo škrt. A ja sam uvijek mislila kako je opasno živjeti u Sittafordu gdje nadaleko nema ni žive duše, a kad tamo, kapetan je ubijen usred Exhamptona. U životu vam se uvijek do godi ono što najmanje očekujete, zar ne, gospođine Narracott?

Inspektor reče da je sigurno tako i upita:

— Tko je sve jučer bio ovdje, gospođo Belling? Je li bilo nepoznatih gostiju?

— Čekajte da se sjetim. Bio je gospodin Moresby i gospodin Jones - obojica poslovni ljudi, a bio je i neki mladić iz Londona. Nitko drugi.

To je i razumljivo za ovo doba godine. Zimi je uvijek prilično mirno. A, sad sam se sjetila, bio je tu još jedan mladić - stigao je posljednjim vlakom. Mladi galamdžija, tako ga zovem. Još nije ustao.

— Posljednjim vlakom? - upita inspektor.

— Taj stiže oko deset sati, zar ne? Mislim da nas taj ne zanima. A što je s onim drugim - iz Lon dona? Poznajete li ga?

— Nikad ga prije nisam vidjela. Ne izgleda kao poslovan tip - daleko od toga.

Ovoga časa ne mogu mu se sjetiti imena, ali naći ćete ga u knjizi gostiju. Otišao je jutros prvim vlakom za Exeter. U šest i deset. Malo čudno, što je uopće radio ovdje, baš me zanima.

— Nije spominjao razlog svog dolaska?

— Niti riječi.

— Je li izlazio?

— Stigao je u vrijeme ručka, izašao oko pola pet i vratio se oko šest i dvadeset.

— Kamo je pošao kad je izašao?

— Nemam pojma, gospodine. Možda je samo malo prošetao. Doduše, iako snijeg nije počeo padati, nije baš bilo vrijeme za šetnju.

— Izašao oko pola pet, a vratio se u šest i dvadeset - zamišljeno će inspektor.

— Neobično.

Je li spominjao kapetana Trevelvana?

Gospođa Belling odlučno odmahne glavom.

— Ne, gospodine Narracott, nije uopće nikoga spominjao. Držao se vrlo povučeno. Zgodan mladić no, zabrinut, rekla bih.

Inspektor kimne i prijeđe na prelistavanje knjige gostiju.

— James Pearson, London - reče on. - Pa, to nam baš mnogo ne govori. Morat ćemo se malo propitati o tom gospodinu Jamesu Pearsonu.

Nakon toga ode u kavanu u potrazi za majorom Burnabyjem.

Major je bio posve sam u sali. Pio je lošu kavu, a pred njim je bio raširen Times.

— Major Burnaby?

— Da, tako se zovem.

— Ja sam inspektor Narracott iz Exetera.

— Dobro jutro, inspektore. Ima li što nova?

— Pa, mislim da napredujemo. Mirne duše to mogu reći.

— Drago mi je što to čujem - suho će major. Uvijek je prilazio stvarima s nekom pomirljivom nevjericom.

— Ima nekoliko stvari o kojima bih želio nešto više podataka, majore Burnaby - reče inspektor - i vjerujem da ćete mi vi u tome pomoći.

— Učinit ću sve što je u mojoj moći - reče Burnaby.

— Je li kapetan Trevelyan imao neprijate lja?

— Niti govora - odlučno će Burnaby.

— Taj Evans - smatrate li ga doista čovjek od povjerenja?

— Da. Znam da mu je Trevelyan vjerovao.

— Nije li mu zamjerio što se oženio?

— Ne bi se to moglo nazvati zamjerkom. Tre velyanu je to smetalo jer se kosilo s njegovim na vikama. Znaite kakvi su stari neženje.

— To me upravo i zanima - neženje. Kape tan Trevelvan nije bio oženjen - znate li možda je li sastavio oporuku? A ako nije, što mislite, tko će naslijediti njegov imetak?

— Trevelvan je napisao oporuku - Burnaby će k"o iz puške.

— Znači, vi ste s tim upoznati?

— Da. Ja sam izvršitelj. Tako mi je barem rekao.

— Znaite li kome je ostavio novac?

— To ne mogu reći.

— Čini se da je bio imućan?

— Trevelvan je bio bogat čovjek - odgovori Burnaby. - Čak bogatiji nego što se mislilo.

— Koga je imao od rodbine - znate li?

— Ima sestru, nećake i nećakinje. Nije ih često viđao, ali nisu bili ni zavađeni.

— Vratimo se na oporuku. Znaite li gdje ju je držao?

— Kod Walters & Kirkwooda - to su odvjetnici ovdje u Exhamptonu. Oni su je napisali po njegovim uputama.

— E, pa budući da ste vi izvršitelj, biste li bili tako dobri i pošli sa mnom do Walters & Kirkwooda. Htio bih što prije saznati što piše u oporuci.

Burnaby ga uplašeno pogleda. - što je to sad? - reče on. - Kakve veze oporuka ima s ubojstvom?

Inspektor Narracott nije bio spreman da od mah otkrije sve svoje karte.

— Slučaj nije tako jednostavan kao što smo mislili. Osim toga, još bih vas nešto upitao.

Obaviješten sam da ste pi tali dr Warrena je li smrt nastupila u pet sati, dvadeset i pet minuta.

— I? - osorno će major.

— Što vas je navelo da tako točno odredite vrijeme?

— Zašto ne bih tako nešto pitao?

— Pa - mora da ste nešto imali na umu.

Poprilična stanka prethodila je majorovu odgovoru. Inspektor posta znatiželjan. Majora je nešto mučilo, a pod svaku cijenu je želio to sakriti. Bilo je upravo komično gledati ga kako se trudi.

— Zašto ne bih rekao pet sšti, dvadeset i pet minuta? - silovito upita - ili dvadeset i pet do šest - ili četiri i dvadeset, na primjer?

— Imate pravo - umirujuće će inspektor.

Nije želio u tom trenutku proturiječiti ma joru. No, zarekao se da će ući u srž problema još istog dana. - Još me nešto muči, gospodine nastavi on.

— Da?

— To iznajmljivanje Sittafordske kuće. Ne znam kakvo je vaše mišljenje, ali meni je to malo neobično.

— Ako mene pitate - reče Burnaby - vraški čudan posao.

— Zaista tako mislite?

— I ne samo ja; to je uopće uvjerenje.

— U Sittafordu?

— U Sittafordu i u Exhamptonu. Ta je žena sasvim luda.

Mislim da o ukusima ne treba raspravljat - reče inspektor.

— Malo čudan ukus za ženu te vrste.

— Vi poznajete damu?

— Da. Upravo sam bio kod nje kada...

— Kada što? - upita Narracott pošto je major naglo zastao.

— Ništa - reče Burnaby.

Inspektor ga podozrivo pogleda. Nešto ga je kopkalo. Majorova zbunjenost i zatečenost nisu mu promakli. Gotovo da je izgovorio - što?

Sve u svoje vrijeme, reče Narracott u sebi.

Sada nije čas da ga gnjavim neugodnim pitanjima.

Naglas će naoko nezainteresirano. - Kažete, bili ste u Sittafordskoj kući, gospodine. Kako već dugo tamo stanuje?

— Nekoliko mjeseci.

Major je gorio od želje da izbjegne posljedice svoje brzopletosti. Zato je bio razgovorljiviji nego obično.

— Udovica i njena kćer?

— Tako je.

— Navodi li ona bilo kakav razlog svog do laska u Sittaford?

— Pa... - major se zamišljeno počeše po nosu. - Ona puno priča - takav je tip žene ljepota prirode - daleko od svijeta - priče te vrste. Ali...

On bespomoćno zastane. Inspektor Narracott mu pomogne. - Nije vam se to činilo prirodno.

— Da, u tome je stvar. Ona je vrlo moderna žena. Uvijek tako dotjerana - kćer joj je vrlo zgodna mlada djevojka. Za njih bi bilo prirodno da odsjednu u Rdtzu ili Claridgesu, ili nekom drugom velikom hotelu. Shvaćate me?

Narracott potvrdi. - Takav način života im ne pristaje, zar ne? - upita on.

Niste li možda pomislili da se - kriju?

Major Burnaby odlučno odmahne glavom.

— Ne, tako nešto se ne može reći. Društvene su- čak i previše. Hoću reći, u malom mjestu kao što je Sittaford, ne možete imati unaprijed is planiran društvena život, a kad pozivi počnu naglo pristizati, to je malo neobično. Gostoljubive su i ljubezne - čak pregostoljubive za engleske pojmove.

— Kolonijalci - reče inspektor.

— Da, tako nešto.

— Nemate razloga da vjerujete da su otprije poznavale kapetana Trevelyana?

— Sigurno nisu.

— Prilično ste samouvjereni?

— Joe bi mi to sigurno rekao.

— I ne vjerujete da je njihov motiv bio hm... da se upoznaju s Trevelvanom?

To je bila novost za majora. Neko je vrijeme razmatrao tu mogućnost. - Pa, priznajem da mi to nije palo na pamet. Zasipale su ga pozivima, to je istina. Time ga nisu uspjele promijeniti. Ali mislim da je to jednostavno njihov način ophođenja.

Pretjerana ljubeznost. Takvi su vam kolo nijalci - doda pravi britanski vojnik.

— Razumijem. A sada, što se tiče same kuće. Koliko znam, kapetan Trevelvan ju je dao sa graditi?

— Da.

— I nitko drugi tamo nije živio? Mislim, nije Prije bila iznajmljivana?

— Nikada.

— Znači, sama kuća nije bila posebno pri vlačna. To je zagonetka. Kladam se u deset na Prama jedan da to nema nikakve veze sa slučajem, ali me podudarnost zapanjuje. A tko je bio vlasnik Hazelmooora, kuće koju je kapetan unajmio?

— Gospođica Larpent. žena srednjih godina: otišla je u pansion u Cheltenham preko zime.

Tamo odlazi svake godine. Obično kuća ostaje prazna, ali je izdana kada za to postoji prilika, što se ne događa često.

Tu se više ništa nije dalo saznati. Inspektor obeshrabreno zakluma glavom.

— Williamsonovi su bili posrednici, zar ne?

— Da.

— Njihov je ured u Exhamptonu?

— Vrata do Walters & Kirkwooda.

— Ako nemate ništa protiv, mogli bismo i do njih svratiti uz put.

— Slažem se. Kirkwooda ionako nećete naći u uredu prije deset. Znae kakvi su ti odvjetnici.

— Pa, pođimo onda.

Budući da je u međuvremenu završio s doručkom, major se složi i ustane.

7. Oporuka

U uredu gospode Williamsona jedan žustar mladić ustane da ih pozdravi.

— Dobro jutro, majore Burnaby.

— *Bro jutro.

— Strašna stvar - brbljavo će mladić. - Tako nešto već godinama nismo imali u Exhamptonu.

Ushićeno je govorio, našto ga major prekine.

— Ovo je inspektor Narracott.

— Drago mi je - reče mladić sav uzbuđen.

— Želio bih nekoliko podataka za koje vje rujem da mi možete dati - reče inspektor. - čini se da ste vi posredovali oko iznajmljiva nja Sittafordske kuće?

— Gospođi Willet? Da, to je bio naš posao.

— Možete li mi detaljno ispričati kako je do toga došlo? Je li vam se dama obratila osobno ili putem pisma?

— Pismom. Pisala je, čekajte malo... - On otvori ladicu i izvuče neke spise. - Da, iz Carlton hotela u Londonu.

— Je li spomenula baš Sittaf ordsku kuću?

— Ne, jednostavno je željela unajmiti neku kuću preko zime; morala je biti u dartmoorskoj regiji i imati najmanje osam spavaonica. Blizina željezničke stanice ili grada nije bila važna.

— Je li Sittafordska kuća bila u vašim knjigama?

— Ne, ali igrom slučaja, to je bila jedina kuća u blizini koja je odgovarala postavljenim uvjetima. Dama je u pismu spomenula da je voljna platiti dvanaest gvineja tjedno, pa sam mislio da vrijedi porazgovarati s kapetanom Trevelvanom i zamoliti ga da razmisli o ponudi. Potvrдно je odgovorio i stvar je bila sređena.

— A gospođa Willet nije još ni vidjela kuću?

— Pristala je da je uzme bez prethodnog razgledavanja i potpisala ugovor.

Onda je došla na jedan dan ovamo, odvezla se u Sittaford gdje je upoznala kapetana Trevelyana, dogovorila se s njim oko posuđa i posteljine i razgledala kuću.

— Bila je potpuno zadovoljna?

— Oduševljena.

— A što se vama činilo? - upita Narracott gledajući ga sumnjičavo.

Mladić slegnu ramenima. - U poslovima oko kuća ništa vas više ne iznenađuje.

Stvar je ostala kod toga filozofskog odgovora, i inspektor zahvali mladiću na pomoći.

— Nema na čemu. Bilo mi je zadovoljstvo.

Učtivo ih otprati do vrata.

Ured gospode Walters & Kirkwooda bio je, kao što je major rekao, odmah do onog posrednika za nekretnine. Stigavši tamo, rečeno im je da je gospodin Kirkwood upravo stigao, i uve doše ih u njegovu sobu.

Gospodin Kirkwood, postariji gospodin do broćudna izgleda, bio je starosjedilac u Exhamptonu. Firmu je naslijedio od svog oca, a ovaj opet od svog.

Ugledavši ih, on ustane i rukova se s majorom. - Dobro jutro, major Burnaby - pozdravi - vrlo sam potresen ovim događajem. Strašno. Jadni Trevelyan.

On upitno pogleda Narracotta i major mu u nekoliko riječi objasni razlog njihova dolaska.

— Dakle, vi vodite istragu, inspektore Narracott?

— Da, gospodine Kirkwood. Došao sam vam postaviti nekoliko pitanja.

— Bit će mi drago ako vam na bilo koji način mogu pomoći - reče odvjetnik.

— Tiče se oporuke pokojnog Treveljana reče Narracott. - Ona se nalazi u vašem uredu, koliko znam.

— Tako je.

— Nedavno je sastavljena?

— Prije pet ili šest godina. Ne mogu se sjetiti točnog datuma.

— Jako me zanima sadržaj oporuke, gospođine Kirkwood. Mogao bi imati velikog utjecaja na istragu.

— Zaista? - reče odvjetnik. - Zamislite! Nikada na to ne bih pomislio, ali vi sigurno naj bolje znate svoj posao, inspektore. Pa onda...

On pogleda prema majoru. - Major Burnaby i ja smo izvršitelji oporuke. Ako on nema nikakvih primjedbi...

— Nikakvih.

— Onda ne vidim razloga zašto ne bih udovo ljio vašoj želji, inspektore.

On podigne telefonsku slušalicu i javi nešto tajnici. Za nekoliko minuta u sobu uđe činovnik¹ stavi zapečaćenu kovertu na stol, a zatim izađe.

Gospodin Kirkwood uzme kovertu i otvorivši je nožem izvuče veliki dokument važna izgleda, te stade čitati:

— Ja, Joseph Trevelyan, iz Sittafordske kuće u okrugu Devon, izjavljujem da je ovo moja po sljednja želja i oporuka.

— (1) Imenujem Johna Edwarda Burnabjra iz bungalova br. I u Sittafordu, i Fredericka Kirkwooda iz Exhamptona, izvršiteljima ove oporuke.

— (2) Ostavljam Robertu Henryju Evansu, koji me dugo i odano služio, sumu od 100 (stotinu funti), oslobođeno od poreza, za upotrebu isključivo po njegovom nahođenju, pod uvjetom da se nalazi u mojoj službi u vrijeme moje smrti, a ne u otkaznom roku.

— (3) Ostavljam gore navedenom Johnu Edwardu Burnabyju, u znak prijateljstva i ljubavi, sve svoje sportske trofeje, uključujući i zbirku glava i krzna životinja, kao i sve pokale i nagrade osvojene u bilo kojoj grani sporta, i sav dobitak u igrama na sreću.

— (4) Ostavljam sva dobra kojima raspolažem izvršiteljima ove oporuke, ili njena dodatka, da ih prodaju i unovče.

— (5). Od na taj način dobivenog novca, iz vršitelji moje oporuke će platiti sve pogrebne troškove i dugove.

— (6) Izvršitelji moje oporuke ostatak novca će podijeliti na četiri jednaka dijela.

— (7) Na osnovi te diobe, jedan dio će dati mojoj sestri Jennifer na neograničeno raspolaganje.

Tri preostala dijela podijelit će djeci moje pokojne sestre, Mary Pearson, na neograničeno raspolaganje.

U prisustvu svjedoka, ja, Joseph Trevelyan izjavljujem da sam ovo sastavio dana i godine gore navedene. potpisano od gore navedenog oporučitelja kao njegova posljednja želja, a u nazočnosti nas svjedoka, koji u njegovom prisustvu i na njegovu molbu prisustvujemo sastavljanju oporuke i potpisujemo naša imena kao svjedoci.

Gospodin Kirkwood preda dokument inspektor. - Svjedoci su dva moja uredu činovnika, u ovom.

Inspektor prijeđe zamišljenim pogledom preko oporuke. - Mojoj pokojnoj sestri, Mary Pearson - pročitajte. - Možete li mi nešto reći o gospođi Pearson, gospodine Kirkwood?

— Vrlo malo; Umrula je prije nekih deset godina, čini mi se. Koliko ja znam, nikada nije dolazila ovamo.

— Pearson - opet će inspektor. Zatim na stavi. - Još nešto. Iznos kapetanova imutka se ne spominje. Što mislite, koliko bi to moglo iznositi?

— Teško je reći - reče gospodin Kirkwood, uživajući kao svi odvjetnici da od jednostavnih stvari napravi zamršene. - Zависи o tome radi li se o nekretninama ili pokretninama. Osim Sit tafdorske kuće kapetan Trevelyan posjeduje još neka imanja u blizini Plymoutha, a ono što je u njih ulagao, s vremenom je povećalo njihovu vrijednost.

— Želim samo grubu procjenu - reče Nar racott.

— Ne bih želio pogriješiti.

— Samo grubu procjenu, kao polaznu točku. Recimo, bi li dvadeset tisuća funti bilo pretjerano?

— Dvadeset tisuća funti! Dragi moj gospodine! Imutak kapetana Trevelvana vrijedi barem četiri puta više. Osamdeset ili čak devedeset tisuća funti bilo bi najbliže istini.

— Rekao sam vam da je Trevelvan bio bo gat - reče Burnaby.

Inspektor Narracott ustane. - Mnogo vam hvala na podacima koje ste mi dali, gospodine Kirkwood.

— Mislite da će vam koristiti?

Očito da je odvjetnik gorio od znatiželje, no inspektor Narracott nije bio raspoložen za priču.

— U ovakvim slučajevima sve se mora uzeti u obzir - reče odsutno. - Onako uzput, znate li možda imena i adrese Jennifer Gardner i obitelji Pearson?

— O Pearsonovima ne znam ništa, a adresa gospođe Gardner je The Laurels, Waldon Eoad, Exeter.

Inspektor zabilježi to u svoj notes. - To će biti dovoljno za početak.

Sprezivši notes, inspektor se još jednom za hvali odvjetniku i uputi prema izlazu. Kad su izašli na ulicu, naglo se okrene i unese u lice svom pratiocu.

— A sada, gospodine - reče on odrešito- istinu na sunce o onih pet sati, dvadeset i pet minuta.

Burnaby se zacrvni od nelagode i prozbori:

— Pa, rekao sam vam već...

— Takve priče kod mene ne prolaze. Tajite podatke, majore Burnaby. Sigurno ste nešto imali na umu kad ste dr Warrenu spomenuli tako određeno vrijeme - a mislim da nagađam o čemu se radi.

_Pat kad sve znate, zašto me pitate? - zabruna major.

_Pretpostavljam da ste znali da izvjesna osoba ima zakazan sastanak s kapetanom Trevelyanom u to vrijeme. Je li to posrijedi?

Major Burnaby je zaprepašteno zurio u njega.

— Niti govora - progundā.

— Budite oprezni, majore Burnaby. A što je s Jamesom Pearsonom?

— James Pearson? Tko je on? Mislite na jednog od Trevelvanovih nećaka?

— Pretpostavljam da mu je to nećak. Jedan od njih se zove James, zar ne?

— Nemam pojma. Trevelvan ima nećake - to znam. Ali o njihovim imenima ne znam ništa.

— Mladić o kojem je riječ sinoć je bio kod "Tri krune". Vjerojatno ste ga prepoznali?

— Nikoga ja nisam prepoznao - bijesno će Burnaby. - Kako bih mogao - nikada u životu nisam sreo nijednog Trevelvanovog nećaka!

— No, znali ste da kapetan očekuje jednog od njih jučer poslijepodne?

— Nisam - zaurla major.

Nekoliko prolaznika okrene se za njima.

— Do đavola, zašto ne želite prihvatiti istinu?

Nisam imao pojma ni o kakvom sastanku, što se mene tiče, Trevelvanovi nećaci mogu biti i u Zanzibaru!

Inspektor Narracott bio je malo zatečen. Moralo se priznati da je majorovo silovito poricanje irhalo tragove istine.

— A čemu onda ta priča o pet sati, dvadeset i pet minuta?

— Pa, dobro - najbolje je da vam ipak kažem. - Major se malo nakašlja. - No, pazite, čitava stvar je potpuno suluda. Besmislica! Ne ide mi u glavu kako jedan razuman čovjek može u to povjerovati!

Inspektor Narraoott se sve više i više čudio. Major Burnaby je postajao sve zbunjeniji i stidljiviji.

— Znaete kako je, inspektore. Morate udovoljiti daminim željama. Ja, osobno, nikada nisam u to vjerovao.

— U što, majore Burnaby?

— U zazivanje duhova.

— Zazivanje duhova?

— Sve bi prije očekivao, ali ovako nešto!

Major mu tada stane detaljno objašnjavati sve što se dogodilo tog popodneva, stalno se opravdavajući i uvjeravajući inspektora kako on, u stvari, ne vjeruje u to. Objasnio mu je i što ga je natjeralo da dođe u Exhampton.

— Hoćete reći, majore, da je stol sricao ime Treveljran i obavijestio vas da je on mrtav - ubijen?

Major Burnaby obriše čelo. - Da, tako se dogodilo. Prirodno - nisam povjerovao. - Izgledao je kao da ga je stid. - Bio je petak i mislio sam da ipak trebam poći i vidjeti je li sve u redu.

Inspektor stane razmišljati o šest milja koje je trebalo prevaliti, kroz nanose snijega i novu oluju koja se spremala, i shvati da je, ma koliko to poricao, major bio duboko impresioniran po rukom duha. Nikako mu to nije išlo u glavu.

Čudna stvar - vrlo čudna. Tako nešto se ne da objasniti. Možda ipak ima nešto u tom zazivanju duhova. Ovo mu je bio prvi slučaj gdje se to potvrdilo.

Sve u svemu, zamršen slučaj. Ali, koliko je on mogao ocijeniti, iako je to objašnjavalo majorovo ponašanje, nije ni malo rasvijetlilo ubojstvo. On mora uzeti u obzir fizički svijet, a ne spirituali stički.

Njegov je zadatak da otkrije ubojicu. I to bez pomoći duhova.

8. Gospodin Charles Enderby

Pogledavši na sat, inspektor zaključi da bi, ako požuri, još mogao uhvatiti vlak za Exeter.

Gorio je od želje da što prije razgovara sa se strom Trevelvana, kako bi od nje saznao adrese ostalih članova obitelji. Stoga se na brzinu oprostio od majora Burnabyja i požuri na kolodvor.

Major pođe prema "Tri krune". Tek što je ušao, suoči se s jednim veselim mladićem, ozarena dječaćkog lica.

— Major Burnaby? - obrati mu se mladić.

— Da.

— Iz bungalova br. 1 u Sittafordu?

— Da - opet će major.

— Ja sam dopisnik Daily Wirea - otpoče mladić - i ja...

Nije dalje stigao. Major je eksplodirao u stilu prave vojne škole. - Ni riječi više - zaurla.

Znam ja takve kao što ste vi. Nemate nimalo obzira. Ni suzdrživosti. Okomite se na ubojstvo Poput lešinara na strvinu, ali kažem vam, mladiću, od mene nećete saznati ni slova. Ni riječi. Nikakvu priču za te vaše proklete novine. Ako želite bilo što saznati, pitajte policiju, a imajte obzira i ostavite pokojnikove prijatelje na miru.

Mladić se nije dao smesti. Nasmiješi se i nastavi:

— Čekajte, gospodine, krivo ste me shvatili.

Nemam pojma ni o kakvom ubojstvu.

To, naravno, nije bilo sasvim točno. Nitko u Exhamptonu nije se mogao praviti da ne zna što se dogodilo, jer je slučaj duboko pretresao stanovnike te inače mirne močvarne regije. - Daily Wire me ovlastio - nastavi mladić - da vam predam ovaj ček na pet tisuća funti, i da vam čestitam što ste jedini imali sve točne rezultate naše sportske prognoze.

Major Burnaby je bio posve smeten.

— Vjerujem - nastavi mladić - da ste još jučer primili pismo u kojem vas obavještavamo o tom sretnom dobitku.

— Pismo? - začudi se major. - Shvaćate li, mladiću, da je Sittaford zameten u deset stopa dubok snijeg? Zar mislite da je pošta redovno stizala ovih dana?

— No, sigurno ste jutros vidjeli svoje ime u Daily Wireu?

— Ne - reče major Burnaby. - Nisam jutros ni pogledao novine.

— Ah, pa naravno - reče mladić. Tužan je to slučaj. Koliko sam razumio, ubijeni je bio vaš prijatelj?

— Moj najbolji prijatelj - ispravi ga major.

— Teško je to, teško - uzdahnu mladić, uviđavno skrenuvši pogled. A onda iz džepa izvuče svijetlosmeđu kovertu i preda je majoru, uz lagani naklon. - Uz najiskrenije čestitke " Daily Wirea.

Major Burnaby primi kovertu i reče jedinu stvar koja je u tom času mogla prekinuti ne ugodnu atmosferu. - Jeste li za piće, gospodine?

— Enderby. Charles Enderby. Stigao sam sinoć - objasni. - Raspitivao sam se kako bih došao do Sittaforda. Običaj je našeg lista da osobno predajemo čekove dobitnicima. Zatim obavimo mali intervju. To traže naši čitaoci. Svi su mi rekli da uopće ne dolazi u obzir da bih mogao stići do Sittaforda - snijeg pada kao lud, i

nemoguće je probiti se. Ipak, sreća mi se nasmiješila i našao sam vas ovdje, kod "Tri krune".

— Nasmije se. - Nije vas bilo teško prepoznati.

Ovdje vas svi poznaju.

— Što ćete popiti? - upita major.

— Pivo, molim - reče Enderby.

Major naruči dva piva.

— Čini se da je čitavo mjesto izgubilo glavu zbog tog ubojstva - primijeti Enderby. - Čudan slučaj, kako god okrenete.

Major zagunđa. Nalazio se u neugodnom položaju. Njegovo mišljenje o novinarima nije se promijenilo, no, čovjek koji vam je upravo uručio ček na pet tisuća funti ipak je u povlaštenom položaju. Ne možete mu jednostavno reći da ide do vraga.

— Nije imao neprijatelja? - upita mladić.

— Ne - odgovori Burnaby.

— Ali, čujem da policija ne misli da se radi o pljački - ljubopitljivo nastavi Enderby.

— Odakle to znate? - upita major.

Međutim, gospodin Enderby mu ne oda izvor podataka. - čujem da ste baš vi našli tijelo, gospodine?

— Da...

— Mora da je to bio pravi šok.

Razgovor se nastavi. Major Burnaby je i dalje nastojao da ne oda nikakve podatke. Ali nije bio dorastao spretnosti Enderbyja. Ovaj je

tako vodio razgovor da je major bio primoran odgovarati potvrdno ili nijekati, i na taj način dati sva obavještenja koja je mladić tražio. Ovaj je, pak imao tako ugodan način ophođenja da je ispitivanje proteklo dosta bezbolno, i major je morao priznati da mu se mladić sviđa.

Gospodin Enderby ubrzo zatim ustane i reče da mora otići do pošte.
- Molim vas da mi samo date potvrdu da ste primili ček.

Major ode do pisaćeg stola, napiše potvrdu i preda je mladiću.

— Pretpostavljam - reče on - da se još danas vraćate u London?

— O, ne - reče mladić. - Htio bih napraviti nekoliko fotografija, znate kako to ide: vaša kućica u Sittafordu, vi hranite praščiće, ili okopavate maslačke, ili bilo koji od vaših uobičajenih poslova. Ne možete ni zamisliti kako to naši čitaoci vole. A onda bih htio s vama porazgovarati, recimo na temu: što namjeravam učiniti s pet tisuća funti? Nešto uzbudljivo. Nemate pojma kako bi naši čitaoci bili razočarani da im tako nešto ne priredimo.

— Ali - stanite! Nemoguće je probiti se do Sittaforda po takvom vremenu.

Snijeg je iznimno mnogo napadao. Nikakvo prijevozno sredstvo neće još barem tri dana moći krenuti cestom, a možda će potrajati još tri dana dok se snijeg sasvim ne otopi.

— Znam - reče mladić - jest malo nezgod no. Ali, bilo kako bilo, morat ću se nekako za baviti u Exhamptonu. Dobro kuhaju kod "Tri Krune". Do viđenja, gospodine, vidjet ćemo se kasnije.

Našavši se na glavnoj ulici Exhamptona žurno krene prema pošti odakle nazove svoju redakciju koja je tako, pukom igrom slučaja, dobila najsvježije podatke o slučaju ubojstva u Exhamptonu.

Razmišljao je što da dalje poduzme, a onda odluči da porazgovara s poslužiteljem pokojnog kapetana Trevelvana, Evansom, čije je ime

major nesmotreno izgovorio u toku razgovora.

Nakon propitivanja, došao je do Fore Stre eta 85. Poslužitelj je bio zvijezda dana i svatko je bio voljan pokazati Enderbyju gdje on stanuje.

Enderby zakuca na vrata. Otvori mu čovjek tipično mornarskog izgleda, tako da nije moglo biti zablude oko njegova identiteta.

— Evans, zar ne? - veselo će gospodin En derbv. - Upravo dolazim od majora Burnabyja.

— Oh! - Evans na trenutak oklijevaše.

— Uđite, gospodine. - Enderby prihvati poziv.

Jedra mlada žena crne kose i rumenih obraza stajala je u pozadini. Enderby pretpostavi da je to gospođa Evans. - Strašno je to što čujem o vašem pokojnom gazdi - započe Enderby.

— Potreslo nas je, gospodine. Vrlo nas je potreslo.

— Što mislite, tko je to učinio? - upita En derby, s upravo fantastičnim smislom za izvlačenje podataka.

— Neki od tih skitnica, pretpostavljam - reče Evari.

— Ma kakvi, dragi moj. Ta teorija je propala.

— Što?

— Sve je bilo namješteno. Policija je odmah shvatila.

— Tko vam je to rekao, gospodine?

Pravi izvor podataka u stvari je bila sobarica kod "Tri krune", čija je sestra udata za policajca Gravesa, no Enderby odgovori: - Javili su mi iz policije. Da, da, provala je samo trebala zavara ti trag.

— A što onda misle, tko je to učinio? - upita gospođa Evans, prišavši bliže. Bila je smrt no preplašena -.

— Hajde, Rebecca, nemoj tako - reče njen suprug.

— Policija je glupa i okrutna - opet će ona.

— Svejedno im je koga uhvate - glavno da ne kog imaju. - Nakon toga strelovito pogleda Enderbyja.

— Jeste li vi u veza. s policijom, gospodine?

— Ja? Ni govora. Ja sam iz časopisa Daily Wire. Došao sam zbog majora Burnabyja. Upravo je dobio na našoj sportskoj prognozi pet tisuća funti.

— Što? - više zaviče nego upita Evans. - Do đavola, ipak ima pravde.

— Zar ste mislili da nema? - upita Enderby.

— Pa, svijet vam je zao, gospodine. - Evans je bio malo zbunjen, osjećajući da je možda pre tjerao. - čuo sam da se tu puno vara. Pokojni kapetan je običavao govoriti da nagrada nikada ne odlazi na pravu adresu. Zato je toliko puta stavljao moju adresu.

S izvjesnom naivnošću, on mu opiše kako je kapetan dobio ona tri romana.

Enderby ga ohrabri da što više priča. Osjećao je da će to biti dobra reportaža. Vjerni sluga stari morski vuk. Čudilo ga je samo što je Evans toliko nervozan. Objasnio si je to nepovjerenjem prema višem staležu.

— Nađite gada koji je to učinio - reče Evans.

— Novinari, kažu, mogu mnogo učiniti da se pronade kriminalac.

To je bio provalnik - reče gospođa Evans. Provalnik, kažem vam.

_Sigurno je bio provalnik - reče Evans.

— Pa, nema čovjeka u Exhamptonu koji bi učinio nešto nažao kapetanu.

Enderby ustane. - Moram krenuti - reče.

— Ako nemate ništa protiv, navratio bih tu i tamo da malo popričamo. Ako je kapetan dobio tri romana kao nagradu od Daily Wirea, onda je to osobna stvar Daily Wirea da pronađe njegovog ubojicu.

— Dobro ste to rekli, gospodine. Baš pravo kažete.

Poželjevši im ugodan dan, Charles Enderby se oprostio i ode.

Pitam se, tko je pravi krivac? - mrmljao je. Ne vjerujem da je Evans. Možda se ipak radi o provalniku? Ako je tako, bilo bi to pravo razočaranje, šteta što nijedna žena nije umiješana u slučaj. Nešto značajno se mora dogoditi, inače će priča pasti u zaborav. Sreća moja ako se to dogodi. Prvi put sam na mjestu zločina. Moram uspjeti. Charles, stari moj, ovo je tvoja životna šansa. Iskoristi je. Onaj stari vojnik uskoro će mi jesti iz ruke, samo ako ne zaboravim da ga dovoljno često oslovim s "gospodine". Tko zna je li bio u indijskoj revoluciji? Ne, nije, premlad Je za to.

Rat u Južnoj Africi, to je ono. Pitat ću ga o južnoafričkom ratu; to će ga ukrotiti.

Razmišljajući o tim mudrim odlukama, gospodin Enderby krene prema "Tri krune".

9. The Laurels

Od Exhamptona do Exetera treba otprilike sat vožnje vlakom. U pet minuta do dvanaest, inspektor Narracott je zvonio na vrata kuće Laurels.

Laurels je bila prilično istrošena kuća koja je vapila za novom žbukom. I vrt je bio neuredan i sav obrastao u korov, a vrtna vrata su jedno vis jela na šarkama.

Ovdje baš nema mnogo novca, pomisli inspektor. Teško žive.

Nije imao predrasuda, iako su dosadašnja ispitivanja ukazivala da je malo vjerojatno da je kapetana umorio neki neprijatelj. S druge strane, četvero ljudi njegovom smrću nasljeđuje lijepu svotu. Zato treba ispitati alibi svakog od njih.

Ime u knjizi gostiju dalo je svašta naslutiti. Ali, Pearson je na kraju krajeva bilo vrlo uobičajeno prezime. Inspektor Narracott se trudio da ne stvara preuranjene zaključke, i da sasvim bez predrasuda izvrši preostala ispitivanja.

Služavka dosta neuredna izgleda otvori mu vrata. - Dobar dan - obrati joj se inspektor. - želio bih vidjeti gospođu Gardner, molim vas.

Radi se o smrti njena brata, kapetana Trevelvana, iz Exhamptona.

Namjerno nije pokazao službenu iskaznicu, iz iskustva je znao da bi se služavka prestrašila i zašutjela već zbog same činjenice što je policajac.

— Zna li za smrt brata? - upita inspektor, ulazeći u predvorje.

— Da, dobila je brzojav. Od odvjetnika, go spodina Kirkwooda.

— A, tako - reče inspektor Narracott.

Služavka ga uvede u dnevnu sobu koja je, kao i fasada, tražila da se nešto novca uloži u njeno uređenje, no, koja je unatoč tome imala neki neodređeni šarm.

— Mora da je vijest potresla vašu gospo daricu.

Primijeti da se djevojka našla u nedoumici.

Sto da odgovori? - Nije ga baš mnogo viđala reče ona.

— Zatvorite vrata i dođite ovamo - reče in spektor. Htio je pokušati s metodom iznenađenja. Je li u brzojavu pisalo da se radi o ubojstvu? - upita.

— Ubojstvu? - Djevojka širom otvori oči u kojima se nazirala mješavina strave i zadovoljstva. - Zar je ubijen?

— Ah! - začudi se inspektor Narracott. - A ja sam mislio da ste čuli što se dogodilo. Vjerojatno gospodin Kirkwood nije htio tako naglo to saopćiti vašoj gazdarici, ali vidite, draga moja... - kako se zovete?

— Beatrice, gospodine.

— E, pa vidite, Beatrice, pisat će o tome u večernjim novinama.

— Tko bi to pomislio! - reče Beatrice. - Ubi jen. Užasno, zar ne? Jesu li mu bacili nešto u glavu ili su pucali, ili nešto treće?

Inspektor zadovolji njenu želju sa svim pojedinostima u vezi sa zločinom i, kao slučajno, doda: _ Mislim da je vaša gazdarica jučer popodne trebala ići u Exhampton. Pretpostavljam da je odustala zbog vremena.

Ne znam ništa O tome - reče Beatrice.

— Mora da ste pogriješili. Gospođa je izašla poslijepodne u kupovinu, a onda je otišla u kino.

— Kada se vratila?

— Oko šest sati.

Znači i gospođa Gardner je isključena.

— Ne poznajem baš dobro obitelj - nastavi nemarno inspektor. - Je li gospođa Gardner udovica.

— Ne, gospodine, postoji i gospodin Gardner. - što on radi?

— Ništa - reče Beatrice začuđeno ga gledajući. - Ne može. On je invalid.

— Invalid? Žao mi je. Nisam to znao.

— Ne može hodati. Po čitav dan leži u krevetu. S njim je uvijek medicinska sestra. Ne bi vam svaka djevojka izdržala u kući s takvom njegovateljicom. Stalno nešto zapovijeda; sad da joj se donese poslužavnik, sad da joj se skuha.

— Mora da je vrlo naporno - utješnim glasom će inspektor. - A sada, da li biste bili tako dobri i rekli vašoj gazdarici da dolazim od gospodina Kirkwooda iz Exhamptona?

Beatrice se povuče, a kroz nekoliko minuta vrata otvori prilično visoka žena zapovjedničkog izgleda. Imala je neobično lice, široko oko obrva, a crna presjeda kosa bila je začešljana od čela; samo je po koji sijedi pramen padao na sljepo očnice.

Ona upitno pogleda inspektora. - Dola zite od gospodina Kirkwooda iz Exhamptona?

— Ne baš sasvim, gospođo Gardner. Tako sam se predstavio vašoj služavki. Vaš brat, kapetan Trevelvan, ubijen je jučer popodne, a ja sam područni inspektor Narracott i vodim taj slučaj.

Gospođa Gardner imala je čelične živce. Oči joj se malo skupiše, duboko uzdahnu i ponudi inspektora da sjedne. - Ubijen! čudno! Pa tko bi htio ubiti Joea?

— To bih upravo i ja htio znati, gospođo Gardner.

— Naravno. Nadam se da ću vam biti od pomoći, iako sumnjam. Brat i ja smo se malo viđali u posljednjih deset godina. Ne znam ništa o njegovim prijateljima ili poznanicima.

— Oprostite, gospođo Gardner, ali jeste li vi i vaš brat bili u svađi?

— Ne - nije to bila svađa. Otuđili smo se- to je pravi izraz za naš odnos. Ne želim suviše ulaziti u pojedinosti, ali vam mogu reći da je brat s neskrivenim prijezirom gledao na moju udaju.

Mislim da braća i inače teško odobravaju sestrin izbor, ali to barem bolje skrivaju. Kao što vjerojatno znate, brat je naslijedio veliku svotu novca od pokojne tetke. I sestra i ja smo se udale za siromašne mladiće. Kada se moj muž vratio iz rata kao invalid, mala financijska pomoć bila bi dobrodošla - omogućila bi potrebnu njegu i liječenje koje mu je ovako bilo uskraćeno. Molila sam brata da mi posudi novac, no, odbio je. Naravno, na to je imao potpuno pravo. Ali otada smo se rijetko viđali i gotovo se uoćepe nismo dopisivali.

Bila je to jasna i jezgrovita priča.

Zanimljiva je osoba ta gospođa Gardner, pomisli inspektor. Nikako je nije mogao pročitati.

Bila je neprirodno mirna i spremna da izloži sve činjenice. Primijetio je isto tako da, unatoč iz nenađenju, nije pitala za pojedinosti oko bratove smrti. To mu je bilo čudno.

Ne znam zanima li vas što se točno dogodilo u Exhamptonu - započe on.

Ona se namršti. - Moram li to slušati? Moj brat je ubijen - bezbolno, nadam se.

— Sasvim bezbolno, čini se.

— Onda me, molim vas, poštedite detalja.

Neprirodno, pomisli inspektor, bezuvjetno neprirodno.

Kao da mu je pročitala misli, ona upotrijebi baš njegove riječi.

— Pretpostavljam da vam se to čini neprirodno, inspektore, ali - čula sam već dosta strahota. Muž često govori užasne stvari kad ima napade... - Ona se strese. - Vjerojatno biste me razumjeli kada bi bolje poznavali situaciju.

— Svakako, svakako, gospođo Gardner. Razlog mog dolaska je u stvari da saznam nešto više o vašoj obitelji.

— Da?

— Zna li tko je sve još na životu od rodbine?

— Od bliske rodbine, jedino Pearsonovi. Djeca moje sestre Mary.

— Kako se zovu?

— James, Svlvia i Brian.

— James?

— On je najstariji. Radi u osiguravajućem zavodu.

— Koliko je star?

— Dvadeset i osam.

— Oženjen?

— Ne - ali je zaručen s jednom divnom djevojkom. Tako barem kažu - ja je još nisam srela.

— Njegova adresa?

— Cromwell Street 21, S. W. 3.

Inspektor zabilježi. - Dalje, molim, gospođo Gardner?

— Svlvia je udata za Martina Deringa - možda ste čitali njegove knjige. On je prilično uspješan pisac.

— Hvala vam. A njihova adresa?

— Nook, Surrey Road, Wimbledon.

— Da?

— Najmlađi je Brian - no, on je u Australiji. Bojim se da ne znam njegovu adresu. Brat ili sestra bi je morali znati.

— Hvala vam, gospođo Gardner. Da ne za boravim, gdje ste bili jučer poslijepodne?

Ona se začudi. - Čekajte da se sjetim. Išla sam u kupovinu - da - a onda sam pošla u kino. Vratila sam se kući oko šest i malo prilegla do večere jer me od kina bolila glava.

— Hvala vam, gospođo Gardner.

"- Ima li još nešto?

— Mislim da će ovo biti dovoljno. Pokušat ću sada doći do vašeg nećaka i nećakinje. Ne znam je li vam gospodin Kirkwood već rekao, ali vi i troje mladih Pearsona ste zajednički nasljednici novca kapetana Trevelvana.

Ona vidno pocrveni i reče: - To će biti divno.

Teško je bilo živjeti - jako teško - stalno štedjeti, škrtariti, nadati se.

Naglo se trže na povik koji je dolazio odozgo:

— Jennifer, trebam te.

— Oprostite - reče ona.

Dok je otvarala vrata, ponovno se začu glas, sada još jači i sa zapovjedničkim tonom: - Jennifer, gdje si? Trebam te, Jennifer!

Inspektor ju je slijedio do vrata. Stajao je tamo dok je ona trčala uza stube.

— Dolazim, dragi - vikala je.

Medicinska sestra koja je silazila niz stube, odmakne se u stranu da je propusti. - Molim vas, pođite do gospodina Gardnera. Strašno se uzbudio. Vama uvijek uspijeva da ga umirite.

Inspektor Narracott namjerno je stao podno stuba i sačekao sestru.

— Mogu li načas s vama porazgovarati? - upita on. Razgovor s gospođom Gardner bio je prekinut.

Sestra hitro uđe u dnevnu sobu. - Novost o ubojstvu uznemirila je pacijenta - objasni ona namještajući dobro uskrobljene mansete. - Ta glupača Beatrice uletjela je u sobu i odmah sve ispričala.

— Žao mi je - reče inspektor. - To je moja krivnja.

— Naravno, vi niste mogli znati - ljupko će sestra.

— Je li gospodin Gardner teško bolestan? - upita inspektor.

— Tužan je to slučaj - reče sestra. - Njemu na izgled nije ništa. Udovi su mu oduzeti od nervnog šoka. Nema nikakvih vidljivih poremećaja.

— Je li jučer popodne bio posebno napet ili iznerviran?

— Koliko sam ja primijetila - nije. - Sestra je bila očito iznenađena ovim pitanjem.

— Bili ste s njim čitavo popodne?

— Namjeravala sam biti, ali - gospodin Gardner je silno želio da mu zamijenim knjige u knjižnici. Zaboravio je zamoliti svoju ženu da to

učini prije nego što je izašla. I tako, da bih mu udovoljila, izašla sam. Istovremeno me zamolio da kupim neke sitnice - poklone za suprugu.

Bio je vrlo ljubazan, i rekao mi da popijem čaj na njegov račun kod Bootsa. Kaže da sestre ne vole propustiti poslijepodnevni čaj. šali se, na ravno. Izašla sam nešto poslije četiri, i zbog ove predbožićne gužve, vratila sam se tek poslije šest.

Njemu je jadnom bilo sasvim udobno. Kaže da je spavao čitavo vrijeme.

— Gospođa Gardner se već bila vratila?

— Da, mislim da je legla.

— Ona je vrlo odana svom mužu, zar ne?

— Obožava ga. Stvarno vjerujem da bi ta žena za njega učinila sve na svijetu.

Dirljivo je to, znate, sasvim različito od nekih slučajeva koje znam. Prošli mjesec...

No, inspektor je vješto izbjegao priču o prošlom mjesecu. Pogleda na sat i glasno uzviknu.

— Zaboga, propustit ću vlak! Kolodvor nije daleko?

— St. Daviš je tri minute hoda odavde, ako na taj kolodvor mislite. Ili vam treba Queen Street?

— Moram požuriti - reče inspektor. - Recite gospođi Gardner da mi je žao što se nismo oprostili. Drago mi je što sam s vama razgo varao, sestro.

Sestra lagano zabaci glavu. Zgodan čovjek, promrmlja zatvorivši vrata.

Stvarno je zgodan.

Ima tako ugodan glas. I, vzdahnuvši, uputi se stubama do svog pacijenta.

10. Obitelj Pearson

Slijedeći korak inspektora Narracotta bio je da se javi svom pretpostavljenom, višem policijskom činovniku Maxwellu. Ovaj je sa zanimanjem saslušao njegov izvještaj. - Bit će to veliki slučaj - reče zamišljeno. - Naslovne strane u novinama su naše.

— Slažem se, gospodine.

— Moramo biti oprezni. Ne bi smjeli pogriješiti. Mislim da ste na pravom tragu. Morate što prije doći do tog Jamesa Pearsona - saznajte gdje je bio jučer poslijepodne. Kao što rekoste, to je dosta uobičajeno prezime, ali i ime se slaže.

Naravno, budući da se tako otvoreno potpisao punim imenom i prezimenom, čini se da ubojstvo nije bilo s predumišljanjem. Inače se ne bi tako glupo ponio. Moguće se radilo o svađi i naglom udarcu. Ako je to naš čovjek, sigurno je još sinoć čuo da se zna o ubojstvu. I dalje, zašto je pobjegao s prvim jutarnjim vlakom bez ijedne riječi? Ne, ne, ništa mi se tu ne sviđa. Treba uvijek poći od činjenice da nema slučajnih podudarnosti. Morate to što prije raščistiti.

— To i ja mislim, gospodine. Najbolje je da se s onim vlakom u Jedan četrdeset i pet u S ađ. Želio bih ovih dana porazgovarati i s tom gospođom Willet koja je unajmila kapetanovu kuću. Nešto mi tu nije jasno. Za sada još ne mogu do Sittaforda; ceste su neprohodne zbog snijega. U svakom slučaju, ne može biti direktno povezana sa zločinom. Ona, a i njena kći su- hm - zazivale duhove u vrijeme zločina. I... dogodila se prilično čudna stvar... Inspektor mu tada ispriča ono što je čuo od Burnabyja.

— To je čudno - reče Maxwell. - Mislite da je stari govorio istinu? Oni što vjeruju u duhove i vještice, naprave kasnije od takve priče pravu zavrzlamu.

— Mislim da je ovo ipak istina - reče Nar racott nacerivši se. Vrlo sam teško izvukao priču od njega. On u to ne vjeruje - naprotiv - budući da je stari vojnik, smatra stvar besmislicom.

Viši činovnik potvrdno kimne. - Pa to je čudno, ali nikuda nas ne vodi - zaključa.

— Poći ću u jedan četrdesetpet u London. Maxwell kimne.

Stigavši u grad, Narracott se uputi ravno u Cromwell Street 21. Rekoše mu da je gospodin Pearson u uredu. Vratit će se sigurno oko sedam.

Narracott nemarno odmahnu, kao da ga se podatak nimalo ne tiče.

— Vratit ću se ako budem mogao - reče. - Nije ništa važno - reče i brzo se udalji ne ostavivši ni ime.

Odluči da ne pođe do osiguravajućeg društva, već da krene za Wimbledon i porazgovara s gospodom Dering, bivšom gospođicom Pearson.

Gospođa Dering bila je kod kuće. Služavka, odjevena u ljubičasto, prilično drska ponašanja, uvede ga u prenatrpanu dnevnu sobu. Inspektor joj preda službenu iskaznicu i zamoli da je odnese svojoj gazdarici.

Gospođa Dering se odmah pojavi, noseći njegovu iskaznicu.

— Pretpostavljam da ste došli u vezi s jadnim - ujakom Josephom, reče umjesto pozdrava strašno je to - strašno! I sama se bojim provalnika. Prošle sedmice sam stavila dva nova pojačanja na vrata i prozore.

Sylvia Dering, kao što je saznao od gospođe Gardner, imala je dvadeset i pet godina; suprotno tome, izgledala je kao da je već prešla tri deset _niska plavuša, anemična i preplašena izraza. U glasu joj se osjećalo blago negodovanje, što je inspektora naročito

smetalo. Ne dajući mu da dođe do riječi, ona nastavi: - Bit će mi drago ako vam na bilo koji način mogu pomoći, iako sam vrlo malo viđala ujaka Josepha. Nije baš bio ugodan čovjek - sigurna sam u to. Čovjek u nevolji nije mogao od njega očekivati pomoć; uvijek je gundao i zanovijetao, kudio i prigovarao.

Nije imao pojma o književnosti. Uspjeh, pravi uspjeh, inspektore, ne mjeri se uvijek novcem.

Napokon je zastala, i inspektor, kome su njeni podaci olakšali posao, preuzme stvar u svoje ruke. - Vrlo ste brzo saznali za tragediju, gospođo Dering.

— Tetka Jennifer mi je telefonirala.

— Shvaćam.

— Pretpostavljam, da će o tome pisati i u večernjim novinama. Užasno, zar ne?

Koliko sam razumio, posljednjih godina niste viđali svog ujaka?

— Od vjenčanja sam ga vidjela svega dvaput. Drugi put je bio stvarno grub prema Martinu.- Naravno, bio je tipičan malograđanin u svakom pogledu - odan sportu. Kao što sam rekla, nimalo smisla za književnost.

Muž ga je zamolio da mu posudi novac, a ovaj je odbio, bio je inspektorov osobni zaključak.

— Da zadovoljimo formalnosti, gospođo Dering, gdje ste bili jučer popodne?

— Jučer popodne? ćudan način postavljanja pitanja, inspektore. Igrala sam bridž gotovo čitavo popodne, a onda mi je došla prijateljica, budući da muž nije bio kod kuće.

— Nije bio kod kuće?

- Večera književnika - objasni gospođa Dering vrlo značajno.
- Ručao je s nekim američkim izdavačem, a onda je išao na tu večeru.
- Razumijem. - To je zvučalo prilično uvjerljivo. On nastavi:
- Vaš mlađi brat je u Australiji, koliko znam?
- Da.
- Imate li njegovu adresu?
- Da, mogu je potražiti ako želite - neko čudno ime - odmah sam zaboravila.

Negdje u New South Walesu.

- A vaš stariji brat, gospođo Dering?
- Jim?
- Da. Htio bih i s njim razgovarati.

Gospođa Dering požuri da mu da adresu, istu koju je dobio i od gospođe Gardner.

Osjećajući da više nema što za reći ni čuti, inspektor naglo prekine razgovor.

Pogledavši na sat, primijeti da je vrijeme da krene natrag u grad, kako bi na vrijeme stigao do Jamesa Pearsona.

Tamo mu vrata otvori ista žena srednjih godina. Da, gospodin Pearson je sada kod kuće.

Neka se gospodin popne na drugi kat. Ona pođe ispred njega, pokuca na vrata i promrmlja ispričavajući se: - Neki gospodin vas želi vidjeti.

Mladić u večernjem odijelu stajaše nasred sobe. Bio je vrlo zgodan, čak lijep, ako se ne uzmu u obzir prilično slabe usne i izraz neodlučnosti u očima. Izgledao je odsutno i zabrinuto i činilo se, da u posljednje vrijeme nije previše spavao. Upitno pogleda inspektora.

Ja sam detektivski inspektor Narracott - započe ovaj, no dalje nije stigao.

Uz promukli krik, mladić se svali u stolicu naslonivši se na stol glavom zagnjurenom u ruke.

Promuca: - O, Bože! Počelo je!

Nakon nekoliko trenutaka podiže glavu i rege: - No, zašto već jednom ne svršite s tim, čovječe?

Inspektor Narracott pravio se da ništa ne razumije. - Ispitujem smrt vašeg ujaka, kapeta na Josepha Trevelyana. Gospodine, imate li što za reći?

Mladić polako ustane i reče tihim glasom punim napetosti: - Hapsite li me?

— Ne, gospodine. Da vas hapsim, dao bih vam uobičajene upute i upozorenja.

Jednostavno vas pitam, što ste radili jučer popodne. Možete od govoriti, a i ne morate - kako vam drago.

— A ako ne odgovorim - to mi neće ići u prilog. Da, da, znam ja te vaše smicalice.

Otkrili ste da sam jučer bio tamo?

— Pa, upisali ste se u knjigu gostiju.

— Da, mislim na nema razloga da to poričem. sam tamo - a zašto i ne bih?

— Zaista, zašto ne? - blago će inspektor. Otišao sam da vidim ujaka.

— Imali ste sastanak s njim?

— Kako to mislite sastanak?

— Je li ujak znao da dolazite?

— Ja - ne - nije znao. Naglo sam to odlučio.

— Nikakav poseban razlog?

— Ja - razlog? Ne - ne, zašto bi morao postojati? Samo - samo sam htio posjetiti ujaka.

— U redu, gospodine. I, vidjeli ste ga.

Nasta tajac - prilično dug. Neodlučnost se očitovala u svakoj crti mladićeva lica. Gledajući ga, inspektor Narracott prosto ga je žalio. Zar on ne shvaća da oklijevanje znači priznanje? Jim Pearson napokon duboko uzdahne.

Ja - mislim da je najbolje da vam sve kažem. Da - vidio sam ga. Raspitivao sam se na kolodvoru kako bih došao do Sittaforda. Rekli su mi da to ne dolazi u obzir.

Ceste su bile nepro hodne za sva vozila. Rekao sam da je hitno.

— Hitno? - promrmlja inspektor.

— Da - htio sam svakako vidjeti ujaka.

— Očito.

— Nosač je i dalje odmahivao glavom i tvrdio da je to nemoguće. Spomenuo sam ujakovo ime, i njegovo se lice naglo ozarilo, te mi reče da je ujak u stvari u Exhamptonu, i potanko mi objasni kako da dođem do njega.

— Koliko je tada bilo sati?

— Oko jedan, mislim. Otišao sam do svratišta "Tri krune", rezervirao sobu i ručao. Kasnije sam otišao do ujaka.

— Odmah nakon ručka?

— Ne, ne odmah.

— U koliko sati?

— Ne bih mogao točno reći.

— Pola četiri? Četiri? Pola pet?

— Ja, ja - mucao je gore nego ikad. - Ne vjerujem da je moglo biti tako kasno.

— Gospođa Belling, vlasnica svratišta, kaže da ste izašli u pola pet.

— Zar? Mislim da nema pravo. Nije moglo kiti tako kasno.

— Što se dogodilo?

— Pronašao sam ujakovu kuću, porazgovarao s njim i vratio se u pansion.

— Kako ste ušli u kuću?

— Pozvonio sam i on mi je osobno otvorio.

— Nije li bio iznenađen što vas vidi?

— Da - da - bio je prilično iznenađen.

— Koliko dugo ste ostali kod njega, gospodine Pearson?

— Oko četvrt sata - dvadesetak minuta. Ali slušajte, bio je potpuno u redu kada sam ga ostavio? Kunem se, sve je bilo u redu.

— Kada ste stvarno otišli od njega?

Mladić obori pogled. Opet mu se u glasu osjećalo oklijevanje.

— Ne znam točno.

— Mislim da znate, gospodine Pearson.

Inspektorov oštri ton imao je učinak. Mladić tiho odgovori: - Bilo je pet i petnaest?

— Vratili ste se u "Tri krune" u petnaest do šest. U najgorem slučaju pješice vam treba sedam do osam minuta od ujakove kuće.

— Nisam išao ravno natrag, šetao sam gradom.

— Po onoj hladnoći - i snijegu!

— Onda još nije sniježilo. Počelo je padati tek kasnije.

A, tako. O čemu ste razgovarali s ujakom?

— Ništa posebno. Samo sam želio malo po razgovarati sa starcem, pogledati kako je, i tako.

Loše laže, pomisli inspektor Narracott. Čuo bih se i ja bolje snašao.

Glasno reče: - U redu, gospodine. A sada, mogu li vas upitati zašto ste, pošto ste čuli za ujakovo ubojstvo, napustili Exhampton ne obavijestivši nikoga da ste mu rod?

— Uplašio sam se - otvoreno će mladić. - čuo sam da je ubijen baš nekako u vrijeme kad sam ga napustio. Do vraga, zar to ne bi svakoga uplašilo? Pokupio sam stvari i otišao prvim vlakom. Priznajem, glupo sam postupio. Valjda znate kako je kad ste prestrašeni? A u takvim okolnostima - tko se ne bi prestrašio?

— I to je sve što imate reći?

— Da - da, naravno.

— Onda pretpostavljam da nemate ništa protiv ako pođete sa mnom u stanicu da to zapišemo i da potpišete izjavu.

— I - i to je sve?

— Predviđam mogućnost da ćemo vas zadržati nakon ispitivanja, gospodine Pearson.

— O, Bože! - reče Pearson. - Zar mi nitko ne može pomoći?

U taj čas u sobu uđe jedna mlada žena. Inspektorove oštro oko primijeti da je to vrlo poseban tip žene. Nije bila upadljivo lijepa, no lice joj je bilo privlačno i neobično, lice koje, ako jednom vidite, ne možete više zaboraviti. Zračila je zdravim razumom, vidjelo se da zna što hoće, nepokolebljivom odlučnošću i upravo mučnini očaravanjem.

— Jim, zaboga, uzviknu ona - što se dogodilo?

— Gotovo je, Emily - reče mladić. - Misle da sam ja ubio ujaka.

— Tko to misli?

Mladić pokaže na posjetioca. - Ovo je inspektor Narracott - reče on, i doda, nevjesto se trudeći da to zvuči kao upoznavanje.

— Gospođica Emily Trefusis.

— Oh! - uzdahne Emily.

Promatrala je inspektora pronicljivim smeđim očima. - Jim je - prozbori jasno ona prestrašena budala. Ali on ne ubija ljude.

Inspektor ništa ne reče.

— Pretpostavljam - reče Emily obraćajući se Jimu - da si dao čitavu gomilu neopreznih izjava. Da malo bolje čitaš novine, Jime, znao bi

da se s policajcem razgovara samo u prisustvu nekoga dobrog odvjetnika, koji bi stalno pravio primjedbe, što se događa? Zar ga hapsite, inspektore?

Inspektor ukratko objasni o čemu se radi.

— Emily - povika mladić - ne vjeruješ valjda da sam to učinio? Nikada nećeš povjerovati u to?

— Ne, dragi - blago će Emily. - Naravno da ne vjerujem. - A zatim doda nježnim glasom. - Nemaš ti petlje za tako što.

— Osjećam da nemam nijednog prijatelja na svijetu - jaukao je Jim.

— Imaš, imaš - reče Emily. - Imaš mene. Gore glavu, Jime; pogledaj kako trepere dijamanti na mom prstu lijeve ruke. Pred tobom je tvoja vjerna zaručnica.

Idi s inspektorom, a ostalo prepusti meni.

Jim Pearson ustane, još uvijek kao omamljen. Kaput je ležao na stolcu i on ga obuče. Inspektor Narracott mu doda šešir koji je ležao na pisaćem stolu. Pođoše prema vratima, i inspektor ljubez no pozdravi. - Laku noć, gospođice Trefusis.

— Au revoir, inspektore - slatko će Emily.

Da ju je bolje poznavao, inspektor bi znao da taj pozdrav treba shvatiti kao izazov.

11. Emily prelazi u akciju

Pregled trupla kapetana Trevelyana bio je zakazan za ponedjeljak ujutro.

Slučaj još nije prerastao u senzaciju, jer je gotovo odmah pregled odgođen za tjedan dana, razočaravši tako mnoge građane. Od subote do ponedjeljka, Exhampton je postao slavan. Podatak, da je nećak ubijenog zadržan na ispitivanju pridonijeo je da slučaj prijede s posljednjih na prve novinske stranice. U ponedjeljak su već novinari u velikom broju stigli u Exhampton. Gospodin Charles Enderby još si je jednom čestitao na povlaštenom položaju, jer je zahvaljujući sportskoj prognozi došao do informacija iz prve ruke.

Novinar je odlučio da se zalijepi za majora Burnabyja poput pijavice, pod izlikom da želi napraviti nekoliko fotografija njegove kućice, kako bi na taj način mogao razgovarati sa stanovnicima Sittaforda i utvrditi njihove odnose s ubijenim.

Nije mu promaklo da je za vrijeme ručka jedna vrlo privlačna mlada žena sjedila za stolom kraj vrata. Gospodin Enderby se pitao što ona radi u Exhamptonu.

Bila je lijepo i moderno obučena, i činilo se da nema veze s ubijenim. Međutim, nije mogla biti ni slučajni prolaznik.

Pitam se, kako dugo ostaje? - pomisli gospodin Enderby. šteta što popodne idem u Sit taford. Baš nemam sreće. Šteta što čovjek ne može imati i ovce i novce.

Ali nakon ručka, gospodin Enderby se ugodno iznenadi. Stajao je na stubištu "Tri krune" i promatrao kako se topi snijeg, uživajući u zimskom suncu, kad začu iza sebe divan glas koji mu se obrati: - Oprostite - možete li mi reći ima li kakvih zanimljivosti u Exhamptonu?

Charles Enderby se odmah snađe. - Mislim da postoji dvorac - reče on. - Nije bogzna što, ali ipak. Ako nemate ništa protiv, pokazat ću vam put.

— To je vrlo ljubezno od vas - reče djevojka. - Neće li vam to oduzeti previše vremena?

On je odmah uvjери da nema uopće nikakvog posla. Krenuše zajedno.

— Vi ste gospodin Enderby, zar ne? - upita djevojka.

— Jesam. Kako znate?

— Gospođa Belling mi je rekla.

— A, tako.

— Zovem se Emily Trefusis. Gospodine Enderby - molim vas da mi pomognete.

— Da vam pomognem? - začudi se Enderby.

— Svakako, ali...

— Zna te, ja sam zaručnica Jima Pearsona.

— Ah! - uzviknu Enderby, slažući već u glavi novu reportažu.

— A policija će ga uhapsiti. Sigurna sam da hoće. Gospodine Enderby, ja znam da Jim to nije učinio, i to ću dokazati. Ali netko mi mora pomoći. Žena sama to ne može. Muškarci toliko toga znaju i mogu doći do mnogih podataka koji su ženama nedostupni.

— Ovaj ja - mislim da ste u pravu roče samozadovoljno gospodin Enderby.

— Ppromatrala sam jutros sve te novinare - reče Emily. - Toliko njih izgleda prilično glupo. Izdvojila sam vas kao jedinog pametnog među

njima.

Nemojte pretjerivati. Nije to baš sasvim tako odgovori Enderby, očito polaskan.

Želim vam predložiti neku vrstu ortakluka Vjerujem da ćemo se oboje time okoristiti.

Nekoliko me stvari zanima - htjela bih ih ispitati. Budući da ste novinar, mogli biste mi pomoći. Htjela bih - Emily zastane. Željela je u stvari unajmiti Enderbyja kao privatnog detektiva. Da ide kuda ona zaželi, da postavlja pitanja koja nju zanimaju, jednom riječi, da joj vjerno služi. S druge strane, bila je svjesna da te prije dloge mora tako formulirati da zvuče primam ljivo i laskavo. Bitno je bilo da ona ostane gazda, no stvar je trebalo lukavo izvesti. - Htjela bih znati, da li se na vas mogu osloniti?

Imala je prekrasan glas, muzikalan i zavo dljiv. Izgovorivši posljednu rečenicu, osjeti da je u gospodinu Enderbyju nešto za titralo i da se potpuno može osloniti na njega. Držao ju je za bespomoćnu djevojku kojoj treba muška ruka.

— Mora da vam je strašno - reče Enderby, i snažno joj stisne ruku.

— Nego, znate kako je - probudi se u njemu novinarski duh; - svojim vremenom baš ne raz polažem samostalno. Hoću reći, moram poći tamo, kamo me pošalju.

— Mislila sam i na to. U tome ću ja vama pomoći. Ja sam vam kao premija, zar ne? Možete me intervjuirati svaki dan, pitajte me što god zaželite i što mislite da bi zanimalo vaše čitaoce. Zaručnica Jima Pearsona. Djevojka koja svim srcem vjeruje u njegovu nevinost. Sjeća se detalja iz njegova djetinjstva. U stvari, ne znani ništa o njegovom djetinjstvu, - dodala ona - ali to nije važno.

— Mislim - reče gospodin Enderby - da ste predivni. Stvarno ste divni.

— A osim toga - iskoristi ona dobivenu prednost - mogu stupiti u vezu s Jimovom rodbinom. Mogu vas predstaviti kao prijatelja i omogućiti vam da dospijete tamo gdje bi vam inače pred nosom zalupili vratima.

— I predobro mi je to poznato - reče Enderby, nerado se prisjećajući prošlosti.

Odjednom osjetiše da su im sva vrata otvorena. Enderby baš ima sreće s ovim slučajem.

Najprije dobar početak sa sportskom prognozom, a onda ova djevojka.

— Dogovoreno je, - reče on gorljivo.

— Vrlo dobro - reče Emily, već pomalo poslovnim tonom. - Koji nam je prvi korak?

— Danas popodne idem u Sittaford.

Objasni joj sretan položaj u kojem se našao zahvaljujući majoru Burnabyju.

— Jer, pazite, to je stari lisac koji mrzi novinare kao otrov.

Međutim, čovjeka, koji vam je uručio ček na pet tisuća funti, ne možete baš samo tako otjerati, zar ne?

— Da, to bi bilo čudno - složila se Emily. - E, pa ako idete u Sittaford, idem i ja s vama.

— Izvrsno - reče Enderby. - Ne znam doduše, može li se tamo prespavati.

Koliko je meni poznato postoji samo Sittafordska kuća i neko liko malih kućica poput one majora Burnabyja.

— Naći ćemo već nešto. Ja se uvijek snađem.

Gospodin Enderby nije nimalo u to sumnjao. Emily je bila ličnost za koju nije bilo nepremostivih prepreka.

Već su stigli do starog dvorca. Ne obraćajući pažnju na njega, sjedoše na osunčani zid i Emily nastavi planirati.

— Gospodine Enderby, za mene je ovo isključivo poslovna stvar, nikako osjećajna. Morate mi za početak vjerovati da Jim nije počinio ubojstvo. Ne kažem to zato što sam zaljubljena u njega, ili što mislim da ima divan karakter, ili nešto slično. To je - hm - činjenica, znanje. Vidite, osamostalila sam se već u šesnaestoj godini. Nikada nisam imala puno posla sa ženama, i malo znam o njima, ali zato muškarce stvarno po znam. I, ako djevojka odmah točno ne ocijeni momka, i ne zna na čemu je, onda tu nema bu dućnosti. Ja sam u tome uspjela. Eadim kao ma neken kod Lucie"s i mogu vam reći, gospodine Enderby, da je dobiti takvo mjesto pravi luksuz.

— Kao što rekoh, mogu prilično dobro ocijeniti muškarce. Jim je dosta slab karakter u mnogim stvarima. Nisam sigurna - reče Ernily, zaboravljajući da treba izigravati ženu kojoj imponiraju jaki muškarci - ali možda ga baš zato i toliko volim.

Osjećam da mogu njime upravljati i napraviti nešto od njega. Ima mnogo stvari hm - čak i zločina, u kojima ga mogu zamisliti- ali nikako ubojstvo. On jednostavno ne bi bio u stanju uzeti vreću pijeska i udariti starca po potiljku. Možda bi prije pucao i, naravno, pogodio u krivo mjesto. On je - on je vrlo nježne prirode, gospodine Enderby. Čak mu je mrsko ubijanje osa. Uvijek ih nastoji baciti kroz prozor tako da ih ne povrijedi, i onda ga ubodu. Bilo kako bilo, nema smisla da vas dalje uvjeravam. Morate mi vjerovati na riječ i poći od pretpostavke da je Jim nevin.

— Mislite li da neko namjerno želi svaliti krivicu na njega? - upita Enderby na svoj novinarski način.

— Ne. Vidite, nitko nije znao da je Jim bio kod ujaka. Naravno, čovjek ne može biti siguran, ali rekla bih da je to samo slučajna podudarnost i loša sreća. Moramo pronaći nekog tko bi imao razloga

da ubije kapetana Trevelvana. Policija je sigurna da to nije bio "posao izvana" - mislim ne radi se o provali. Razbijeni prozor je trebao istragu skrenuti s pravog puta.

— Jeste li to sve saznali na policiji?

— Moglo bi se reći.

— Kako to mislite "moglo bi se reći"?

— Sobarica mi je rekla - njena sestra je udata za policajca Gravesa, i zna sve što misli i policija.

— U redu. Znači ne radi se o provali - reče Enderby. - Prema tome, nazovimo ga "posao iznutra".

— Upravo tako - reče Emily. - Policija- odnosno inspektor Narracott, koji je, među nama rečeno, ispravan čovjek - počela je istraživati tko bi se okoristio smrću kapetana Treve Ivana. I kako su došli do Jima, ne vjerujem da će se puno baviti drugim motivima. Eto to bi onda trebao biti naš zadatak.

— Kakva će to biti bomba - reče gospodin Enderby - ako vi i ja otkrijemo pravog ubojicu.

Stručnjak za zločine iz Daily Wirea - tako će me zvati. Prelijepo zvuči da bi bilo istinito doda malodušno. - Takve se stvari događaju samo u knjigama.

Glupost - reče Emily - događa se i - predivni ste - opet će Enderby.

Emily izvadi mali notes. - Krenimo sistematski Jim, njegov, brat i sestra, te tetka Jennifer jednako" dobivaju kapetanovom smrću. Sylvia L. Jimova sestra ne bi ni mrava zgazila, ali za njenog muža već ne bih dala ruku u vatru; on je pravi grubijan. Znate ih - umjetnički tipovi ljubavne afere i slično. Vrlo vjerojatno da je u novčanoj stisci. Novac bi u stvari dobila Sylvia, ali to njemu ne predstavlja problem.

Već bi na šao načina da ga se dočepa.

— Čini se, vrlo neugodan tip - reče gospodin Enderby.

— O, da. Zgodan je i ohol. Žene pričaju o seksualnim iskustvima s njim. Pravi muškarci ga mrze.

— Dakle, to nam je osumnjičeni broj jedan reče Enderby, bilježeći u svoj notes.

— Ispitati gdje je bio u petak - bit će lako, intervju s po znatim piscima povezanim sa zločinom. Slažete se?

— Izvrsno - reče Emily. - Onda Brian, Jimov mlađi brat. On bi trebao biti u Australiji, ali se isto tako već mogao i vratiti. Hoću reći, ljudi to katkada čine bez obavještenja.

— Možete mu poslati brzojav.

— Učinit ćemo to. Tetka Jennifer ispada iz igre. Koliko sam čula, ona je divna osoba, žena s karakterom. Ipak, nije bila daleko; u Exeteru.

Mogla je doći da posjeti brata, on je mogao reći nešto ružno o njenom mužu, koga ona obožava, i ona je mogla zgrabiti vrećicu s pijeskom i udariti ga.

— Stvarno tako mislite? - upita Enderby.

— Naravno da ne mislim. Ali, nikad se ne zna.

Tu je, jasno, i poslužitelj. On oporukom dobiva samo sto funti, i izgleda da je nevin. Ali opet, nikad se ne zna. Njegova žena je kćerka gospođe Belling, vlasnice "Tri krune". Mislim da ću joj se isplakati na ramenu kada se vratim. Izgleda kao da je vrlo majčinska i romantična duša. Vjerojatno će se ražaliti nada mnom kad čuje da će mladić otići u zatvor, i možda će svašta pričati.

I na kraju, ostaje nam Sittafordska kuća. Znate li što me čudi?

— Ne, što?

— Ti Willetovi. Oni, koji su unajmili kapetanovu kuću i uredili je usred zime. To je dosta neobično.

— Da, neobično je - složi se Enderby. - Mora da se tu nešto krije - nešto u vezi s kapetanovom prošlošću.

— I to zazivanje duhova je zanimljiva stvar doda on. - Napisat ću članak o tome.

— Kakvo zazivanje duhova?

Gospodin Enderby joj s uživanjem ispriča sve što je znao. Nije bilo stvari koja se ticala ubojstva, a da je on nije čuo. - Jezovito, zar ne? - završi on. - Mislim, čovjek pomišlja na razne stvari. Možda ima nečeg u tome. Ovo je prvi put, kako znam, da se sve slaže.

Emily zadrhti. - Mrzim natprirodne stvari - reče ona. - Ipak, kao što ste rekli, ovaj puta se sve slaže. Kako je to - stravično!

— To zazivanje duhova nikada nije praktično, zar ne? Ako je duh mogao reći da je mrtav, zašto nije rekao i tko ga je ubio? Sve bi bilo jednostavno.

— Osjećam da je ključ rješenja u Sittafor du - zamišljeno će Emily, pa.

Tamo moramo sve dobro ispitati - reče Enderby. Iznajmio sam auto i krećem za jedno pola sata. Pođite sa mnom.

— A šta je s majorom Burnabyjem?

— On je krenuo pješice odmah nakon ispiti vanja. Mislim da se želio riješiti mog društva barem na putu. Inače ne vjerujem da mu je posebno zadovoljstvo pješaćiti po ovakovu vremenu.

Hoćemo li moći autom do Sittaforda?

— Da, danas je prvi dan kako je otvoren promet.

— U redu - reče Emily ustajući. Vrijeme je da se vratimo do "Tri krune". Brzo ću se spremiti i otplakati malo na ramenu gospođe Belling.

— Ništa ne brinite - pokroviteljski će Enderby. - Prepustite sve meni.

— To i namjeravam učiniti - reče Emily, iako je to bila Čista laž. - Divno je imati nekoga na koga se možete osloniti.

Emily Trefusis bila je stvarno savršena mlada žena.

12. Hapšenje

Vrativši se kod "Tri krune", Emily je imala sreću da sretne gospođu Belling već u predvorju.

— O, gospođo Belling! - uzviknu ona. - Od lazim danas popodne.

— Da, gospođice? Vlakom u četiri i deset za Exeter, gospođice?

— Ne, idem u Sittaford.

— U Sittaford?

Gospođa Belling loše je prikrivala radoznalost.

— Da, i htjela sam vas pitati znate li gdje bih tamo mogla spavati.

— Želite tamo ostati? - Znatiželja je rasla.

— Da - u stvari - Oh, gospođo Belling, mogu li s vama na samo razgovarati?

Gospođa Belling je brzo odvede u svoje svetište. Bila je to mala, udobna soba s velikim kaminom.

— Nećete nikom reći, zax ne? - započe Emily, znajući da je to najbolji način na svijetu da izazove zanimanje i simpatiju.

Ne, naravno da neću, gospođice - reče gospođa Belling, dok su joj oči blistale od znatiželje.

— Vidite, gospodin Pearson - znate...

— Mladić koji je ovdje bio u petak? Onaj koga je policija uhapsila?

— Uhapsila? Stvarno su ga uhapsili?

— Da, gospođice. Prije nepunih pola sata. Emily probljedi. - Sigurni ste?

— Da, gospođice. Naša Amy je to čula od narednika.

— Pa to je strašno! - reče Emily. Očekivala je to, ali joj je svejedno bilo teško.

— Vidite, gospođo Belling, ja - ja sam njegova zaručnica.

I on to nije učinio, Bože, kako je to užasno!

I Emily stane plakati. Najavila je to Charlesu Enderbjru, ali se i sama iznenadila kako su joj suze došle na oči. Namjerno plakati nije baš lako. Te suze su bile previše stvarne. To ju je plašilo. Ne smije se potpuno prepustiti osjećajima.

To bi najmanje koristilo Jimu. Trebala je biti odlučna, logično misliti i jasno rasuđivati; to su kvalitete kojima treba dobiti igru. Bespomoćno cmizdrenje još nikom nije pomoglo.

No, čovjeku je ipak lakše kad se opusti. Napokon, ona je željela plakati. Suze su sigurna propusnica do suosjećanja i pomoći od strane gospođe Belling. Zato, zašto se ne bi dobro isplakala, kad je već to morala.

— Hajde, hajde, dušo moja, nemoj to tako uzeti k srcu - tješila ju je gospođa Belling. Maj činski je zagrlj i počeo joj tepati. - Odmah sam rekla da on to nije učinio. Tako divan mladić. Policija je skup glupana, to sam uvijek govorila.

Vjerojatnije je da je to učinila neka skitnica. Nemoj plakati, srce, vidjet ćeš da će se sve dobro završiti; sigurno će biti dobro.

— Ja ga tako jako volim - cvilila je Emily.

— Dragi Jimx dragi, slatki, nedorasli, bespomoćni, nepraktični Jim. Uvijek je radio krive stvari krivo vrijeme. Kakve su mu bile šanse protiv samouvjerenoga, odlučnog inspektora Narracotta?

— Moramo ga spasiti! - jecala je i dalje.

— Naravno, da ćemo ga spasiti. Spasit ćemo ga - tješila ju je gospođa Belling.

Emily energično obriše oči, šmrcnu i, podižući glavu, oštro upita; -
Gdje mogu stanovati u Sittafordu?

— U Sittafordu? Odlučili ste dakle da idete?

— Da - odlučno će Emily.

— čekajte malo. - Gospođa Belling je razmišljala. - Ima samo jedno mjesto gdje biste mogli stanovati. Sittaford vam nije nešto naročito. Postoji velika kuća, Sittafordska kuća, koju je sagradio kapetan Trevelvan i koja je izdana onoj južnoafričkoj dami. Ima još šest bungalova koje je izgradio, a na broju pet su Curtisovi; on je nekada bio vrtlar u Sittafordskoj kući. Gospođa Curtis izdaje sobe preko ljeta, kapetan joj je to dopustio. Nigdje drugdje ne možete stanovati. Tamo je još kovačnica i pošta, ali Mary Hibbert ima šestero djece, i njena šurjakinja živi s njima, a kovačeva žena očekuje osmo dijete tako da tu ne možete ništa očekivati. A kako ćete stići do Sittaforda? Iznajmili ste auto?

— Idem s gospodinom Enderbyjem.

— A tako. A gdje će on stanovati?

— Pretpostavljam da će se i on smjestiti kod gospođe Curtis. Hoće li imati dvije sobe?

Ne znam je li to baš u redu za mladu ženu što ste vi - reče gospođa Belling.

— On je moj rođak - reče Emily. Ni u kojem slučaju nije smjela dopustiti da gospođa Belling ne bude na njenoj strani.

Njeno lice se razvedri. - Onda je u redu - reče ona. - A ako vam ne bude udobno kod gospođe Curtis, mogu vas smjestiti u veliku kuću.

— Žao mi je što sam se tako glupo ponijela - reče Emily, brišući lice.

— Ma, to je prirodno, draga moja. Je li vam lakše?

Puno lakše - iskreno će Emily. - Odmah se bolje osjećam.

— Nema ništa bolje od dobrog plača i dobre šalice čaja, zato ću vam odmah prirediti čaj i popit ćete ga prije puta.

— Hvala vam, ali ne bih željela...

— Nije važno što želite, važno je da ćete ga popiti - reče gospođa Belling odlučno ustajući i odlazeći prema vratima.

— I recite Ameliji Curtis da sam je ja zamolila da pazi na vas i da vas dobro hrani i oblači.

— Previše ste ljubazni - reče Emily. - štoviše, širom ću otvoriti oči i načuliti uši da mi ne promakne ništa što se ovdje bude događalo - reče gospođa Belling, uživajući što sudjeluje u takvoj romansi. - Ima mnogo sitnica koje čujem, a za koje policija nikad ne sazna. A sve što saznam, javit ću vama, gospođice.

— Zaista?

— Naravno. Ne brinite ništa, draga moja; izvući ćemo za čas vašeg mladića iz škripca.

— Moram se spremi - reče Emily ustajući.

— Poslat ću vam čaj u sobu - zaguče gospođa Belling.

Emily se popne u sobu, spakuje ono nešto stvari što je imala, opere lice i stavi malo pudera.

— Baš si se lijepo uredila - izgovori naglas gledajući se u ogledalo. Doda još malo pudera i rumenila. - Interesantno - reče ona - koliko se bolje osjećam. Vrijedilo je našminkati se.

Pozvoni. Sobarica (simpatična sestra žene policajca Gravesa) odmah ude. Emily joj da funtu i zamoli je da joj javi sve što sazna iz policijskih krugova. Djevojka joj svečano obeća da će to i učiniti.

— Gospođi Curtis u Sittafordu? Javit ću sigurno, gospođice. Učinit ću sve što mogu; svi suosjećamo s vama, gospođice, i više nego što to pokazujemo, čitavo vrijeme si govorim, "zamisli samo da se radi o tebi i Predu", stalno to ponavljam. Bila bih izvan sebe. I najmanju sitnicu koju čujem, odmah ću vam javiti.

— Baš ste divni - reče Emily.

— Upravo kao u romanu koji sam neki dan kupila kod Woolwortha; - zove se Ubojice Syringa.

I znate li što ih je navelo na pravi trag? Komad voska. Vaš mladić je jako zgodan, zar ne, gospođice? Sasvim je drugačiji nego što je slika u novinama. Sve ću učiniti za vas i za njega.

I tako Emily napusti "Tri krune" kao pravo oličenje romantike, nakon što je poslušno ispila čaj koji joj je poslala gospođa Belling.

— Ne zaboravite - reče ona Enderbyu kad su krenuli - da ste moj rođak.

— Zašto?

— Seljaci su strašni puritanci. Mislim da je tako bolje.

— Izvrsno. U tom slučaju, zvat ću vas Emily.

— U redu, rođače. A kako se vi zovete?

— Charles.

— U redu, Charles".

Kola krenuše cestom za Sittaford.

13. Sittapord

Emily je bila očarana Sittafordom na prvi pogled. Skrenuvši s glavne ceste, otprilike dvije milje od Exhamptona, vozili su se razrovanom cestom po močvarnom kraju, sve dok nisu stigli do malog sela smještenog na samom rubu močvare. Selo su sačinjavali kovačnica i kombinacija pošte i trgovine slatkišima. Produživši dalje, stigoše do šest malih bungalova. Vozač stane pred drugim po redu i objasni da tu stanuje gospođa Curtis.

Gospođa Curtis je bila mala, mršava, sijeda ženica, energična i pronicljiva. Još je bila pod utiskom vijesti o ubojstvu, koja je tek tog jutra stigla u Sittaford. - Da svakako, gospođice, smjestit ću i vas i vašeg rođaka. Samo neka pričeka dok maknem stara odijela. Pretpostavljam, da nemate ništa protiv ako zajedno ručamo? Tko bi to pomislio! Kapetan Trevelvan ubijen; istraga!

Bili smo odsječeni od svijeta od petka ujutro i vijesti su stigle tek jutros.

Strašno me to potreslo. "Kapetan je mrtav", rekoh Curtisu; "to po kazuje koliko je svijet danas zao." Ali, ja tu brbljam i zadržavam vas, gospođice. Udite! I gospodin također. Stavit ću kuhati vodu, pa ćete Popiti šalicu čaja; sigurno ste umorni od puta, iako je danas toplije nego jučer. Snijeg je bio dubok osamnaest stopa.

Utopivši ih u tom moru riječi, gospođa Curtis im napokon pokaže sobe.

Emilyjina je bila mala i četvrtasta, vrlo čista, s pogledom na obronke Sittaford Beacona. Charlesova je također bila mala, a gledala je na pročelje kuće i puteljak.

Tu se nalazio krevet, minijaturne ladice i umivaonik.

— Važno je - reče on, nakon što je vozač unio kovčeg i stavio ga na krevet - da smo ovdje. - On se zahvali vozaču i plati mu.

— Ne mak"o se s ovog mjesta ako za četvrt sata ne saznam sve o stanovnicima Sittaforda.

Deset minuta kasnije sjedili su u udobnoj kuhinji i upoznavali se s Curtisom, prilično grubim sijedim starčićem. Pili su čaj, jeli kruh i maslac, devonshiresko vrhnje i tvrdo kuhana jaja. Dok su jeli i pili, slušali su načuljenih ušiju. Za pola sata znali su sve što se moglo saznati o stanovnicima te male zajednice.

Najprije gospođica Percehouse s broja 4; usidjelica, kojoj nitko ne zna godine, a koja je pre ma riječima gospođe Curtis još prije šest godina došla ovamo da umre.

— Međutim, vjerovali ili ne, gospođice, zrak je u Sittafordu tako čist, da je ona svakim danom sve zdravija i zdravija. Za pluća - pravi melem.

Gospođica Percehouse ima nećaka koji povremeno dolazi da je vidi, i baš je sada ovdje. Brine se da novac ostane u obitelji. Za mladića je ovdje vrlo dosadno u zimskim mjesecima. Ali uvijek se nađe neka zabava. Za mladu damu iz Sittfordske kuće njegov je dolazak pravi događaj. Jadnica, dovesti je u onu kućerinu usred zime! Vrlo je zgodna. Gospodin Ronald Garijeld odlazi tamo što više može, a da istodobno ne zanemari gocnođicu Percehouse.

Charles Enderby i Emily se pogledaše. Charles se prisjeti da je i Garfieldovo ime bilo spomenuto u vezi sa zazivanjem duhova.

Na broju 6 je od nedavno gospodin Dukenastavi gospođa Curtis. - Naravno, ne bi ga se baš moglo nazvati "gospodinom". To je stvar ulcusa. Danas vam ljudi nisu kao što su nekad bili. Odvojio se od mjesta najbolje što je mogao.

Povučen je; po izgledu bi mogao biti vojno lice, ali ponašanje mu nije takvo. Nije kao major Burnaby, na kojem se odmah vidi da je stari

vojnika.

— Na broju 3 je gospodin Rycroft, mali postariji gospodin. Priča se da je lovio ptice za British Museum. Prirodnjak, tako kažu. Stalno je vani po močvarama, kad vrijeme to dopušta. Ima veoma lijepu biblioteku. Cijela kuća mu je u policama s knjigama.

— Na broju 2 je gospodin Wyatt - invalid, i njegov indijski sluga. Taj jadnik stvarno osjeća zimu. Mislim sluga, ne kapetan Wyatt. Budući da dolazi iz toplih krajeva, nije ni čudo. Vrućina koja vlada u kućici zaprepastila bi vas. Kao da uđete u peć.

— Major Burnaby je, kako znate, na broju 1. živi sam, a ja mu svako jutro uređujem kuću.

Vrlo je uredan i pazi na sitnice. On i kapetan Trevelvan bili su jako bliski.

Doživotni prijatelji.

Obojica imaju na zidu neke egzotične životinjske glave.

— Što se tiče gospođe i gospođice Willet, one nikome nisu jasne. Jako su bogate. Amos Parker & Exhamptona vodi njihove poslove, račune, i mi da tjedno potroše osam do devet funti.

Ne bi vjerovali koliko jaja svakodnevno odlazi u tu kuću! Sa sobom su doveli poslugu iz Exetera ali čini se da ih ovi žele napustiti. Ne čudim im se" Gospođa Willet ih šalje dvaput sedmično u Exeter s autom, i ako se uzme u obzir to i činjenica da dobro žive, jasnija je njihova odluka da ostanu, ali svejedno, čudno je to i nikako mi se ne sviđa!

Zakopati se tu usred zime; dama poput nje! Da da, no bolje da pospremim stol.

Svi troje duboko uzdahnuše. Gomila podataka do kojih su tako lako došli, gotovo ih je prepla vila. Charles se odvaži na pitanje. - Je li se

major Burnaby već vratio?

Gospođa Curtis zastane s poslužavnikom u ruci. - Da, da vratio se pješice nekih pola sata prije nego što ste stigli, gospodine.

"Gospodine", viknula sam, "zar ste pješačili sve od Exhamptona?" - A on mi ozbiljno odgovori; "Zašto ne?"

Ako čovjek ima dvije noge, ne treba mu četiri kotača, činim to jedanput sedmično, kako znate, gospođo Curtis."

"O, da, gospodine," kažem ja, "ali ovo je drugačije. Nakon šoka i ispitivanja divno je što imate toliko snage." Samo je promrmljao i produžio. Ipak, loše izgleda. Pravo je čudo kako se uspio probiti u petak navečer.

U njegovim godinama ja to nazivam hrabrošću. Pješačiti tri milje po onakvom vremenu. Recite što hoćete, ali današnji mladići ne mogu biti ni sluge starijima. Onaj Ronald Garfield ne bi to nikako mogao, i mislim, a to misle i gospođa Hibbert na pošti, i gospodin Pound, kovač, da ga gospodin Garfield nije smio pustiti samog.

Trebao je poći s njim. Da je major Burnaby ostao zameten u snijegu, svi bi krivili gospodina Garfielda. Tako vam je to.

Pobjedonosno odmaršira u kuhinju uz zveket posuđa. Gospodin Curtis zamišljeno premjesti lulu iz desnog u lijevi ugao usta.

— Žene - reče on - mnogo pričaju. - Za stane i promrmlja. - A pola stvari koje kažu uopće ne odgovaraju istini.

Emily i Charles šutke su primili tu izjavu. Vidjevši da starac ne namjerava nastaviti, Charles odobravajući reče. - Imate pravo.

— Ah! - uzdahne gospodin Curtis i utone u ugodnu šutnju.

Charles ustane. - Navratit ću malo do starog Burnabyja - reče - i najaviti mu da će foto grafska parada biti sutra ujutro.

— Poći ću s tobom - reče Emily. - Htjela bih saznati što on misli o Jimu, i ima li uopće kakve ideje u vezi s ubojstvom.

— Imaš li kakve gumene čizme ili nešto slično? Vani je sve mokro.

— Kupila sam neke kod Wellingtonsa u Exhamptonu - reče Emily.

— Kako si praktična! Na sve misliš.

— Na žalost - reče ona - to nam neće mnogo pomoći u pronalaženju ubojice.

Iako bi moglo pomoći kod planiranja ubojstva - reče ona razmišljajući.

— U svakom slučaju, nemoj mene ubiti reče gospodin Enderby.

Izađoše zajedno. Gospođa Curtis se odmah pojavi. - Otišli su do majora - reče gospodin Curtis.

— Tako znači - onda - što misliš? Očijukaju li ili ne? Kažu da se velike nesreće događaju ako rođaci stupe u brak. Djeca su gluhonijema"i slaboumna i mnogo boga. ne valja. Ona se njemu sviđa, to je očito, što se pak nje tiče, podsjeća me na Belindu, kćer moje velike tetke Sarah. Zna što hoće i zna kako treba postupati s muškarcima. Pitam se što sad smjera? Znaš li što mislim, Curtis?

Curtis zagundā.

— Onaj mladić, kojeg je policija uhapsila zbog ubojstva, vjerujem da je on interesira. I došla je ovamo da njuška i vidi što može otkriti.

Dobro me slušaj - reče gospođa Curtis zveckajući posuđem. - Ako se može nešto otkriti, njoj će to uspjeti!

14. Gđa i gđica Willet

Kada su Charles i Errily krenuli u posjetu majoru Burnabyju, inspektor Narracott je baš sjedio u dnevnoj sobi Sittafordske kuće i pokušavao stvoriti sud o gospođi Willet.

— Nije uspio ranije s njom razgovarati, jer su ceste sve do tog jutra bile neprohodne. Iako nije imao točnu predodžbu o tome što da očekuje od tog susreta, ono na što je naišao, sigurno nije bilo to. Umjesto da to učini on, gospođa Willet je preuzela stvar u svoje ruke.

Ušla je žurno u sobu, sasvim poslovno i impresivno. Visoka, mršava lica i prodornih očiju, nosila je prekrasnu pletenu haljinu, koja je bila na samoj granici prikladnosti za život na selu.

Od nakita je imala nekoliko skupocjenih prstenova i priličnu količinu perla dobre imitacije.

— Inspektor Narracott? - Pozdravi ga upitno gospođa Willet. - Normalno je da ste željeli vidjeti kuću; kakva užasna tragedija! Jedva mogu vjerovati. Saznali smo tek jutros. Strašno nas je potreslo. Sjednite, inspektore. Ovo je moja kći Violeta.

Nije ni primijetio djevojku koja je došla za njom, a bila je vrlo lijepa, visoka i plava, s velikim plavim očima .

Gospođa Willet sjedne. - Mogu li vam nekako pomoći, inspektore? Veoma malo znani o jadnom kapetanu Trevelyanu, ali ako postoji nešto što mislite da...

Inspektor će polagano. - Hvala vam, gospođo. Čovjek nikada ne zna što mu sve može koristiti.

— Potpuno vas razumijem. Možda postoji nešto u kući što bi moglo rasvijetliti ovaj tužan slučaj, iako sumnjam. Kapetan Trevelvan je

pokupio sve svoje osobne stvari. Čak se bojao da ću dirati njegove štapove za pecanje. Jadnik. Ona se nasmije.

— Niste ga poznavali?

— Mislite, prije nego što sam zakupila kuću?

Ne. Nekoliko puta sam ga poslije toga pozivala, ali nikad se nije odazvao. Bio je strašno sramežljiv, jadnik. To je bio razlog. Poznavala sam mnoge poput njega.

Nazivaju ih ženomrscima, a u stvari je čitavo vrijeme u pitanju stidljivost.

Da sam ga imala prilike bolje upoznati - samouvjereno će gospođa Willet - ubrzo bi prevladao tu glupost. Takve ljude samo treba izvoditi u društvo.

Inspektoru Narracottu postane jasna kapetanova defenzivnost u odnosu na svoje stanare.

— Obje smo ga zvale - nastavi gospođa Willet - zar ne Violeta?

— Da, majko.

— U duši je bio jednostavan mornar - reče gospođa Willet. - Svaka žena voli mornara, inspektore.

Inspektor odjednom shvati da je do sada razgovor isključivo vodila gospođa Willet. Bio je uvjeren da je to vrlo pametna žena. Možda je kao što izgleda. A možda i nije. - Ono što me zanima je slijedeće - reče on i stane.

— Pa, inspektore?

— Major Bumaby je, kao što znate, otkrio telo. Na to ga je navelo nešto što se dogodilo baš u ovoj kući.

— Mislite?

— Mislim na zazivanje duhova. Oprostite... On se naglo okrenu.
Djevojka je tiho jecala.

Jadna Violeta - reče njena majka. - Strašno je pogođena time; svi mi!
Tko bi to predvidio.

Nisam praznovjerna, ali to se nikako nije dalo predvidjeti.

— Znači, istina je?

Gospođa Willet širom otvori oči. - Istina?

Naravno da je istina. Tada sam mislila da je to šala - gruba i neslana
šala.

Sumnjala sam na malog Ronalda Garfielda...

— Oh, ne, majko! Sigurna sam da on to nije učinio. Zakleo se da
nije.

Kažem samo što sam onda pomislila, Violeto. Sto je čovjek mogao
misliti, nego da je to šala?

— Čudno - polagano će inspektor. - Jeste li bili uznemireni, gospođo
Willet?

— Svi smo bili. Do tada je to bilo - bezazleno igranje. Znaite, kako je.
Dobra zabava u zimsko veče. A onda, odjednom - ono! Bila sam
jako ljuta.

— Ljuta?

— Pa razumljivo. Mislila sam da netko to čini namjerno iz zabave.

— A sada?

— Sada?

— Da, što mislite, sada?

Gospođa Willet raširi bespomoćno ruke. - ne znam što da mislim. To je neobjašnjivo.

— A, vi, gospođice Willet?

— Ja? - trže se djevojka. - Ja ja ne znam. Nikada to neću zaboraviti. Sanjam o tome. Nikada se više neću usuditi igrati zazivanja duhova.

— Pretpostavljam da bi gospodin Rycroft rekao da je to bilo istinsko - reče njena majka.

— On vjeruje u takve stvari. Kada bolje razmislim i sama počinjem vjerovati.

Kakvo drugo objašnjenje možete dati, ako to nije bila stvarno poruka duha?

Inspektor odmahne glavom. Zazivanje duhova trebalo mu je zamazati oči.

Slijedeći pitanje postavi vrlo nemarno. - Nije li vam pusto ovdje zimi, gospođo Willet?

— O, ne, divno nam je! Takva promjena. Znae, mi smo iz Južne Afrike. - Govorila je brzo i prirodno.

— Zaista? Iz kojeg dijela Južne Afrike?

— Cape. Violeta nikada prije nije bila u Engleskoj. Oduševljena je - snijeg joj je tako romantičan. Ova kuća je tako udobna.

— Što vas je navelo da dođete u ovaj kraj svijeta? - U glasu mu se osjećala blaga znatiželja.

— Pročitale smo mnogo knjiga o Devonshireu, a naročito o Dartmooru. Jednu smo baš čitale na brodu - o widdecombskom sajmu. Uvijek sam željela vidjeti Dartmoor.

— A što vas je navelo na Exhampton? To baš nije poznat gradić.

— Ovaj - čitale smo te knjige, kao što sam vam rekla, a na brodu je bio neki mladić koji je govorio o Exhamptonu; zvučalo je vrlo primamljivo.

— Kako se zvao? - upita inspektor. - Je li bio iz ovih krajeva?

— Čekajte, kako se ono zvao? Cullen - milim Ne, Smythe. Baš sam glupa. Ne mogu se Lasta sjetiti. Znete kako je to na brodu, inspektore upoznate toliko novih lica i želite da se opet nađete - a tjedan dana nakon pristajanja ne znate im više ni ime! - Ona se nasmije.

— A bio je tako zlatan - nije bio zgodan, crvenokos, ali se divno smijao.

— I pod tim utiskom odlučili ste da u ovom kraju iznajmite kuću? - upita inspektor, smijući se.

— Da, zar to nije bilo ludo?

Pametna, pomisli Narracott. Izrazito pametna. Počinjao je shvaćati metode gospođe Willet.

Uvijek je prenosila rat na neprijateljski teritorij. - I tako ste pisali posrednicima za ne kretnine i raspitati se o kući?

— Da! I poslali su nam pismo s pojedinostima o Sittafordu. Zvučalo je baš onako kako smo zamislile.

— Ne bi baš bilo po mom ukusu u ovo doba godine - reče inspektor uz smiješak.

— Vjerojatno ne bi bilo ni po našem da živimo u Engleskoj - odmah će gospođa Willet.

Inspektor ustane. - Kako ste našli ime posrednika u Exhamptonu? - upita on.

— To vam je sigurno pričinjalo poteškoće.

Nasta stanka. Prva stanka u toku razgovora.

Učini mu se da je gospođa Willet postala ljuta, čak bijesna. Očito je pogodio nešto na što nije imala spreman odgovor. Ona se obrati kćeri.

— Kako smo došli do imena Violeta? Ne sećam se.

Djevojčin izraz bio je drugačiji. Bila je upiašena.

— Da, naravno - reče gospođa Willet. Delfirdges. Njihov biro za informacije.

Divni su. Uvijek idem tamo i raspitujem se o najrazličitijim stvarima. Tražila sam da mi daju ime najboljeg posrednika u Exhamptonu i tako sam ga dobila.

Brzo, pomisli inspektor. Vrlo brzo. Ali ne i dovoljno brzo. Tu sam vas ulovio, gospođo.

Rutinski je pregledao kuću. Ništa nije našao; nikakve spise, nikakve zaključane ladice ili ormare. Gospođa Willet ga je pratila, živo pripovijedajući. On se na kraju oprostio, učtivo se zahvalivši.

Na odlasku mu uspije da još jednom pogleda djevojčino lice preko ramena gospođe Willet.

Nije moglo biti zabune - djevojka je bila smrtno preplašena. Strah se održavao na njenom licu, jer je mislila da je nitko ne vidi.

Gospođa Willet je još pričala. - Imamo velikih problema s poslugom, inspektore.

Ne žele ostati na selu. Stalno prijete da će otići, a vijest o ubojstvu još je više učvrstila njihovu odluku.

Ne znam što da radim. Možda bi muška posluga bila bolja. To mi je preporučio i Registry Officeu^[3] u Exeteru.

Inspektor je mehanički odgovarao. Nije uopće slušao. Mislio je na izraz djevojčina lica koji ga je zaprepastio. Gospođa Willet je pametna, ali ne dovoljno.

Ako one nemaju ništa sa smrću kapetana Trevelvana, čega se Violeta Willet bojala?

Pokušao je još jednom. Već je bio na pragu.

A se okrene i vrati u predsoblje. - Mogu li vas još nešto pitati - reče on. - Vi poznajete mladog - Hoe Pearsona, zar ne?

Stanka je ovog puta bila očita. Mrtva tišina u trajanju od jedne sekunde.

Gospođa Willet napokon progovori: - Pearson? - reče on. - Ne vjerujem.

Nešto je prekine. Iz sobe se začu tihi uzdah i tresak. Inspektor se začas našao u sobi. Violeta Willet se onesvijestila.

Jadno dijete - uzviknu gospođa Willet.

Sva ta napetost i šok. To nesretno zazivanje duhova, i povrh svega umorstvo.

Vrlo je nježna.

Hvala vam, inspektore. Na ležaj, da. Molim vas, pozvonite. Ne, mislim da više ništa ne možete učiniti. Mnogo vam hvala.

Inspektor ode niz put, usana razvučenih u osmijeh. Znao je da je Jim Pearson zaručen s vrlo zgodnom, djevojkom koju je vidio u tiondonu. Zašto bi se onda Violeta Willet onesvijestila pri spominjanju njegova imena? Kakva je veza između Jima Pearsona i Willetovih?

Neodlučno stane na vrtnim vratima. Iz džepa izvadi notes. U njemu je bila lista imena stanovnika bungalova koje je izgradio Trevelvan, s

kratkim primjedbama kod svakog imena. Inspektorov prst zaustavi se kod broja 6. Da, reče za sebe. Treba ga posjetiti.

Hitro krene niz puteljak i zakuca na vrata kućice broj 6, bungalowa u kojem je stanovao gospodin Duke.

15. Posjeta majoru Burnabyju

Stigavši puteljkom do majorovih ulaznih vrata, gospodin Enderby veselo zakuca. Vrata se gotovo odmah otvoriše i major Burnaby, crven u licu, pojavi se na pragu. - To ste vi? - primijeti on, ne baš oduševljeno, i spremi se da u tom tonu i nastavi, kad ugleda Emily i izraz lica mu postaje drugačiji.

— Ovo je gospođica Trefusis - reče Charles, kao da je dobio četiri asa na pokeru. - Jako je željela da vas vidi.

— Mogu li ući? - upita Emily uz svoj najsladji osmijeh.

— Da, svakako. Naravno - da, samo izvolite.

— Major se mucajući povuče u dnevnu sobu i počne nositi stolce i micati stolove.

Emily, po običaju, odmah prijeđe na stvar.

— Vidite, majore Burnaby, ja sam zaručnica Juna Pearsona. I, prirodno, vrlo sam zabrinuta za njega.

Pomičući stol, major zastane širom otvorenih ustiju. - o, Bože, tužan je to slučaj. Draga moja gospođice, ne mogu vam reći koliko mi je žao.

— Majore Burnaby, iskreno mi odgovorite: Mislite li da je kriv? Ne morate se ustručavati ako mislite tako. Sto puta mi je draže ako mi ljudi ne lažu.

— Ne, ne vjerujem da je kriv - reče major jasno i glasno. Namjesti jastuk i sjedne nasuprot Emily. - Mladić je vrlo drag. Pazite, možda je malo slabić. Nemojte se uvrijediti, ali takav tip mladića može lako zastraniti ako je iskušenje jako. Ali ubojstvo - ne. I slušajte - znam što govorim - mnogo je potčmjjenih prošlo kroz moje ruke. Sada je

moderno zbijati šale na račun umirovljenih vojnih starješina, ali i mi nešto znamo, gospođice Trefusis.

— Sigurna sam da znate - reče Emily. - Vrlo sam vam zahvalna za to što ste rekli.

— Jeste li za viski i sodu? - upita major.

— Bojim se da ništa drugo nemam - reče ispričavajući se.

— Ne, hvala, majore.

— Samo soda, možda?

— Ne hvala - reče Emily.

— Mogao bih vam skuhati čaj - zamišljeno će major.

— Hvala, već smo pili - reče Charles. - Kod gospođe Curtis.

— Majore Burnaby - opet će Emily, - što mislite, tko je to učinio? Imate li kakvu ideju?

— Ne. Vrag neka me odnese - hm - ako imam - reče on. - Smatrao sam da je neka skitnica provalila unutra, ali policija kaže da je to nemoguće. To im je posao, vjerojatno oni najbolje znaju. Kažu da nije provala, i ja mislim da nije. Ali svejedno, to mi je neshvatljivo, gospođice Trefusis. Koliko znam, Trevelyan nije uopće imao neprijatelja.

— A vi biste to sigurno prvi znali - reče Emily.

— Da vjerujem da znam više o Trevelyanu nego sva njegova rodbina.

— Možete li se sjetiti bilo čega - bilo čega što bi mi moglo pomoći? - upita Emily.

Major stane cupkati brkove. - Znam što mislite Kao u knjigama, neka sitnica koje bih. se sletio i koja bi bila ključ rješenja, žao mi je, ali nema takvih stvari.

Trevelvan je vodio običan, maran život. Nema nikakvih poteškoća sa ženama u njegovu životu. U to sam siguran. Ne, ne, ipak je to neshvatljivo.

Svo troje je šutjelo.

Što je s njegovim poslužiteljem? - upita Charles.

— Godinama mu je služio. Vjerno i odano.

— Nedavno se oženio - opet će Charles.

— Oženio se vrlo pristojnom i poštenom djevojkom.

— Majore Burnadv - obrati mu se Emily- oprostite mi što tako govorim, ali - niste li malo prebrzo povjerovali u onu poruku duha.

Major počese nos i zbuni se kao i uvijek kada bi se to spomenulo. - Pa, ne vrijedi poricati- odmah sam nasjeo. Znao sam da je sve to besmislica, ali...

— Nekako ste osjećali da nije - priskoči mu u pomoć Emily.

Major kimne.

— Zato se i pitam... - započe Emily.

Njih dvojica je pogledaše.

— Ne znam se dobro izraziti - objasni ona.

— Hoću reći slijedeće: kažete da ne vjerujete u zazivanje duhova - a ipak, unatoč nevremenu činjenici da ste i sami to smatrali besmislicom toliko vas je to uznemirilo da ste se pošli saml uvjeriti da je s kapetanom Trevelvanom sve u redu.

Ne mislite li da ste tako postupili jer- jer je nešto "visjelo u zraku"?

— Hoću reći - nastavi ona, očajnički se trudeći jer joj se činilo da je major uopće ne razumije - ostali su sigurno osjećali kao i vi, pa vas je bilo lako navesti na takav postupak.

— Ovaj, ne znam - reče major. Opet počеше nos. - Naravno, žene te stvari shvaćaju ozbiljno.

— Žene! - uzviknu Emily. Da, promrmlja ona za sebe, vjerujem da je to na neki način točno. Naglo se okrene majoru Burnabyju.

— Kakve su one, te Willetove?

— Hm, ovaj - Major je bio loš u opisivanju karaktera. - Pa - vrlo su ljubazne, znate - žele svakome pomoći i - tako.

— Zašto su iznajmile baš Sittafordsku kuću u ovo doba godine?

— Ne znam - reče major. - Nitko ne zna.

— Ne čini li vam se da je to čudno? - uporno će Emily.

— Jest čudno. Međutim, ukusi su različiti. To kaže i inspektor.

— Glupost - reče Emily. - Ljudi ne čine takve stvari bez razloga.

— Ne znam - oprezno će major. - Neki ljudi to ne čine. Vi, gospođice Trefusis, sigurno ne bi. Ali ima ljudi... - On uzdahnu i zakima glavom.

— Sigurni ste da nisu već prije srele kapetana Trevelvana?

Major kategorički odbije takvu pretpostavku. Trevelvan bi mu to sigurno spomenuo. Ne. I sam se čudio.

— Znači i njemu je to bilo neobično?

— Naravno, kažem vam, svi smo se čudili.

_Kakav je bio odnos gospođe Willet prema kapetanu Trevelvanu? - upita Emily.

— Je li ga izbjegavala?

Major se lagano zakikoće. - Niti govora! Bila je prava napast - stalno ga je pozivala da je posjeti.

— Tako, znači - zamišljeno će Emily. – Dakle - mogla je, recimo, iznajmiti Sittafordsku kuću da bi se s njim upoznala.

_Pa... - Major je, čini se, razmatrao tu mogućnost. - Da, mislim da je to moguće. Prilično skup način da se nešto postigne.

_Ne znam - reče Emily. - Kapetana Trevelvana bi inače bilo teško upoznati.

— Da, svakako - složi se kapetanov prijatelj.

— Pitam se... - zamišljeno će Emily.

I inspektor je na to pomišljao - reče Burnaby.

Emily odjednom osjeti neku odbojnost prema tom inspektoru Narracottu. Sve što joj padne na pamet, on je već prije nje pomislio. Mladoj djevojci, koja je uobrazila da je pametnija od ostalih, to nikako nije bilo pravo.

Ona ustane i ispruži ruku. - Mnogo vam hvala - reče jednostavno.

— Volio bih da sam vam mogao više pomoći - reče major. - Ja sam sasvim običan čovjek - da sam malo lukaviji, možda bih se i sjetio nečeg što bi rasvijetlilo stvar. U svakom slučaju računajte na mene...

— Hvala - reče Emily. - Hoću. Doviđenja gospodine - pozdravi Enrby. ~ Sutra ujutro dolazim s kamerom, zagunđa.

Emily i Charles vratiše se do gospođe Curtis.

— Dođi u moju sobu. Želim s tobom razgovarati - reče Emily.

Ona sjedne na stolac, a Charles na krevet Emily skine šešir i baci ga u kut.

— Slušaj - energično progovori. - Mislim da imam početak.

Možda se varam, a možda i ne. U svakom slučaju to je ideja, čini mi se da se sve vrti oko tog zazivanje duhova. Jesi li to ikad radio?

— Da, tu i tamo. Nikad ozbiljno?

— Jasno da ne. Takve stvari čovjek radi u kišno popodne, i svi se međusobno optužuju zbog gurkanja. No, ako si igrao, znaš što se događa. Stol počne sricati, recimo, ime. Ime koje netko zna. Cesto ga odmah prepoznaju i nadaju se da neće biti baš to, i čitavo vrijeme nesvjesno, kako se to kaže, gurkaju. Mislim, prepoznavanje imena izaziva nehotični trzaj, i tada dolazi do slijedećeg slova koje prekida stvar. I ponekad, što manje to želiš, to se više događa.

— Da, istina je - složi se Charles.

— Ne vjerujem u duhove i tome slično, ali pretpostavimo da je netko od prisutnih znao da kapetana Trevelyana baš tada ubijaju...

— Hajde - usprotivi se Charles - pretjeruješ.

— Nije to tako nevjerovatno. Mislim da je čak vrlo moguće. Uzet ćemo to kao pretpostavku- to je sve. Dakle, polazimo od toga da je netko znao da je kapetan Trevelyan mrtav, i jednostavno to nije mogao sakriti. Stol ga je odao.

— To je maštovito - reče Enderby - ali ni na trenutak ne mogu povjerovati da bi bilo istinito.

— Pretpostavimo da je istina - odlučno će Emily - Sigurna sem da se u otkrivanju zločinca ne treba bojati pretpostavki.

— Dobro, slažem se - pomirljivo će Charles. Pretpostavit ćemo da je to točno - kako god ti želiš.

Zato moramo dobro i pažljivo, ocijeniti sve koji su igrali. Počnimo s majorom Burnabyjem i gospodinom Rycroftom; malo je vjerojatno da bi jedan od te dvojice imao ubojicu za saučesnika.

Zatim, gospodin Duke; za sada o njemu ništa ne znamo. Stigao je tek nedavno i, naravno, mogao bi biti opaki tuđinac - član neke bande ili tako nešto. Staviti ćemo X kraj njegova imena. A onda dolazimo do Willetovih. Charles, nešto je jako tajanstveno u vezi s njima.

— Što bi, zaboga, one dobile kapetanovom smrću?

— Na prvi pogled ništa. Ali, ako je moja teorija ispravna, negdje postoji veza. I mi je moramo pronaći.

— Dobro - reče gospodin Enderby. - A ako je sve to jalov posao?

— Morat ćemo sve iz početka - reče Emily.

— Slušaj! - poviče odjednom Charles. Podiže ruku, ode do prozora, otvori ga i Emily također začu zvuk koji mu je privukao pažnju.

Bila je to udaljena zvonjava.

Dok su tako osluškivali, odozdo se začu uzbuđeni glas gospođe Curtis. - čujete li zvono, gospođice - čujete li ga?

Emily otvori vrata.

— Čujete li? Jasno kao dan, zar ne? Tko bi to pomislio!

— Što je to? - upita Emily.

— Zvono iz Princetovraa, gospođice, gotovo dvanaest milja daleko. Znači da je pobjegao zatvorenik. George, George! Gdje li je taj čovjek? čuješ li zvono?

Zatvorenik je pobjegao. Otišavši u kuhinju, glas joj zamre.

Charles zatvori prozor i ponovno sjedne na krevet. - šteta što se sve događa u krivo vrijeme. Da je pobjegao u petak, lako bismo objasnili ubojstvo. Ne bi trebalo dalje tražiti. Gladan i očajan zatvorenik provaljuje u kuću; Trevelvan brani svoj engleski dvorac i - kriminalac ga sređuje. Tako je jednostavno.

— Moglo je biti - reče Emily uz uzdah.

— A umjesto toga, on bježi tri dana prekasno - reče Charles. - To je tako neznački izvedeno.

Tužno odmahnu glavom.

16. Gospodin Rycroft

Slijedećeg jutra Emily se rano probudi. Kao razumna mlada žena, shvati da postoji mogućnost da joj se gospodin Enderby pridruži prije podneva. Stoga, budući da je bila nervozna i nije mogla mirno ležati, pođe na kratku šetnju duž puta, u suprotnom pravcu od onog kojim su jučer došli.

Prošla je pored Sittafordske kuće, nakon koje je puteljak naglo zavijao udesno i penjao se uz strmi brežuljak, da bi završio i potpuno nestao u travnatu livadu, kod same močvare. Jutro je bilo lijepo, hladno i čisto, a pogled predivan.

Emily se popne do samog vrha sittafordske vrleti - gomile sivog kamenja čudesnog oblića. S vrha se pružao pogled na močvarno tlo. Nigdje nije bilo ni naselja, ni ceste. Promatrajući krajolik, okrene se prema sjeveru, odakle je i došla.

Ispod nje je ležao Sittaford, ukliješten između brežuljaka, četvrtasti obris Sittafordske kuće i šest malih točaka koje su predstavljale bungalowe. U dolini se nazirao Exhampton.

Kažu da čovjek bolje vidi stvari iz visoka, zbrkano je mislila Emily. Kao kad se popneš iz lutkarskog kazališta i zaviriš unutra.

Svim srcem je žalila što nije nijednom sreća pokojnika. Teško je ocijeniti ljude koje niste nikada vidjeli. Morate se osloniti na tuđe mišljenje a Emily je oduvijek držala da je njeno mišljenje najmjerodavnije. Tuđi vam utisci ništa ne pomažu. Mogu biti isto tako dobri kao i vaši, ali se ne možete po njima ravnati. Ne možete se saživiti s tuđim mislima.

Ljuteći se na sva ta pitanja koja su ostajala bez odgovora, Emily nestrpljivo uzdahnu i promijeni položaj. Toliko se zadubila u misli da nije primjećivala što se događa oko nje. Zato sa zaprepaštenjem

ustanovi da nekoliko stopa od nje, teško dišući, stoji mali postariji gospodin sa šeširom u ruci.

— Oprostite - reče on - gospođica Trefusis, ako se ne varam?

— Da, - reče Emily.

— Zovem se Rycroft. Oprostite što vam se tako obraćam, ali u našoj maloj zajednici i najmanja novost se odmah zna, pa je vijest o vašem jučerašnjem dolasku odmah procurila. Uvjeravam vas da svi duboko suosjećamo s vama, gospođice Trefusis. Svi ćemo vam pomoći koliko možemo.

— To je vrlo ljubezno od vas - odvrati Emily.

— Ljepotan u neprilici - ispričajte me što to tako staromodno kažem. Ali ozbiljno, draga moja mlada damo, računajte na mene ako vam zatreba pomoć. Lijep je pogled odavde, zar ne?

— Prekrasan - složi se Emily. - Močvara je divna.

— Zna li da je sinoć pobjegao zatvorenik iz Princetowna?

— Znam. Je li uhvaćen?

— Još nije. Jadnik, sigurno će ga brzo uhvatiti.

U posljednjih dvadeset godina još nikome Ste uspjelo pobjeći iz Princetovma.

— U kojem smjeru je Princetown?

Gospodin Rycroft ispruži ruku i pokaže u pravcu južno od močvare. - Zračnom linijom ima oko dvanaest milja. Cestom je šesnaest.

Emily zadrhti. Pomisao na jednog čovjeka kojeg hvataju duboko ju je potresla.

Gospodin Evcroft je pogleda i kimne.

— Da - reče on. - I ja tako osjećam, čudno je kako se u duši javlja otpor prema hvatanju čovjeka, a ipak svi ti ljudi iz Princetowna su opasni zločinci, za koje bi vi i ja prvi tražili da ih se tamo smjesti.

Nasmije se. - Nemojte mi zamjeriti, gospođice Trefusis, ali proučavanje zločina me jako zanima. Zanimljiv predmet. Proučavanje ptica i zločina su moje teme. - Zastane, a zatim nastavi: - Zato bih i želio, ako mi to dopustite, udružiti se s vama u vezi s ovim slučajem. Praktično proučavanje zločina moj je davni san.

Pružite mi vaše povjerenje, a ja ću vama svoje iskustvo. Pomno sam već istražio tu oblast i dosta sam čitao.

Emily je šutjela. Čestitala je samoj sebi na razvoju događaja. Evo prilike da iz prve ruke sazna o životu u Sittafordu. Tuđe misli, ponovi Emily u sebi misao koja joj se malo prije nametnula. Vidjela je kako razmišlja major Burnaby jednostavno - direktno - gole činje- nice. Shvaćao je ono što je bilo očito; nije imao istančan osjećaj za sitnice. Sad joj se pruža mogućnost da stvar sagleda iz drugog ugla, možda sasvim različitog od prethodnog. Taj mali ispad gospodin čitao je mnogo i temeljito, dobro je poznao ljudsku psihu i zanimale su ga one male životne stvari koje odaju čovjeka od razmišljanja - za razliku od čovjeka od akcije.

— Molim vas, pomozite mi - reče ona jednostavno. - Tako sam zabrinuta i nesretna.

— Shvaćam vas, draga moja, potpuno vas razumijem. Koliko sam shvatio, najstariji nećak kapetana Trevelyana je uhapšen ili samo zadržan na ispitivanju - budući da činjenice i previše jasno govore protiv njega. Ja sam bez predrasuda, ne zamjerite.

— Svakako - reče Emily. - Zašto biste vjerovali u njegovu nevinost ako ništa ne znate o njemu?

— Vrlo razumno rasuđujete - pohvali je gospodin Rycroft. - Stvarno, gospođice Trefusis, znate li da ste vi u stvari najzanimljiviji za proučavanje? Vaše prezime - je li to cornwal sko kao i Trevelvan?

— Da - reče Emily. - Otac mi je iz Cornwalla, a majka iz Škotske.

— A, tako. Vrlo zanimljivo. A sada, da se približimo našem malom problemu. S jedne strane, pretpostavljamo da naš mladi Jim - zove se Jim, zar ne? Dakle, pretpostavimo da je naš Jim bio u velikoj novčanoj stisci, došao kod ujaka, tražio od njega novac, ovaj je odbio da mu posudi, i u nastupu bijesa mladić uzima pješčanu vrećicu i udara starca po potiljku. Zločin bez predumišljaja - u stvari, glupa reakcija bez razmišljanja, vrlo nezgodno izvedena. Dakle, tako je moglo biti.

S druge strane, mogao je ljut otići od ujaka, a netko drugi se prikristi i ubiti ga.

To je ono što vi vjerujete - i, oblikujmo to drugačije - ono čemu se ja nadam. Ne bih želio da je vaš zaručnik počinio zločin, jer bi to, po mom mišljenju, bilo interesantno. Zbog toga sam za drugu verziju.

Zločin je počinio netko drugi. To ćemo uzeti kao retpostavku i odmah krenuti na slijedeću točku. Jeli netko prisustvovao njihovoj svađi? Je li ta da u stvari, ubrzala ubojstvo? Shvaćate li što hoću reći? Netko razmišlja o ubijanju kapetana Trevelyana, i iskorištava priliku, shvaćajući da sumnja mora pasti na Jima.

Emily pokušava prihvatiti njegov način razmišljanja. - U tom slučaju... - polagano će ona.

Gospodin Rycroft joj ote riječ iz usta. - U tom slučaju, žustro će on, ubojica bi trebao biti netko tko je jako povezan s kapetanom Trevenvanom. Trebao bi stanovati u Exhamptonu. U svakom slučaju, trebao je biti u kući ili za vrijeme, ili poslije svađe. I, budući da nismo na sudu i da možemo mirne duše nagađati krivca, ime poslužitelja Evansa logički nam se nameće, kao osobe koja zadovoljava sve uvjete. On je sasvim lako mogao biti u kući. Čuo je svađu i iskoristio priliku.

Slijedeći je zadatak otkriti kakvu korist Evans izvlači iz gospodareve smrti.

— Mislim da dobiva neku simboličnu svotu reče Emily.

— To može, a i ne mora biti dovoljan motiv. Moramo otkriti je li Evansu bio prijeko potreban novac. Treba uzeti u obzir i gospođu Evans- koliko znam, od nedavno postoji i gospođa Evans. Da ste se malo bavili kriminologijom gospođice Trefusis, razumjeli biste koliko je borba za opstanak jaka na selu. U Broadmooru postoje barem četiri žene, na oko vrlo drage, no, s čudnim mušicama, koje ih mogu dovesti u takvo stanje da im ljudski život gotovo ništa ne znači. Ne, nikako ne smijemo ispustiti iz vida gospođu Evans.

— Što mislite o onom zazivanju duhova gospodine Rycroft?

— To je vrlo čudno. Sasvim neobično. Priznajem, gospođice Trefusis, da me se to duboko dojmilo. Možda ste već čuli, ja vjerujem u život duša. Na izvjestan način, vjerujem u spiritualizam. Napisao sam članak i izvještaj i poslao ga Društvu za špiritualistička istraživanja. Sasvim vjerodostojan i neobičan slučaj. Petero prisutnih, od kojih nitko nije mogao sumnjati da je kapetan Trevelvan mrtav.

— Ne mislite li...

Emily zastane. Nije bilo lako spomenuti gospodinu Rycroftu mogućnost da je netko od prisutnih znao za ubojstvo, kad je on i sam bio tamo. Nije ni na tren posumnjala da gospodin Rycroft ima veze s ubojstvom. Ipak, osjećala je da je njena primjedba netaktična. Zato pokušava izdaleka nametnuti svoje misli.

— Jako me to zanima, gospodine Rycroft. Kao što rekoste, to je pojava vrijedna pažnje. Ne mislite li možda da je netko od prisutnih, izuzimajući naravno vas, bio dobar medij?

— Draga moja mlada damo, ni ja nisam dobar medij. Nemam nikakve moći. Ja sam samo zainteresirani promatrač.

— A što je s gospodinom Garfieldom?

— Zgodan mladić - reče Rycroft - ali ni u kom pogledu poseban.

— Bogat, pretpostavljam - primijeti Emily.

— Sasvim propao, rekao bih - odvrati ovaj.

— Nadam se da sam dobro upotrijebio taj izraz. Dolazi ovamo i pleše oko svoje tetke, u nadi da će mu nešto ostaviti. Gospođica Percehouse je vrlo oštra dama i mislim da zna čemu ima "jivaliti njegovu pažnju. Ali, vrlo je duhovita i dobro ga iskoristi.

_Voljela bih je posjetiti - reče Emily.

— Svakako je morate vidjeti. Vjerovatno je i sama tražiti da vas upozna. Iz znatiželje, draga moja, iz znateželje.

Pričajte mi o Willetovima - zamoli Emily.

— Divne su - reče gospodin Rycroft - predivne. Kolonijalke, naravno. Bez pravog stila, ako me razumijete. Pretjeruju malo u gostoljubivosti. podsjećaju na kič.

Gospođica Violeta je vrlo draga.

— Nesvakidašnje, došle su ovamo provesti zimu - primijeti Emily.

— Da, vrlo čudno, zar ne? Napokon, to je i razumljivo. Mi koji živimo ovdje, čeznamo za suncem toplom klimom i palmama. One, koje dolaze iz Australije ili Južne Afrike, oduševljene su već pomalo zastarjelim Božićem uz snijeg i led.

Pitam se koja od njih mu je to rekla, pomisli Emily. Zaključi da se baš nije potrebno zakopati u močvarno selo da bi se doživio stari dobri Božić sa snijegom i ledom. Očito da gospodinu Rycroftu nije bio neobičan njihov dolazak u ove krajeve. U stvari, za jednog ornitologa i kriminologa, to je bilo i razumljivo. Bilo je jasno da je za gospodina Rycrofta Sittaford predstavljao idealno mjesto, pa mu nije bilo jasno da bi netko mogao drugačije misliti.

Polako su silazili niz obronak i već su stigli do krivudavog puteljka. - Tko živi u ovoj kolibi? - naglo će Emily.

— Kapetan Wyatt - on je invalid. Prilično nedruštven tip.

— Je li bio prijatelj kapetana Traveyana?

— Blizak mu, sigurno, nije bio. Trevelyan bi ga tu i tamo posjećivao, iz pristojnosti. Wyatt baš ne ohrabruje svoje goste. Mrzovoljan tip.

Emily je šutjela. Razmišljala je kako da ga posjeti. Nije željela da joj bilo što promakne.

Odjednom se sjeti prije spomenutoga gospodina Dukea, koji je također prisustvovao seansi.

— A što je s gospodinom Dukeom?

— Zašto?

— Pa, tko je on?

— Hm - polagano će gospodin Bycroft - to nitko ne zna.

— Vrlo čudno.

— U stvari, i nije tako čudno. Duke nije nimalo tajanstven. Jedina zagonetka moglo bi biti njegovo društveno porijeklo. Pa čak ni to. Vrlo solidan čovjek.

Emily zašuti.

— Ovo je moja kućica - reče gospodin Rycroft. - Hoćete li me počastiti vašim prisustvom?

— Sa zadovoljstvom - prihvati Emily.

Podošle uskom stazom i uđoše u bungalow. Unutrašnjost je bila divna. Mnogo polica s knjigama. Jedan dio su zauzimale knjige o

nadnaravnim pojavama, drugi detektivske priče, ali najviše je bilo onih iz područja kriminologije, i zapisi o poznatim procesima. Ornitologija je bila relativno malo zastupljena.

— Ovdje je prekrasno - reče Emily - ali moram poći. Vjerujem da me gospodin Enderby već očekuje. Još nisam ni doručkovala. Rekli smo gospođi Curtis u pola deset, a sada je već deset. Jako kasnim. To je zato što ste bili tako ljivi - i što ste mi pomogli.

— Sve ću učiniti za vas - reče gospodin Ryft našto mu Emily dobaci očaravajući pogled "- Računajte na mene. Mi smo saveznici.

Emily mu pruži ruku i on je čvrsto stisne. - Tako je divno - upotrijebi Emily rečenicu koja je u životu toliko puta koristila - imati nekoga na koga se čovjek može osloniti.

17. Gospođica Percehouse

Vrativši se, Emily nađe jaja, šunku i Charlesa kako je čekaju. Gospođa Curtis je još uvijek bila pod utiskom vijesti o odbjegli zatvoreni ku. - Zadnji je pobjegao prije dvije godine - reče ona - i tri dana im je trebalo da ga pronađu. Došao je do Moretonhampsteada.

— Mislite li da će doći ovamo? - upita Charles.

Da je poznavao okolinu ne bi to pitao. - Nikada ne dolaze ovamo. To je močvaran kraj i sama mala sela, ako već prijeđu močvaru. Krenut će prema Plimouthu, to je najvjerojatnije. Ali, uhvatit će ga mnogo prije.

— Ima dobrih skrovišta među stijenama na drugoj strani vrleti - reče Emily.

— U pravu ste, gospođice; postoji pravo skrovište, zovu ga Pixie's cave (Vilinska spilja). Ima vrlo uzak otvor, ali se širi prema unutra. Kažu da se neki podanik kralja Charlesa skrivao tamo dvije sedmice, a služavka mu je donosila hranu.

— Moram pogledati tu Vilinsku spilju - reče Charles.

Iznenadit ćete se kako ju je teško pronaći, gospodine. Mnogi je traže ljeti na pikniku, ali provedu čitavo popodne i na kraju je ne pronađu. Ako je ipak otkrijete, ne zaboravite ostaviti iglu za sreću.

Nakon doručka, Charles i Emily izadoše mali vrt i on reče: - Pitam se, bi li trebalo da pođem do Princetowna? Čudno je kako se vijesti odjednom gomilaju.

Počeo sam s običnom sport skom prognozom, a prije nego što sam se snašao, na dohvat ruke su mi: jedan odbjegli zatvorenik i jedan ubojica. Divota!

— A što je s fotografiranjem majorove kućice?

Charles pogleda u nebo. - Hm - reče on. - Reći ću da vrijeme nije pogodno.

Moram se što duže praviti da je to razlog" mog boravka u Sittafordu, a vrijeme se stvarno muti. Nadam se da se ne ljutiš; upravo sam poslao jedan intervju s tobom.

— Dobro si napravio - mehanički će Emily.

— A što si napisao?

— Uobičajene stvari koje ljudi rado čitaju - reče gospodin Enderby. Od našega specijalnog dopisnika - intervju s gospođicom Emily Trefusis, zaručnicom Jima Pearsona, kojeg je policija uhapsila optuživši ga za ubojstvo kapetana Trevelyana.

Zatim dolazi moj sud o tebi kao vrlo inteligentnoj i lijepoj djevojci.

— Hvala - reče Emily.

— Intervju je izvrstan. Nemaš pojma koliko si lijepih, ženskih i dirljivih stvari rekla o tome kako podržavaš svog čovjeka, pa makar cijeli svijet bio protiv njega.

— Zar sam stvarno to rekla? - vragoljasto će Emily.

— Je li ti žao? - znatiželjno će Enderby.

— Niti govora! Zabavljaj se, dragi.

Gospodin Enderby se nađe pomalo zatečen.

— Ne razbijaj si glavu oko toga - reče Emily- To je citat. To mi je pisalo na pregači dok sam bila mala; na nedjeljnoj. Ostali dani imali su natpis, Ne budi proždrljiva.

— A, tako. Napisao sam i dosta toga o pomorskoj karijeri kapetana Trevelyana, natuknuo sam nešto o pljački stranih idola i mogućnosti osvete čudesnog pecačkog štapa - samo sam nabacio, znaš.

Pa, čini se da nisi gubio vrijeme - reče Emily.

— Što si ti radila? Ustala si vrlo rano.

Emily mu ispriča o svom susretu s gospodinom Rycroftom.

Ona naglo stane i Enderby, pogledavši preko njena ramena i prateći njen pogled, ugleda rumenoga, zdravog mladića kako se naginje preko ograde i nastoji privoći pažnju. - Žao mi je što vas prekidam - reče mladić - sigurno će vam biti čudno, ali poslala me moja tetka.

— Da? - Emily i Charles će u isti glas.

— Da - nastavi mladić - istini za volju, ona je pravi tiranin. Ono što kaže, to stoji, ako me razumijete. Naravno strašno mi je neugodno što ovako dolazim, ali kad bi poznavali moju tetku - i kad bi radili sve što zaželi, upoznali bi je kroz nekoliko minuta...

— Je li vaša tetka gospođica Percehouse? - upadne Emily.

— Tako je - on će s olakšanjem. - Znači poznato vam je sve o njoj? Majčica Curtis je sve ispričala, pretpostavljam. Nju nikad ne zaboli jezik, zar ne? Srećom nije zlonamjerna. Dakle, moja bi vas tetka željela vidjeti i došao sam da vam to kažem. Pozdravlja vas, naravno; ne bi vas htjela uznemiravati - ona je nepokretna i ne može izlaziti, bilo bi joj jako drago - uostalom znate već kako to ide. Ne moram vam govoriti Radi se o pukoj znatiželji, razumljivo, i ako kažete da imate glavobolju, ili morate pisati pisma neće vam zamjeriti i sve će biti u redu.

— Ali, naprotiv, ja je želim posjetiti - reče Emily.

— Odmah ću poći s vama. Gospodin Enderby ionako ide do majora Burnabyja.

— Moram li? - prošapta Enderby.

— Moraš - oštro će Emily.

Oprosti se s njim uz lagani pozdrav i pridruži se novom poznaniku.

— Vi ste, pretpostavljam, gospodin Garfield- reče ona.

— Tako je. Trebao sam se predstaviti.

— Pa, nije bilo teško pogoditi.

— Divno je što ste odmah pristali - reče gospodin Garfield. - Mnoge bi djevojke bile uvrijeđene. Vi vjerojatno znate kakve su stare dame.

— Ne živite ovdje, gospodine Garfield?

— Budite sigurni da ne - gorljivo će Ronnie. - Jeste li ikada vidjeli zabačenije mjesto?

Nema čak ni kina. Pitam se bi li netko počinio ubojstvo iz puke...

Zastane, začuđen svojim riječima. - Meni je neopisivo žao. Baš sam prvi baksuz. Uvijek kažem ono što ne treba. Nisam to ozbiljno mislio.

— Jasno da niste - utješi ga Emily.

— Evo nas - reče gospodin Garfield. Otvori dvorišna vrata, Emily uđe unutra i krene puteljkom do bungalowa. Na ležaju u dnevnoj sobi, koja je gledala na vrt, ležala je starija gospođa, mršava izborana lica i jednim od najoštrijih i najneobičnijih noseva što je Emily ikada vidjela.

Sa mukom se podigne na lakat.

— Znači, doveo si je - reče ona. - Vrlo je lepo od vas draga moja, što ste došli u posjetu jednoj starici. Teško je to kad ste nepokretni. Želite imati prste u svemu, a kad "Muhamed ne može k brdu, brdo

mora doći k njemu"!., nemojte misliti da se radi samo o znatiželji, to je mnogo više. Ronnie idi van i oboji vrtnu garnituru.

U spremištu je na kraju vrta. Dvije platnene stolice i klupa. Boja je već spremna.

— Odmah, tetko Caroline. - Poslušni nećak se izgubi.

— Sjednite - reče gospođica Percehouse.

Emily sjedne na ponuđenu stolicu. Odmah je osjetila neobjašnjivu simpatiju prema toj starici oštra jezika; gotovo kao da su rođaci.

Evo nekog, pomisli Emily, tko odmah prelazi na stvar, zna što hoće, i zapovijeda svakom kome može. Baš kao i ja, samo što imam sreću da sam zgodna, a ona to radi isključivo snagom svog karaktera.

— Kažu da ste zaručnica Trevelvanovog nećaka - reče gospođica Percehouse.

Ćula sam sve o vama, a sada kad vas vidim, potpuno mi je jasno što hoćete. I želim vam mnogo sreće.

— Hvala! - reče Emily.

— Mrzim cmizdrave žene - reče gospođica Percehouse. - Volim one koje su aktivne.

Ona strogo pogleda Emily. - Pretpostavljam da me sažaljevate što ležim ovako bespomoćno i ne mogu se pomaknuti?

— Ne - oprezno će Emily - ne bih rekla da vas žalim. Vjerujem da čovjek, ako to jako zeli, uvijek može nešto izvući od života. Ako ne možete na jedan način, pokušate na drugi.

— U pravu ste - odvrati starica. Morate na život gledati iz drugog kuta: to je sve.

— Da, da - promrmlja Emily.

— Nešto ste rekli?

Što je bolje mogla Emily joj objasniti teoriju koju je tog jutra razvila, i način na koji ju je primijenila na ovaj slučaj.

— Nije loše - reče odobravajući gospođica Percehouse. - A sada, draga moja, na posao.

Budući da niste glupi, pretpostavljam da ste došli ovamo da saznate od stanovnika što više možete, i da procijenite ima li to kakve veze sa ubojstvom. Pa, ako vas bilo što zanima o ovdašnjim stanovnicima, mogu vam dati podatke.

Emily nije gubila vrijeme. Kratko i jezgrovito, ona prijeđe na stvar. - Major Burnaby? - upita ona.

— Tipičan vojni starješina u mirovini; ograničen, neugledan, ljubomorani.

Lakovjeran kad se radi o novcu. Čovjek koji bi kapital uložio na priviđenje Južnog mora, samo zato što ne vidi dalje od nosa. Voli na vrijeme podmiriti dugove i ne voli ljude koji ne brišu cipele na otiraču.

— Gospodin Rycroft? - nastavi Emily.

— Čudan čovječuljak. Strašno sebičan. Ima vrlo visoko mišljenje o sebi.

Pretpostavljani da vam se ponudio da riješi slučaj zahvaljujući svom izvanrednom poznavanju kriminologije.

Emily potvrdi da je upravo tako bilo.

— Gospodin Duke? - Nastavi s pitanjima.

— O njemu ne znam baš ništa - a morala bih znati. Sasvim običan tip. Trebala bih znati - a ipak ne znam. Nezgodno. Kao da vam je neko ime na vrhu jezika, a nikako ga se ne možete sjetiti.

— Willetove?

— Gospođica Percehouse se, uzbudena, bolje namjesti i započne: - Zašto da vam ne kažem o Willetovima? Reći ću vam njima, draga moja. Možda vam bude od pomoći možda i ne. Pođite do moga pisaćeg stola i izvucite najgornju ladicu. Donesite mi onu praznu kovertu.

Emily je poslušala.

— Ne kažem da je to važno, najprije da kažem reče gospođica Percehouse - svi pomalo lažu, na ovaj ili onaj način, i gospođa Willet na to ima pravo kao i ostali.

Ona uzme kovertu i zavuče ruku u nju.

_Reći ću vam sve kako je bilo. Gđa Willet i Violeta su došle ovamo sa svim tim divnim haljinama, poslugom i kovčezima. One su se dovezle Forderovim automobilom, a posluga i prtljag stigli su autobusom. I, prirodno, budući da je to bio događaj godine, gledala sam kroz prozor i primijetila jednu šarenu naljepnicu koja se odlijepila s kovčega i pala u moj vrt. Budući da ništa tako ne mrzim kao papirnate otpatke i bilo kakav nered, poslala sam Ronnija da to pokupi. Htjedoh papir već baciti, kad mi se učini da je lijepih živih boja i da bi mi mogao poslužiti za zamotavanje paketa koje šaljem dječjoj bolnici.

Ne bih više na to ni mislila, ali gospođa Willet je namjerno nekoliko puta ponovila da se Violeta nije nikada ni makla iz Južne Afrike, a da je ona bila samo u Engleskoj i na Rivijeri.

— Da? - znatiželjno će Emily.

— A pogledajte sada ovo.

Gospođica Percehouse joj pruži naljepnicu. nosila je natpis: Mendle"s Hotel Melbourne. - Melbourne je Australija reče starica - nije Južna Afrika, barem nije bila u mojim mladim danima.

Vjerojatno to nije ni od kakve važnosti, ali eto tu je. Čula sam i kako gospođa Willet zove svoju kćer i govori joj Coo-ee, a to je opet prije australski izraz nego južnoafrički. Ako ništa drugo, ali to mi je čudno. Zašto čovjek ne bi priznao da dolazi iz Australije, ako je to istina?

— To je zaista neobično - reče Emily. -. A neobičan je i njihov dolazak ovamo preko zime.

— Ta činjenica upravo bode oči. Jeste li ih već sreli?

— Nisam, htjela sam jutros poći tamo, samo nisam znala što da kažem.

— Pronaći ću vam dobru ispriku - žustro će gospođica Percehouse. - Dodajte mi naliv-pero i nešto papira. Hvala. Čekajte malo! - Namjerno zastane, a zatim bez upozorenja, povisi glas i zaviče:

— Ronnie, Ronnie, Ronnie! Zar je gluh? Zašto ne dolazi kad ga se zove? Ronnie!

Ronnie!.

Ronnie dođe trčećim korakom, s četkom u ruci.

— Nešto se dogodilo, tetko Caroline?

— Što bi se dogodilo? Zvala sam te i to je sve. Jeste li jeli neki poseban kolač jučer kod Willetovih?

— Kolač?

— Kolač, sendviče - bilo što. Jao, kako si spor. Što ste imali jučer uz čaj?

— Kolač od kave - reče Ronnie u nedoumici - i neke pate sendviče...

— Kolač od kave - reče gospođica Percehouse. - To je dovoljno. - Brzo počne pisati.

— Možeš se vratiti svom bojenju, Ronnie. Ne budi tako ukočen i ne stoji tu širom otvorenih usta. Polipi su ti izvađeni još u osmoj godini. ona nastavi pisati.

DRAGA GOSPOĐO WILLET:

Čujem da ste juče uz čaj imali predivan kolač od kave. Da li bi bili tako ljubazni da mi pošaljete recept? Nadam se da mi nećete zamjeriti što to trošim, osim kuhanja - invalid kao ja - ima tako malo mogućnosti da se zabavi. Budući da je Ronnie zaposlen gospođica Trefusis se ljubezno ponudila da vam odnese ovo pismo.

Nije li strašna novost o odbjeglom zatvoreniku?

S poštovanjem

CAROLINE PERCEHOUSE

Stavi papir u kovertu, zalijepi je i napiše adresu. - Evo, mlada djevojko.

Vjerojatno ćete naći gomilu reportera na vratima. Mnogi su stigli Forderovim kolima. Vidjela sam ih. Vi pitajte samo za gospođu Willet, recite da nosite moje pismo i pustit će vas unutra. Ne moram vam ni govoriti da dobro otvorite oči i potpuno iskoristite priliku. To biste ionako učinili.

— Vrlo ste ljubezni - reče Emily. - Vrlo ljubezni.

— Pomažem onima koji si i sami znaju pomoći - reče gospođica Percehouse.

— Kad smo kod toga, niste me još pitali što mislim od Ronnieju. Pretpostavljam da je i on na vašoj listi.

On je dobar mladić, ali žaljenja vrijedan slabić. Žao mi je što moram reći da bi sve učinio za novac. Pogledajte kako se odnosi prema meni!

A preglup je da shvati kako bih ga stotinu puta više voljela da mi se zna suprostaviti i da me ponekad pošalje do đavola.

— Jedino nam još preostaje kapetan Wyatt. Mislim da puši opijum. I sigurno ima najgoru narav u Engleskoj. Zanima li vas još nešto?

Mislim da ne - reče Emily. - Ono što ste mi rekli, sasvim je dovoljno.

18. Emily posjećuje Sittapoedsku kuću

Žureći stazom, Emily ponovno primijeti da se vrijeme promijenilo. Spustila se lagana maglica.

Kako je ružno živjeti u Engleskoj, pomisli ona. Ako ne padaju snijeg ili kiša, i ako ne puše vjetar, onda je magla. A kad nema sunca, tako je hladno da vam promrznu ruke i noge.

U razmišljanju je prekine grubi glas koji je dolazio iz neposredne blizine.

— Oprostite, jeste li možda vidjeli jednog bull-terriera?

Trgnuvši se, Emily okrene glavu. Naslonjen na ogradu, poput grabljivice, gledao ju je visok i mršav tamnopus muškarac, sijede kose i krvavih očiju. Jednom rukom se oslanjao na štaku i sa zanimanjem promatrao Emily. Odmah je pogodila da se radi o kapetanu Wyattu, invalidu s broja tri.

— Ne, nisam - odgovori ona.

— Pobjegla je - reče kapetan Wyatt. - Privržena životinja, ali prava budala. Uz sve te automobile.

— Ne bih rekla da ih mnogo ovuda prolazi - nadoveza Emily.

— Ljeti ima mnogo kola - nastavi mrko kapetan - stoje devet penija od Examptona. Mali uspon na Sittafordski brežuljak i stanica za odmor na pola puta od Exhamptona.

— Da, ali sada nije ljeto - opet će Emily.

— Kola su ipak upravo prošla. Pretpostavljam da su to reporteri koji žele razgledati Sittafordsku kuću.

— Jeste li dobro poznavali kapetana Trevelyana? - upita Emily. činilo joj se da je pitanje o bull-terrieru bilo samo izlika za zadovoljenje prirodne znatiželje. Bila je svjestna da u ovom trenutku predstavlja glavni događaj u Sittafordu, i bilo je normalno da je i kapetan Wyatt želi upoznati, kao uostalom i svi drugi.

— Ne, nisam ga dobro poznao - odgovori Wyatt. - Prodao mi je ovu kućicu.

— Da? - reče Emily ohrabrujuće.

— Škrtac, eto što je bio. Dogovor je bio da će urediti kuću po želji stanara, a samo zato što sam želio prozorski okvir tamnosmeđe boje sa žutim ukrasima, tražio je da podijelimo troškove. Rekao je da po ugovoru sve mora biti iste boje.

— Niste ga voljeli - zaključila Emily.

— Uvijek sam imao neprilika s njim. Obično imam sa svima neprilike - doda nakon razmišljanja. - U ovakvom mjestu morate naučiti ljude da vas ostavljaju na miru. Stalno vam kucaju, posjećuju vas i brbljaju. Nemam ništa protiv posjeta, kad sam za to raspoložen, ali za to moram biti ja raspoložen, a ne drugi. Uzalud se Trevelyan nastojao nametnuti svojim vlastelinskim držanjem i navraćati svaki dan.

Sada me ne posjećuje ni duh - zadovoljno primijeti.

— Zaista? - iznenadi se Emily.

— U tome je prednost domorodačke posluge - reče kapetan Wyatt. - Oni razumiju naredbe Ibe Abdul! - zaurala on.

Visok Indijac s turbanom izađe iz kućice i poslušno stane.

— Uđite i popijte nešto - pozove je kapetan Wyatt. Razgledajte moju jazbinu.

— Žao mi je - odbi ga Emily - ali žurim.

— Ma, ne žurite vi nikamo.

— Ipak, žurim. Imam zakazan sastanak.

— Danas više nitko ne razumije umijeće življenja - reče kapetan Wyatt.

— Jurnjava za vlakovima, ugovaranje sastanaka, planiranje vremena za sve - besmislica. Ustani sa suncem, kažem ja, jedi kad si gladan, i nikad ne robuj vremenu ili datumu. Mogao bih naučiti ljude kako da žive, samo kad bi me slušali.

Rezultat takvog načina života nije baš ohrabrujući, pomisli Emily. Takvu olupinu od čovjeka, kao što je kapetan Wyatt, još nije vidjela.

Međutim, zaključivši da je njegova znatiželja ipak bila donekle zadovoljena, Emily osta pri svom sastanku i nastavi put.

Pred Sittafordskom kućom nalazio se ogroman hrast, a na vratima je visjelo lijepo zvono; bio je tu i veliki otirač i dobro ulašten sandučić za pisma. Kuća je bila oličenje udobnosti i dostojanstva. Uredna sobarica odgovori na zvono.

Emily zaključi da je nalet novinara već prošao, jer je sobarica dočeka hladnim:

— Gospođa Willet jutros više nikoga ne prima.

— Imam poruku od gospođice Percehouse - reče Emily i preda joj pismo.

To je odmah promijenilo stvar. Na djevojčinom licu se očitovala neodlučnost, a zatim pozva — Uđite, molim vas.

Emily uđe u ono što bi trgovci nekretnina nazvali "dobro opremljeno predvorje", i odatle u veliku dnevnu sobu... Vatra je veselo plamsala i svuda se osjećala ženska ruka.

Pogledavši sve što ju je zanimalo, Emily je grijala ruke nad kaminom, kad se otvore vrata i djevojka njenih godina uđe u sobu. Emily primjeti da je vrlo lijepa, moderno i skupno obučena no, isto tako joj se učini da još nikada nije vidjela nekoga tako nervoznog. Ipak, po vanjštini se to nije dalo zaključiti. Gospođica Willet se trudila da izgleda potpuno mirno. - Dobro jutro- pruži joj ruku prišavši. - Zao mi je što majka nije ovdje, ali čitavo jutro će ostati u krevetu.

— Oh, baš mi je krivo. Bojim se da sam došla u nezgodno vrijeme.

— Ni govora. Kuharica već piše recept. Vrlo nam je drago što će ga gospođica Percehouse dobiti. Stanujete li kod nje?

Emily sa smiješkom pomisli kako je to vjerojatno jedina kuća u Sittafordu koja još ne zna točno tko je ona i zašto je ovdje. Sittafordska kuća je bila strogo podijeljena na poslodavce i poslugu. Potonji su vjerojatno znali sve o njoj poslodavci ne.

Ne stanujem kod nje, već kod gospođe Curtis - odgovori ona.

— Pa, jasno, kućica je strašno mala, a s njom je i njen nećak, Ronnie, zar ne.

Pretpostavljam da ne bi bilo mjesta i za vas. Ona je divna, zar ne? Tako je osobita, uvijek to kažem, iako je se u stvari bojim.

— Zna biti neugodna - veselo će Emily. Mislim da je to pravi izazov - biti neugodan, a nitko vam se ne usprotivi.

Gospođica Willet uzdahne. - Voljela bih da se znam postaviti prema ljudima - reče. - Imali smo užasno jutro. Reporter su nas upravo posetili .

— Pa to je razumljivo - složi se Emily. - Ovo je, zapravo, kuća kapetana Trevelvana, zar ne? - Čovjeka koji je ubijen u Examptonu.

Nastojala je otkriti pravi razlog napetosti Violete Willet. Bila je u žurbi.

Nešto ju je plašilo - užasno plašilo. Namjerno je spomenula ime kapetana Trevelvana. Djevojka nije primjetno na to reagirala, jer je najvjerojatnije očekivala neku sličnu primjedbu.

— Da, nije li ti strašno.

— Rečite mi - naravno, ako vas to ne uznemirava...

— Ne, ne - samo izvolite - zašto bi me uznemiravalo?

Nešto nije u redu s tom djevojkom, razmišljala je Emily. Jedva zna što govori, što ju je to jutros tako potreslo?

— O tom zazivanju duhova - nastavi Emily. - čula sam o tome samo onako, uz put, i učinilo mi se vrlo zanimljivo - mislim, tako uzbudljivo.

— Djevojačko uzbuđenje, pomisli za sebe, na tu kartu treba igrati.

— On, bilo je užasno - reče Violeta. - To večer - nikada ga neću zaboraviti!

Mislili smo da se netko šali - prilično glupa šala.

— Da?

— Trenutak kada smo upalili svjetlo - svi su tako nezemaljski izgledali. Osim gospodina Dukea i majora Burnabyja - oni su vrlo pribrani; nikada ne bi priznali da ih se tako nešto dojmilo.

— Ali moglo se primijetiti da je major Burke bio istinski zabrinut. Mislim da je on čak više povjerovao nego ostali. Najviše jadni gospodin Rycroft - mislila sam da će dobiti srčani napad, a ipak, on bi barem trebao biti naviknut na takve stvari, jer se bavi spiritualizmom; a Ronnie, Ronnie Garfield je izgledao kao da je ugledao duha - pravog duha. čak je i majka bila više nego pretresena - nikada je još nisam takvu vidjela.

— Mora da je bilo sablasno. Voljela bih da sam bila prisutna - reče Emily.

— Bilo je strašno. Svi smo se pretvarali kao da vjerujemo da se radi samo o šali, znate, ali nikako nije tako izgledalo. A major Burnaby je odjednom odlučio da pođe u Exampton, i svi smo ga odgovarali i govorili mu da će biti zameten.

On je bio uporan. Nakon što je otišao, sjedili smo ovdje prestrašeni i zabrinuti. A onda, sinoć- ne, jutros - doznali smo za tragediju.

— Mislite li da je to bio duh kapetana Trevelvana? - upita Emily. - Ili mislite da se radi o vidovitosti, možda telepatiji?

— Ne bih znala reći. Ali znam da se više nikada neću smijati takvim stvarima.

— U taj čas uđe sobarica noseći savijeni papir na pladnju i preda ga Violeti.

Ona se povuče, a Violeta raširi papir, pogleda ga i daje Emily.

— Izvolite - reče uz osmijeh. U stvari, došli ste u pravi čas. Ovo ubojstvo je uznemirilo poslugu. Misle da je opasno živjeti ovako daleko od svijeta. Majka je sinoć izgubila živce i poslala ih sve da se pakuju. Odlaze poslije ručka. Dobit ćemo dva muškarca umjesto njih - sobara i vozača. Mislim da će nam mnogo bolje odgovarati.

— Posluga je luckasta, zar ne? - reče Emily.

— Ponašaju se kao da je kapetan Trevelyan ubijen u ovoj kući.

Što vas navelo da dođete ovamo? - upita Emily. trudeći se da pitanje izgleda ne namješteno i djevojački prirodno.

— Mislile smo da bi moglo biti zgodno - nesigurno odgovori Violeta.

— Ne čini li vam se da je prilično dosadno.

— Ne, ja volim selo. - Izbjegavala je Emilin pogled. Na trenutak posta sumnjičava i uplašena.

Nelagodno se promeškolji u stolici i Emily nevoljko ustane. - Moram ići - reče kratko. - puno vam hvala, gospođice Willet. Nadam se da će vašoj majci biti bolje.

— U stvari joj nije ništa. To je zbog posluge- i napetosti.

— Neusmnjivo.

Neopaženo, Emily uspije vješto ostaviti rukavice na malom stolu. Violeta Willet ju otprati do vrata i oprostije se uz najljubeznije riječi.

Sobarica koja joj je otvorila vrata, bila ih je otključala. Emily primijeti da ih Violeta nije zaključala za njom. Došavši do dvorišnih vrata, ona namjerno uspori korak.

Posjeta Sittafordskoj kući samo je potvrdila njene sumnje. Ovdje se nešto čudno događalo.

Nije vjerovala da je Violeta Willet izravno upletena - osim ako nije vrlo prepredena i dobra glumica. Ipak, tu nešto nije bilo u redu, i to nešto je moralo imati veze s tragedijom. Mora postojati veza između Willetovih i kapetana Trevelvana i u toj vezi ležao je ključ zagonetke.

Emily se vrati do ulaznih vrata, pažljivo pritisne kvaku i prijeđe preko praga.

Malo zastane, ne znajući što da dalje učini. Imala je ispriku da uzme rukavice, nepažnjom ostavljene u dnevnoj sobi.*

Potpuno se ukočila i osluškivala. Ni najmanji šum se nije čuo, samo su odozgo dopirali glasovi.

Što je tiše mogla, Emily se prikrađe podnožju stuba i zastane gledajući prema gore. A zatim vrlo oprezno, stane se penjati stubama. Ovo je već bilo previše opasno, jer bi teško mogla dokazati da su rukavice same od sebe odšetale gore, ali je gorjela od želje da čuje što se gore govori!

U modernim zgradama vrata obično ne drže do bro, mislila je Emily. šapat se čuo čak dolje.

Stoga, ako se približi vratima, mogla bi jasno čuti o čemu razgovaraju. Još jedna stuba - pa još jedna... Dva ženska glasa bez sumnje, Violeta i njena majka.

Odjednom se razgovor prekine i začuše se koraci. Emily se brzo vrati.

Otvorivši vrata majčine sobe i sišavši niz stube Violeta Willet se zaprepasti ugledavši svoju bivšu gošću kako stoji i gleda je poput izgubljenog psića.

— Moje rukavice - objasni Emily. - Sigurno sam ih ostavila. Vratila sam se po njih.

— Vjerovatno su tu - reče Violeta.

Podošu u dnevnu sobu i tamo su, naravno, na stoliću ležale "zaboravljene" rukavice.

— Hvala vam - reče Emily. - Baš sam rastresena. Uvijek zaboravljam nešto.

— Po ovom vremenu vam sigurno trebaju rukavice. Tako je hladno. - Još jednom se oprostiše na vratima i ovaj put Emily začu okretanje ključa u bravi.

Otputi se niz stazu s bezbroj misli u glavi, jer, kada su se otvorila vrata sobe, jasno je čula kako stariji glas izgovara rečenicu:

"Bože jecao je glas, - ne mogu to više podnijeti. Hoće li noć već jednom pasti!"

Vrativši se u bungalow, Emily ustanovi da njenog prijatelja nema. Gospođa Curtis joj objasni da je otišao s nekom mladom gospodom, i obavijesti je o prispjeću dva brzojava. Emily ih uzme, otvori i stavi u

džep, dok ih je gospođa Curtis proždimala znatiželjnim očima. - Nadam se da nisu loše vijesti? - upitno joj se obrati ona.

— Nisu - odvrati Emily.

— Brzujavi me uvijek potresu - nastavi ljubopitivo gospođa Curtis.

— Znam - reče Emily - to je prilično neugodno.

U tom trenutku jedino je željela biti sama. Htjela je malo srediti misli. Zato pođe u sobu i, uzevši notes i olovku, stade razrađivati svoj sustav. Dvadeset minuta kasnije u tom je poslu prekine gospodin Enderby.

— Zdravo, zdravo, zdravo. Novinari te traže čitavo jutro, ali izgleda da si im dobro izmakla. U svakom slučaju, upozorio sam ih da te ne uznemiravaju. što se mene tiče, ti si im pun pogodak.

On se nasmije. - Bez zavisti i zlobe! Opskrbio sam ih sa svim podacima koje znam. Poznajem svakog i znam o svemu što se događa. Sve ide predobro da bi moglo biti istinito. Stalno se štipam i osjećam da ću se svakog časa probuditi Jesi li primijetila maglu?

— Neće me spriječiti da odem poslijepodne u Exeter, zar ne? - reče Emily.

— Ideš u Exeter?

— Da. Moram se sastati s gospodinom Dacresom. To je moj odvjetnik, znaš, onaj koji sprema Jimievu obranu. Želi me vidjeti. A posjetit ću uz put i Jimievu tetku Jennifer. Napokon, do Exetera je samo pola sata.

— Hoćeš reći da je mogla doći ovamo vlakom, udariti brata i vratiti se, a da to nitko ne primijeti.

— Znam da zvuči nevjerovatno, ali mora se sve uzeti u obzir. Ne kažem da bih željela da je to tetka Jennifer - stvarno ne. Radije bih da se radi o Martinu Deringu. Mrzim ljude koji se usuđuju izigravati

dobrog šurjaka, a u javnosti se tako ponašati da bih ga najradije udarila posred lica, a ne mogu.

— Zar je takav?

— Baš takav. Idealna osoba za ubojicu - stalno prima brzopjave od izdavača i gubi novac na konjskim trkama. Smeta me što ima tako dobar alibi. Pričao mi je gospodin Dacres. Izdavač i književnička večera su nepobitni i čvrsti dokazi.

— Književnička večera, kažeš - promrmlja Enderby. - Petak navečer. Martin Dering - čekaj malo - Martin Dering - hm, da - gotovo da sam siguran. Do vruga, potpuno sam siguran, ali provjerit ću još kod Carruthersa.

— O čemu govoriš? - upita Emily.

— Slušaj. Znaš da sam došao iz Examptona u petak navečer. Prije toga trebao sam dobiti - neke podatke od mog druga, isto novinara, Rekao je da će doći k meni oko sedam, ako bude mogao - morao je prije poći na neku večeru književnika - on je prilično velika zvjerka - a ako mu to ne bude uspjelo, poslat će mi brzopjav u Exhampton. Nije došao i"stvarno je poslao brzopjav.

— Dobro, kakve to ima veze s našim slučajem? opet će Emily.

— Ne budi tako nestrpljiva, upravo prelazim na stvar. Bio je dosta pijan kad je pisao - dobro se proveo na toj večeri - i nakon što mi je dao podatke koje sam tražio, prešao je na detaljno opisivanje večere. Znaš već kako to ide - o čemu su razgovarali, kakve su budale taj poznati romanopisac i dramaturg. Osim toga, napisao je da -je imao vrlo loše mjesto za stolom. S jedne strane bilo je prazno mjesto gdje je trebala sjediti ona strašna spisateljica Ruby McAlmott, a i drugo sjedalo je bilo prazno - ono rezervirano za sex-stručnjaka, Martina Deringa. Zato se premjestio do nekog pjesnika vrlo poznatog u Blackheathu, i nastojao je što bolje se zabaviti. Vidiš li sada na što ciljам?

— Charles, ti si divan! - raznježi se Emily sva uzbuđena. - Pa to je pravo otkriće! Taj gad nije uopće bio na večeri. Istina?

— Točno.

— Siguran si da si dobro upamtio ime?

— Sto posto siguran. Na žalost, poderao sam pismo, ali mogu telefonirati Currethersu i provjeriti. Ipak, sasvim sam siguran da se ne varam.

— Još uvijek mu ostaje izdavač - sjeti se Emily. - Onaj s kojim je proveo poslijepodne. Izgleda da se radi o izdavaču koji je upravo otišao u Ameriku, i, ako je tako, alibi postaje klimav. Hoću reći, izgleda kao da je namjerno odabrao nekoga tko ne bi mogao potvrditi njegov iskaz.

— Misliš li da srno na pravom tragu?

— Pa, sve ukazuje da jesmo. Najbolje bi bilo otići do onoga divnog inspektora i izložiti mu ove nove činjenice. Mislim, mi nismo u mogućnosti da dođemo do nekoga američkog izdavača koj je sada na moru ili tko zna gdje. To je posao policije.

— Tako mi svega, ako ovo upali, to će biti bomba! - oduševljeno će gospodin Enderby.

— Ako upali, mislim da mi Daily Wire mora u najmanju ruku ponuditi...

Emily ga grubo spusti na zemlju. - Ne smijemo gubiti glavu - reče ona - i napustiti sve ostalo. Moram u Exeter. Ne vjerujem da ću se još danas vratiti. Za tebe imam posao.

— Kakav posao?

Emily mu ispriča o svojoj posjeti Willetovima i onoj čudnoj rečenici koju je uspjela čuti.

— Moramo svakako otkriti što će se to noćas dogoditi. Nešto mi je tu sumnjivo.

— Kako je to zanimljivo!

— Zar ne? Naravno, možda se radi o pukoj slučajnosti. A možda i ne - ne zaboravi da je sva posluga otpuštena. Nešto nesvakidašnje će se noćas tamo dogoditi, a ti moraš biti na licu mjesta i vidjeti o čemu se radi.

— Hoćeš reći da ću provesti čitavu noć tresući se od zime u nekom grmu?

— To ti neće biti teško, zar ne? Novinarima ništa nije teško ako imaju dobar razlog.

— Tko ti je to rekao?

Nije važno tko mi je rekao - ja to znam. Učinit ću to reče Charles. Ništa mi neće promaći. Ako se bilo što dogodi noćas u Stafordskoj kući, ja ću biti tamo.

Emily mu tada ispriča za naljepnicu s kovčega.

Neobično - reče gospodin Enderby. - U Australiji je treći član obitelji Pearson, zar ne?

— Najmlađi. To, svakako, ne mora ništa značiti, ali ipak, negdje bi mogla postojati veza.

— Hm - promrmlja Emily - mislim da je to sve. Imaš li ti kakav izvještaj ?

— Pa - oprezno će Charles - imam ideju.

— Da?

— Ne znam samo kako će se to tebi svidjeti.

— Kako to misliš - svidjeti?

— Nećeš se jako naljutiti?

— Ne vjerujem. Nadam se da mogu mirno i razumno sve saslušati.

— Hm - započe on, sumnjičavo je pogledavajući - jesi li sigurna da se onom tvom mladiću može vjerovati da govori istinu?

— Misliš - reče Emily - da je on ipak ubio kapetana Trevelvana? Imaš puno pravo da tako misliš. Rekla sam ti već na početku da je to prirodan način zaključivanja, ali da moramo poći od pretpostavke da on to nije učinio.

— Nije u tome bit - reče Enderby. Spreman sam krenuti od iste pretpostavke kao i ti - da on nije sredio starog. Hoću reći ovo: koliko mu možemo vjerovati da je ono što je ispričao istina? Kaže da je otišao do njega, porazgovarao¹ stavio ga živog na odlasku.

— Tako je.

— A što ako nije tako? Palo mi je napamet da je možda već on našao kapetana mrtvog. Mislim, mogao se uplašiti i zato to sada ne želi priznati.

Charles je prilično oprezno izložio svoje mišljenje i s olakšanjem je zaključio da se Emily ne ljuti na njega. Naprotiv, namrštdla se i stala razmišljati. - Neću se pretvarati - reče ona. _TO jest moguće. Nisam o tome prije razmišljala.

Znam da Jim ne bi nikoga ubio, ali se vrlo lako moglo dogoditi da se uplašio, glupo slagao i sada mora ostati pri svojoj priči.

— Nezgodno je što sada ne možeš otići do njega i pitati ga. Ne vjerujem da bi te pustili s njim nasamo, zar ne?

— Mogu zamoliti gospodina Dacresa da govori s njim. S odvjetnikom se može nasamo razgovarati. Najgore je što je Jim užasno tvrdoglav; kad jednom nešto kaže, drži se toga kao svetinje.

— Da - uviđavno će Enderby - to je moja priča i ja iza nje stojim.

— Slažem se. Drago mi je što si spomenuo i tu mogućnost, Charles; nisam se toga uopće sjetila. Čitavo vrijeme tražimo nekog tko je došao poslije Jima - a što ako je to bilo prije...

Ona zastane izgubivši nit. Dvije potpuno različite teorije. Jedna, ona koju je predložio gospodin Rycroft, po kojoj je Jimova svađa s ujakom najhitnija za slučaj; druga se, naprotiv, uopće nije ticala Jima. Po Emilynom mišljenju, trebalo bi što prije vidjeti liječnika koji je pregledao tijelo. Ako postoji bilo kakva mogućnost da je kapetan ubijen ranije - recimo, oko četiri sata- to bi uvelike izmijenilo važnosti alibija. Nadalje trebalo bi reći gospodinu Dacresu da po svaku cijenu pokuša natjerati Jima da kaže istinu.

Ona ustane s kreveta. - Raspitaj se kako bih došla do Exhamptona. čini mi se da onaj u kovačnici ima auto. Hoćeš li poći do njega i urediti ve oko mog odlaska?

Krenula bih odmah nakon ručka. Vlak za Exeter kreće u tri i deset. Tako ću imati dovoljno vremena da odem najprije do liječnika. Koliko je sati?

— Pola jedan - reče gospodin Enderby pogledavši na sat.

— Onda pođimo oboje do kovačnice i pogledajmo taj auto - reče Emily. - Ima još jedna stvar koju bih htjela obaviti prije nego napustim Sittaford.

— A to je?

— Posjetit ću gospodina Dukea. On je jedina osoba u Sittafordu koju još nisam vidjela. A bio je prisutan kod onog zazivanja duhova.

— Njegova kućica je na putu do kovačnice.

Bungalow gospodina Dukea bio je posljednji u redu. Emily i Charles otvore dvorišna vrata i krenu prema kućici. A onda se dogodi nešto

vrlo neobično. Vrata se otvoriše i neki muškarac izađe van. To nije bio nitko drugi nego inspektor Narracott. I on je bio iznenađen i, mislila je Emily, prilično začuđen.

— Djevojka odjednom promijeni plan. - Tako mi je drago da sam vas srela, inspektore - reče ona. - ima nekoliko stvari o kojima bih rado s vama izmjenila mišljenja.

— Sa zadovoljstvom, gospođice Trefusis. - On pogleda na sat. - Bojim se da nemate sreće; auto me već čeka i odmah krećem za Exhampton.

— Koje li sretne slučajnosti - zacvrkuta Emily. - Mogli biste i mene povesti, inspektore.

Inspektor ukočeno reče da će to vrlo rado učiniti.

— Charles, donesi moj kovčeg, molim te. Spreman je.

Charles odmah ode.

— Nemalo sam iznenađen što vas ovdje vidim, gospođice Trefusis - obrati joj se inspektor Narracott.

— Rekla sam au revoir - podsjeti ga Emily.

— Nisam to onda zamijetio.

— Nećete me se tako lako riješiti - slatko će Emily. - Znate, inspektore, pogriješili ste. Jim nije vaš čovjek.

— Zaista!?

— Štoviše - nastavi Emily - mislim da se u duši slažete sa mnom.

— A što vas je navelo da to pomislite, gospođice Trefusis?

— Što ste radili kod gospodina Dukea?

Narracott je bio zatečen, a ona to odmah iskoristi. - Sumnjate, inspektore, tako je, niste sigurni. Mislili ste da imate pravog čovjeka, a sada više niste tako sigurni u to, pa i dalje ispitujete.

Reći ću vam nešto što bi vam moglo biti od koristi. Reći ću vam to na putu za Exhampton.

Začuše korake i pojavi se Ronnie Garfield. Izgledao je poput učenika koji je pobjegao iz škole i sada ima grižnju savjesti.

— Gospođice Trefusis - započe on. - što kažete za jednu šetnju danas poslijepodne? Dok moja tetka drijema.

— Nemoguće - odbi ga Emily. - Odlazim.

— Šalite se! Zauvijek?

_Ne - nasmija se Emily. - Vraćam se sutra.

— Oh, to je divno.

Emily izvuče nešto iz džepa i preda mu. - Dajte to vašoj tetki, hoćete li? To je recept za kolač od kave. Možete joj reći da je pogodila pravi trenutak; kuharica danas odlazi, a s njom i ostala posluga. Ne zaboravite joj to reći, zanimat će je.

Iz daljine se začu kreštavi glas. - Ronnie, Ronnie, Ronnie.

— To je moja tetka - nervozno će Ronnie. - bolje da pođem.

— I ja mislim - reče Emily. - Imate malo zelene boje na lijevom obrazu - poviče ona za njim. Ronnie Garfield izgubi se kroz dvorišna vrata.

— Evo mog prijatelja s kovčegom - reče Emily. - Pođimo, inspektore. Ispričat ću vam sve u autu!

19. Posjeta tetki Jennifer

Dr Warren primio je Emily u pola tri. Odmah mu se svidjela privlačna, ali poslovna djevojka. Njena su pitanja bila kratka i jasna.

— Da, gospođice Trefusis, potpuno shvaćam što želite reći. Vidite, unatoč suprotnom vjerovanju, koje potječe iz romana, vrijeme smrti je vrlo teško odrediti.

Vidio sam tijelo u osam sati. Mogu sa sigurnošću tvrditi da je kapetan Trevelyan bio mrtav već dva sata. Koliko duže, teško je reći. Da ste vi bili tamo i rekli da je ubijen u četiri sata, potvrdio bih da je to moguće, iako bih prije rekao da je smrt nastupila kasnije.

S druge strane, sva nagađanja preko tog vreme- na bila bi pretjerana, četiri i pol sata je gornja granica.

— Hvala vam - reče Emily - to je sve što sam željela znati.

Uhvatila je vlak u tri sata i otišla ravno u hotel kod gospodina Dacresa. Njihov razgovor je protekao u poslovnom i bezosjećajnom tonu.

Gospodin Dacres je poznavao Emily još dok je bila dijete i upravljao je njenim poslovima još otkad je postala punoljetna.

— Morate biti spremni na sve, Emily - reče joj - Stvari stoje mnogo gore nego što smo predviđali.

— Gore?

— Da. Nema smisla okolišati. Neka su činjenice izašle na vidjelo, i to nužno na Jima baca ružno svjetlo. Upravo su te činjenice i natjerale policiju da ga uhapse. Ne bih zastupao vaše interese, ako vam sve ne kažem.

— Recite mi, molim vas - složi se Emily.

Bila je potpuno mirna i sabrana. Ma kako strašno se osjećala, nije željela pokazati što joj je na duši. Osjećaji nisu mogli pomoći Jimu, već razum. Morala je sačuvati prisutnost duha.

— Nema sumnje da mu je nužno bio potreban novac. Za sada neću govoriti o moralnoj strani problema. Očito je da je Pearson i prije posuđivao novac, da upotrijebim taj blagi izraz, od svoje firme, a bez njihova znanja. Volio je mešetariti na burzi, i nedavno je, znajući da izvjesne dividende moraju pristići na njegov račun u roku od tjedan dana, "posudio" od firme novac unaprijed, da bi kupio neke druge dionice za koje je vjerovao da će im cijena uskoro skočiti. Posao je potpuno uspio, novac je vraćen i Pearson, čini se, nije sumnjao u ispravnost postupka. Izgleda da je sličnu stvar napravio i pred nepunih tjedan dana. No, ovog puta je došlo do nepredviđenih poteškoća. Službene knjige pregledavaju se u određeno vrijeme, ali iz nepoznatih razloga, datum je ovaj puta promijenjen i Pearson se našao u nezgodnoj situaciji. Bio je potpuno svjestan kaiko će se protumačiti njegov postupak, a nije mogao vratiti novac. Priznaje da je sve pokušao, a kao posljednje rješenje, odjurio je u Exhampton da sve ispriča ujaku i zatraži od njega pomoć. A to je kapetan Trevelyan kategorički odbio.

— I sada, draga moja Emily, neće nam uspjeti da sve sakrijemo od javnosti.

Policija je sve otkrila. Shvaćate li da je to nepobitan dokaz za zločin? Nakon kapetanove smrti ne bi mu bilo teško dobiti predujem od gospodina Kirkwooda i spasiti se od sramote ili mogućega krivičnog postupka.

— Oh, kako je blesav - bespomoćno će Emily.

_Upravo tako - suho odvrati gospodin Dacres. - Čini mi se da nam je jedina šansa da dokažemo kako Jim Pearson nije znao što dobija ujakovom oporukom.

Nasta kratka stanka i Emily pokušava srediti misli. Zatim tiho reče: - Bojim se da je to nemoguće. Čini se da je svo troje, Sylvia, Jim i Brian, to znalo. Cesto su o tome razpravljali, smijali se i šalili na račun svoga bogatog ujaka iz Devonshirea.

— Bože, Bože - promrmlja gospodin Dacres. - To je vrlo nezgodno.

— Vi ne vjerujete u njegovu krivicu, gospodine Dacres?

— Čudnovato, ali ne vjerujem - odvrati odvjetnik. - U nekim stvarima, Jim Pearson je ispravan mladić. Nema baš, dopustite mi da to kažem, jako razvijen osjećaj za poslovno poštenje, ali ni za trenutak ga ne mogu zamisliti kako s vrećicom pijeska ubija svog ujaka.

— Pa, to je već nešto - reče Emily. - Htjela bih samo da i policija tako misli.

— Točno. Naši utisci i ideje nemaju nikakva praktično značenje. Činjenice su protiv njega.

Ne želim ništa skrivati od vas, dijete moje, ali izgledi su vrlo mali. Predložio bih Lorimera, K. C. za branitelja. Nadimak mu je "spasitelj otpisanih duša" - veselo doda.

— Nešto me još zanima - zamišljeno reče Emily. - Vi ste, vjerujem, vidjeli Jima?

— Svakako.

— Recite mi iskreno smatrate li da je govorio istinu o ostalim stvarima?

Ispriča mu ono što joj je kao mogućnost predložio Enderby.

Odvjetnik dobro razmisli prije no što odgovori. - čini mi se da je govorio istinu kad je opisivao razgovor između njega i ujaka. Ali, nema sumnje, dobro se uplašio i, ako je slučajno pošao okolo i došao do prozora, ušao unutra i pronašao mrtvo tijelo, možda je bio toliko prestrašen da nije htio priznati istinu i izmislio je drugu priču.

— To sam i ja pomislila - reče Emily. - Kada ga slijedeći put vidite, natjerajte ga da govori istinu, gospodine Dacres. To bi moglo biti presudno.

— Učinit ću to. Ipak - reče on nakon oklijevanja ;- čini mi se da griješite. Vijest o smrti kapetana Trevelvana proširila se u Exhamptonu oko pola devet. U to vrijeme posljednji vlak za Exeter već je bio otišao, a Jim Pearson odlazi prvim vlakom slijedećeg jutra, posve nepromišljen potez, jer je na taj način svratio pozornost na svoje kretanje, do čega ne bi došlo da je otišao u neko zgodnije vrijeme. I sada, da je, kako vi pretpostavljate, otkrio ujakovo tijelo nešto poslije pola pet, mislim da bi odmah napustio Exhampton. Postoji jedan vlak koji polazi poslije šest i drugi u petnaest do osam.

— Imate pravo - prizna Emily.

— Pomno sam ga ispitivao o tome kako je ušao u kuću - nastavi gospodin Dacres. - Kaže da je kapetan tražio od njega da skinе čizme i da ostavi pred vratima. To onda objašnjava zašto nismo našli mokre tragove u predvorju.

— Je li spominjao ikakve zvukove koje je moguće čuo, bilo što, nešto što bi mu dalo naslutiti da je još netko u kuci?

O tome nije govorio. Ali, pitat ću ga.

— Hvala vam - reče Emily. - Ako mu napišem poruku, možete li mu je predati?

— Računajte s tim da će je i policija prethodno pričitati.

— Bit će to vrlo diskretna poruka.

Ode do pisaćeg stola i napiše par riječi:

NAJDRAŽI JIME:

Sve će biti dobro, zato glavu gore. Radim kao luda da bih otkrila istinu. Dragi, kako si bio glup.

Voli te tvoja

EMILY.

— Izvolite - reče ona.

Gospodin Dacres pročita bez komentara.

— Trudila sam se da pišem čitljivo kako bi zatvorske vlasti mogle lakše čitati.

Sada moram poći.

— Dopustite mi da vas. ponudim šalicom čaja.

— Ne, hvala, gospodine Dacres. Ne smijem gubiti vreme. Idem u posjet Jimovoj tetki, tetki Jennifer.

Dodavši do Laurelsa, Emilly sazna da je gospođa Gardner izašla, ali da će se brzo vratiti.

Nasmiješi se sobarici. - Pričekat ću unutra.

— Hoćete li razgovarati sa sestrom Daviš?

Bila je voljna vidjeti bilo koga. - Da - reče bez razmišljanja.

Nekoliko minuta kasnije stigla je ukočena i znatiželjna sestra Daviš.

— Dobar dan - reče Emily. - Ja sam Ernihr Trefusis, gotovo da sam nećakinja gospođi Gardner. To jest, postat ću nećakinja. Moj zaručnik Jim Pearson, je uhapšen, kao što vjerojatno znate, i...

— Oh, kako je to strašno - prekide je sestra Daviš. - čitali smo u jutarnjim novinama. Potresna stvar. Vi se izvanredno držite, gospođice Trefusis - izvanredno.

U glasu joj se osjećalo lagano negodovanje. Kao da je htjela reći: bolničke sestre mogu podnijeti sve zbog čvrstine kakaktera, ali od

običnih smrtnika se očekuje da se prepuste situaciji.

— Čovjek ne smije pokleknuti - reče Emily. - Nadam se da vam ovo ne smeta mnogo. Mislim, vjerojatno vam nije drago da ste u obitelji u kojoj se dogodilo ubojstvo.

— Neugodno je, naravno - odgovori sestra Daviš, opustivša se malo.
- Ali, dužnost prema bolesniku prije svega.

— Divno - reče Emily. - Mora da je tetka Jennifer presretna što ima nekog u koga se može pouzdati.

— Baš ste ljubezni - budalasto se naceri gospođica Daviš. - Znači, prije nego što sam došla ovamo, imala sam čudnih iskustava. Posljednji slučaj... - Emily je strpljivo slušala sablažnjivu priču o zamršenom razvodu braka i problemima oko očinstva. Pohvalivši taktičnost i diskreciju sestre Daviš, Emily ponovno prijeđe na razgovor o Gardnerovima.

— Uopće ne poznajem muža tetke Jennifer - reče ona. - Nikada ga nisam vidjela.

On ne izlazi, zar ne?

— Ne, jadnik.

— Što je njemu, u stvari?

Sestra Daviš se s profesionalnim zanosom baci na potanko opisivanje slučaja.

— Znači, svakog trenutka se može očekivati da mu se stanje popravi? - zamišljeno će Emily.

— Bit će strašno slab - reče sestra.

— Svakako. Ali, nade ipak ima, zar ne?

Njegovateljica odmahne glavom s poslovnom malodušnošću. - Ne vjerujem da se može izliječiti.

Emily je u notesu zabilježila "alibi" tetke Jennifer, kako je ona to nazivala.

Upita: - Kako je to čudno, tetka Jennifer se baš nalazila u kinu kad joj je brat ubijen.

— Tužno, zar ne? - reče sestra Daviš. - Nikako nije mogla znati, šok je došao tek kasnije.

Emily promisli kako bi postavila pitanje, a da ne zvuči previše izravno. - Nije li možda imala neki predosjećaj? - upita. - Niste li je upravo vi sreli u predvorju kad se vratila i uzviknuli kako čudno izgleda?

— O, ne - zaniječće sestra. Nisam to bila ja. Nisam je vidjela sve do večere, a tada je izgledala posve sabrano. Vrlo zanimljivo.

— Vjerojatno sam nešto pomiješala - reče Emily.

— Možda se radilo o nekom drugom - predloži sestra Daviš. - I sama sam prilično kasno došla. Osjećala sam grižnju savjesti što sam tako dugo ostavila bolesnika samog, ali on me sam natjerao da odem van. - Odjednom pogleda na sat.

— Oh, Bože. Zamolio me da mu donesem još jednu bocu s vrućom vodom. Moram je donijeti, oprostite, gospođice Trefusis.

Emily ode do kamina i pritisne zvono za poslugu. Pojavi se služavka, prilično uplašena.

— Kako se zovete? upita Emily.

— Beatrice, gospođice.

— Beatrice, izgleda da neću moći sačekati tetku. Htjela sam je pitati o kupovini koju je obavila u petak. Znate li možda je li donijela neki

veliki paket?

— Ne, gospođice. Nisam je vidjela kada je došla.

— Učinilo mi se da ste rekli kako se vratila u šest sati.

— Da, gospođice, tako je bilo. Nisam vidjela kada je došla, ali kada sam oko sedam ušla u njenu sobu i donijela joj tople vode, zaprepastila sam se kad sam je ugledala kako leži u mraku.

"Gospođo." rekla sam, "dobro ste me uplašili." Već dugo sam ovdje. Od šest sati, rekla je. Nisam nigdje vidjela veliki paket - reče Beatrice, trudeći se od sveg srca da pomogne...

— U redu, Beatrice. Nije važno.

Služavka napusti sobu. Emily izvadi iz torbice lokalni red vožnje i pogleda ga.

— Odlazi iz Exetera, St. David"s, u tri i deset, - promrmlja. - Dolazi u Exhampton u tri i četrdeset i dva. Imala je dovoljno vremena da ode do brata i ubije ga - kako to hladnokrvno i surovo zvuči - čista glupost - u roku od pola ili tri četvrtine sata. U koliko sati se mogla vratiti? Jedan" vlak ide u četiri i dvadeset i pet, a drugi, onaj kojeg je spomenuo gospodin Dacres, u šest i deset, i stiže u dvadeset i tri do sedam.

Da, moguća su oba slučaja, šteta što ništa ne tereti bolničarku. Bila je vani čitavo popodne i nitko je nije vidio. Nikada ubojstvo ne ide bez motiva. Ne vjerujem da je bilo tko iz ove kuće ubio kapetana Trevelyana, ali je na neki način dobro znati da su to mogli učiniti. Hej, netko je na vratima.

Iz predvorja su se čuli glasovi. Vrata se otvoriše i u sobu uđe Jennifer Gardner. - Ja sam Ernily Trefusis - predstavi se djevojka. - Zaručnica Jima Pearsona.

— Znači vi ste Emily - rukova se gospođa Gardner s njom. - To je prijatno iznenađenje.

Emily se odjednom osjeti slabom i malom. Poput djevojčice koja je nešto glupo učinila. Tetka Jennifer je neobična osoba. Karakter, to je prava riječ. Imala je karaktera za tri osobe.

— Jeste li već pili čaj, draga moja? Ne? Onda ćemo ga sada popiti. Samo trenutak, moram pogledati Roberta.

Lice joj poprimi čudan izraz pri spominjanju muža. Opori glas posta blaži, činilo se kao da je bljesak svjetlosti obasjao tamnu površinu vode. Neskriveno ga obožava, pomisli Emily ostavši sama u dnevnoj sobi. Ipak ima nečeg zastrašujućeg u tetki Jennifer. Pitam se je li ujaku Robertu drago što ga toliko voli.

Tetka Jennifer se vrati u sobu i skine šešir. - želite li da porazgovaramo, Emily, ili ne? Ako ne potpuno ću vas razumjeti.

— Nema mnogo koristi od razgovora, zar ne?

— Možemo se samo nadati da će ubrzo pro- naći pravog ubojicu - reče gospođa Gardner.

— Pozvonite, molim vas. Poslat ću sestri čaj gore. Ne volim da mi tu sjedi. Mrzim bolničke sestre.

— Je li dobra?

— Vjerujem da jest. U svakom slučaju, - Robert je zadovoljan. Ja je ne volim, nikad je nisam ni voljela. Međutim, Robert kaže da je to najbolja sestra koju smo imali.

— Prilično je zgodna - primijeti Emily.

— Glupost! Kakve samo mesarske ruke ima...

Dok je tetka sipala mlijeko i stavljala kocke šećera, Emily zapazi kako ima duge bijele prste.

— Roberta je sve ovo jako uzбудilo - reče gospođa Gardner. - Zapada u tako čudna stanja; mislim da je to zbog bolesti.

— On nije dobro poznao kapetana Trevelyana, zar ne?

Jennifer Gardner odmahne glavom. - Niti ga je poznao, niti je mario za njega. Iskreno govoreći, ni ja ne mogu reći da mi je jako žao što je mrtav. Bio je to okrutan i pohlepan čovjek, Emily. Znao je dobro kako nam je teško. Siromaštvo! Znao je da bi nam malo novca bilo dovoljno da omogućimo Robertu posebnu njegu i to bi sve izmijenilo. Pa, osvetilo mu se. - Govorila je polako i promišljeno.

Kako je to neobična žena, pomisli Emily. Li jepa i stravična, kao u grčkoj tragediji.

— Možda još uvijek nije kasno - reče gospođa Gardner. - Pisala sam danas odvjetnicima u Exhampton i zamolila ih da izvjesnu sumu unaprijed. Liječenje o kome govorim je na neki način nadriliječništvo, ali pokazalo se dosta uspješnim.

Emily - kako bi bilo divno da Robert opet prohoda. - Lice joj bijesnu, kao da ga je odjednom obasjala svjetlost.

Emily je bila umorna. Imala je naporan dan, nije gotovo ništa jela i bila je iscrpljena od previše uzbuđenja. Osjeti kako je hvata nesvjestica.

— Je li vam dobro, draga?

— Dobro je - uzdahnu Emily, i, na vlastito zaprepaštenje, brižnu u plač.

Gospođa Gardner nije ni pokušala da je utješi i Emily joj je bila zahvalna za to.

Samo je mirno sjedila i čekala da Emily prestane plakati. Zatim uviđavno promrmlja:

— Jadno moje dijete. Strašno je što je Jim uhapšen, strašno. Kad bi barem mogli nešto poduzeti.

21. Razgovori

Ostavši sam, Charles Enderby se nije uspio ni malo opustiti. Da bi se upoznalo sa životom u Sittafordu trebalo je samo otići do gospođe Curtis i pritisnuti zvonce, bujica riječi nezaustavljivo bi potekla. Slušajući tu gomilu podataka, anegdota, uspomena, govorkanja i nagađanja, odlučio je da pokuša izdvojiti ono bitno. Zatim spomene neko drugo ime i bujica odmah poteče u tom smjeru. čuo je sve o kapetanu Wyattu, njegovu južnjačkom temperamentu, grubosti, svađama sa susjedima, povremenim napadima gostoljubivosti; uglavnom prema zgodnim mladim ženama.

Zatim o načinu života njegova indijskog sluge, čudnom vremenu njihovih objeda, dijetnoj hrani itd.

Saznao je isto tako sve o knjižnici gospodina Rycrofta, vodicama za jačanje kose, pretjeranoj urednosti i točnosti, njegovu neobičnu zanimanju za tuđe doživljaje, o nedavnoj prodaji nekih vrijednih predmeta, neobjašnjivoj ljubavi prema pticama i, naravno, uvjerenju da je gospođa Willet bacila oko na njega.

Pričala je i o gospođici Percehouse i njenu oštru jeziku, o načinu na koji je dovodila svog nećaka do ludila, i govorkanju o lagodnom životu koji taj isti nećak provodi u Londonu. Ponovno je slušao o prijateljstvu između majora Burnabyja i kapetana Trevelyana njihovim uspomenu, strastvenoj ljubavi za šah. Saznao je i sve što se znalo o Willetovima " o tome kako gospođica Violeta Willet vuče za nos gospodina Ronniea Garfielda. Naslućivalo se da je viđena u šetnji pokraj močvare s nekim mladićem. To je po mišljenju gospođe Curtis objašnjavalo njihov dolazak u ovu pustoš. Majka ju je dovela da je "spasi". Međutim, djevojke su često vještije no što bi čovjek pomislio. Neobično malo podataka bilo je o gospodinu Dukeu.

Od nedavno je doselio i čini se da je svu svoju aktivnost usmjerio na uređivanje vrta.

Bilo je već pola četiri i, glave pune priča gospođe Curtis, gospodin Enderby pođe u šetnju.

Želio se pobliže upoznati s nećakom gospođice Percehouse. Posjeta bungalovu te stare dame bila bi posve bezuspješna da mu se sreća nije nasmiješila u liku spomenutog mladića koga je susreo još na vratima Sittafordske kuće. Izgledao je kao da mu je netko pošteno očitao bukvicu.

— Zdravo - reče Charles. - Recite mi, nije li ovo kuća kapetana Trevelvana?

— Tako je - reče Ronnie.

— Nadao sam se da ću je jutros moći fotografirati. Za novine, znate - doda on. - Ali vrijeme je loše.

Ronnie naivno prihvati ovo objašnjenje, ne razmišljajući da bi, kad bi fotografiranje bilo moguće samo po žarkom suncu, slike u dnevnom tisku bile prilično rijetke.

— Mora da je vaš posao vrlo zanimljiv reče on .

— Pasji život - odgovori Charles, držeći se pravila da nikada ne govori s previše oduševljenja o svom poslu. Preko ramena pogleda prema gittafordskoj kući.

— Tmurno mjesto, čini mi se.

— Koje li razlike otkad su se Willetove doselile ovamo - reče Ronnie. - Bio sam ovdje i prošle godine, gotovo u isto vrijeme, i ne možete zamisliti kakva je to razlika, a da u stvari ne mogu točno reći što su to one promijenile. Malo su premjestile namještaj, stavile više jastuka i dodale još neke sitnice. Za mene je prava blagodan da su ovdje.

U svakom slučaju, mjesto baš nije zabavno - reče Charles.

— Zabavno? Mislim da bih umro ovdje nakon četrnaest dana. Ubija me način na koji živi moja tetka. Niste vidjeli njene mačke, zar ne?

Morao sam češljati jednu od tih beštija i pogledajte kako me izgredla.
- On ispruži ruku kao dokaz.

— Baš nemate sreće - reče Charles.

— I ja kažem. Recite, ispitujete li nešto ovdje? Mogu li vam pomoći?
Ako ste Sherlock, bit ću vaš Wattson ili tako nešto.

— Postoji li ikakvo objašnjenje misterije u Sittafordskoj kući? - upita nemarno Charles.

— Mislim, je li kapetan Trevelvan ostavio neke svoje stvari?

— Ne vjerujem. Moja tetka kaže da je sve ponio sa sobom.
Preparirane noge od slona, kljove vodenog konja, sve sportske trofeje i vrag bi ga znao što sve ne.

— Kao da se nije namjeravao vratiti - primijeti Charles.

— Čekajte, ta vam nije loša. Mislite da se radi o samoubojstvu?

— Čovjek koji bi se tako precizno uspio udariti vrećicom pijeska u potiljak, bio bi pravi umjetnik u svijetu samoubojica - razložno ga pobije Charles.

— Da, da, odmah sam znao da to baš nije dobra pretpostavka. Ipak, kao da je predosjećao nešto. - Ronnievo lice se najednom ozari.

A pazite sad ovo, progone ga neprijatelji, on zna da su mu na tragu, kupi sve svoje stvari i ostavlja Willetovima da se snađu kako znaju i umiju.

— Willettove su već same po sebi dovoljno upadljive - primijeti Charles.

— Da, nikako to ne razumijem. Zamislite, zabiti se u ovakvu pustoš. Violeta izgleda ne mari, čak kaže da joj je jako lijepo. Ne znam samo što proživljava danas.

Vjerojatno je to zbog posluge.

Ne shvaćam zašto se žene toliko uzrujavaju zbog posluge. Ako ne vrijede, bacite ih napolje.

— Pa to su i učinile, zar ne? - upita Charles.

— Da, znam. No, u gadnom su sosu. Majka leži i histerično viče, a kćer šeće okolo kao lavica u kavezu. Jednostavno me izbacila iz kuće.

— Policija još nije došla do njih, ne?

Ronnie se zabezeknuo. - Policija, ne, a zašto?

— Pa, i ja se pitam. Vidio sam, naime, jutros inspektora Narracotta u Sittafordu.

— Inspektora Narracotta?

— Da.

— Vodi li - vodi li on Trevelvanov slučaj?

— Tako je.

— A što radi u Sittafordu? Gdje ste ga vidjeli?

— Pretpostavljam da samo njuška naokolo - reče Charles. - Vjerojatno ispituje prošlost kapetana Trevelvana.

— Mislite da je to sve?

— Pretpostavljam.

— Ne misli valjda da netko iz Sittaforda ima veze s tim?

— To bi bilo malo vjerojatno, zar ne?

— Strašno. Ali znate i sami - policija uvijek njuška na krivom mjestu. Tako bar piše u kriminalističkim romanima.

— Mislim da su oni u stvari vrlo domišljat tim - reče Charles. - Naravno, novine im mnogo pomažu - doda. - Ipak, ako pažljivo razmotrite slučaj, vidjet ćete da nema nekoga određenog traga od kojeg bi se moglo početi.

— Hm - to mi je drago čuti. U svakom slučaju, onog Pearsona su vrlo brzo uhvatili. Čini se da je stvar potpuno jasna.

— Kristalno jasna - reče Charles. - Dobro je što to nismo vi ili ja, zar ne? E, pa, morao bih poslati još par brzojava. Izgleda da ovdje baš nisu navikli na brzojave.

Ako cijena premašuje pola krune, drže vas za totalnog idiota.

Charles posla svoje brzojave. Zatim se vrati u bungalow i bacivši se na krevet zaspi snom pravednika, ne znajući da se u taj čas o njemu, a naročito o njegovoj vezi s Emily Trefusis, raspravlja na mnogim mjestima.

Nije potrebno reći da se razgovor u Sittafordu u to vrijeme kretao oko tri teme. Prva je bila ubojstvo, druga odbjegli zatvorenik, a treća gospođica Emily Trefusis i njen rođak, čak se moglo reći da je i četvrta tema bila na pomolu, s Emily u glavnoj ulozi.

Razgovor broj jedan vodio se u Sittafordskoj kući, gdje su Violeta i njena majka, budući da "Više nisu imale poslugu, upravo oprale posuđe od čaja.

— Gospođa Curtis mi je to rekla - reče Viollet.

Još uvijek je bila blijeda i iscrpljena.

— Prosto da se čovjeku smuči kako ta žena blebeće - reče njena majka.

— Znam. Izgleda da je djevojka ovdje sa svojim rođakom ili tako nešto.

Spomenula je jutros da stanuje kod gospođe Curtis, ali sam mislila da je to zato što gospođica Percehouse nije imala mjesta za nju. A izgleda da sve do jutros nije ni vidjela gospođicu Percehouse!

— Nikako mi se ne sviđa ta žena - reče gospođa Willet.

— Gospođa Curtis?

— Ma ne, ta Percehouseova. Takav tip žena je opasan. Žive od onog što mogu iščeprkati o drugima. Poslati onako djevojku po recept za kolač od kave! Voljela bih da sam joj poslala recept za otrovni kolač. To bi je zauvijek spriječilo da tura nos u tuđe stvari!

— Pretpostavljam da sam to trebala shvatiti... - započe Violeta, ali je majka prekine.

— Kako si mogla znati, draga moja! U svakom slučaju, nikakvo zlo nije učinjeno.

— što misliš, zašto je dolazila?

— Ne vjerujem da je imala neku određenu namjeru. Jednostavno je ispitivala teren. Je li gospođa Curtis sigurna da je to zaručnica Jima Pearsona?

— Djevojka je, čini mi se, tako rekla gospodinu Rycroftu. Gospođa Curtis kaže da je odmah na to pomislila.

— Onda je sve jasno. Djevojka jednostavno besciljno luta tražeći nešto što bi moglo koristiti.

— Nisi je vidjela, majko - usprotivi se Violeta. - Ne izgleda ni malo besciljno.

— Voljela bih da sam je vidjela - reče gospođa Willet.

— Međutim, živci su mi jutros potpuno poustili- Reakcija na jučerašnje ispitivanje policije.

— Izvrsno si se držala, majko. Da barem ja nisam tako glupo ispala - i onesvijestila se. Oh! Sramim se sama sebe što sam dopustila da me osjećaji tako obuzmu. A ti si bila tako mirna i sabrana, ni trenula nisi...

— Dobro sam izvježbana - suho će gospođa Willet. - Da si prošla sve ono što sam ja pretrpjela, ali, nećemo o tome, bolje da nisi, i nadam se dijete moje, da nikada nećeš. Vjerujem i želim da je pred tobom miran život.

Violeta odmahne glavom. - Bojim se, bojim se...

— Glupost, i to što misliš da si se odala kad si se onesvijestila to ništa ne znači.

Ne brini.

— Ali inspektor, on mora pomisliti...

— Da si se onesvijestila pri spominjanju Jima Pearsona? Da, baš to će i misliti.

Jedno je sigurno, inspektor Narracott nije budala. Ali, što ako i pomisli?

Posumnjat će da postoji neka veza, tražit će je i neće je naći.

— Misliš da neće?

— Naravno da neće! Kako bi i mogao? Imaj povjerenja u mene, Violeta.

Potpuno sam sigurna. Na neki način je i dobro što si se onesvijestila. Tako ćemo vjerovati, i gotovo.

Razgovor broj dva vodio se u bungalovni majora Burnabyja. Bio je to više monolog, jer je većinu tereta podnosila gospođa Curtis, koja je svratila do majora da pokupi prljavo rublje.

— Baš kao Belinda, kćer moje velike tetke Šarah, govorila sam jutros Curtisu, reče pobjedonosno gospođa Curtis. - Prava žena, ta mota muškarce oko malog prsta.

Major Burnaby zabrunđa.

— Zaručena za jednog, a zabavlja se s drugim - opet će gospođa Curtis.

Kažem vam slika i prilika Belinde. I ne radi to samo iz zabave"

Nije ona neka laka ptičica, prava je to ženska kažem vam. A sada i mladi Garfield. Natrljala mu je nos dok si trepnuo okom. Nisam još vidjela mladića koji bi tako podvio rep kao što je on to učinio jutros, to je siguran znak. - Ona zastane da uzme zraka.

— Dobro, dobro - reče major Burnaby. Ne dajte da vas zadržavam, gospođo Curtis.

— Imate pravo - Curtis već sigurno želi čaja - reče gospođa Curtis, ne pomaknuvši se.

— Nikada nisam voljela ogovaranja. Gledaj svoja posla, uvijek to kažem. Kad smo već kod posla, što kažete na jedno veliko spremanje?

— Ne! - zaurla major Burnaby.

— Već mjesec dana nije dobro pospremljeno.

— Ne i ne! Želim znati gdje mi što stoji. Nakon velikog spremanja ne mogu ništa pronaći.

Gospođa Curtis uzdahne. Bila je strastvena čistačica i obožavala je velika spremanja. - Samo kapetan Wyatt može izdržati s jednim

čišćenjem na godinu - primijeti ona. - Taj njegov umazani domorodac, što taj zna o čišćenju, pitam ja vas?

Zamazani obojeni Indijac.

— Nema ništa bolje od domorodačkog sluge- usprotivi se major Burnaby. - Znaju svoj posao i ne govore mnogo.

Koliko god je posljedna rečenica mogla biti sugestivna, gospođa Curtis se nije dala smesti. Opet je mislila na prvobitnu temu. - Dva brzojava je dobila, dva brzojava o roku po}a sata.

Dobro sam se uzrujala. A ona ih je pročitala a da nije ni trepnula. Onda mi je rekla da ide u Exeter i da se vraća sutra.

— Je li i mladić pošao s njom? - Pun nade upita major Burnaby.

— Nije, još je tu. Zgodan mladić. Baš bi bili lijepi par.

Major Burnaby opet zabrunđa.

— Pa - reče gospođa Curtis - idem ja.

Major se nije usudio ni disati, iz straha da bi se mogla predomisлити. Iznimno, ovoga puta, gospođa Curtis osta pri riječi. Vrata se zatvoriše za njom.

Uzdahnuvši s olakšanjem, major Burnaby zapali lulu i stade proučavati prospekte nekog rudnika, koji su bili tako optimistički sastavljeni da bi pobudili sumnju kod svakog, osim možda neke udovice ili vojnika u mirovini. - Dvanaest posto - promrmlja major Burnaby. - Zvuči dosta privlačno.

U susjednom bungalovu, kapetan Wyatt je objašnjavao svoju životnu filozofiju gospodinu Rycroftu. - Ljudi poput vas - reče on - nemaju pojma o svijetu. Vi uopće niste živjeli. Nikada niste osjetili i drugu stranu medalje.

Gospodin Rycroft mu ništa ne odgovori. Bilo je tako teško ne zamjeriti mu se, da je najpametnije bilo šutjeti.

Kapetan se naže preko stolca. - Gdje li je ona djevojčica? Zgodna djevojka - doda on.

Ovakav tok misli njemu se činio posve prirodnim. Međutim, očito da se gospodin Rycroft nije s njom slagao, jer ga je pogledavao sablažnjivim pogledom.

— Što radi ovdje? To bih želio znati - žestio se i dalje kapetan Wyatt.
- Abdul!

— Sahib?

— Gdje je Bully? Zar je opet vani?

— U kuhinji je, sahibe.

— Nemojte ga hraniti. - Ponovno se zaveli u stolac i nastavi: - što ona hoće ovdje? S kim će razgovarati u ovakvom mjestu? Vi starci ste joj sigurno dosadni.

Porazgovarao sam s njome jutros. Vjerojatno je iznenađena što je našla čovjeka poput mene u ovakvoj rupi.

Cupkao je brkove.

— Ona je zaručnica Jamesa Pearsona - reče gospodin Rycroft. - Znade, čovjek koji je uhapšen zbog ubojstva Trevelvana.

Wyatt ispusti čašu viskija koju je upravo prinasio ustima i ona tresne na pod.

Odmah pozove Abdula i ispsuje ga što nije bolje namjestio stol.

Zatim se vrati razgovoru.

— Znači tako stvari stoje. Predobra je ona za "takvoga trgovačkog pomoćnika.

Njoj treba pravi muškarac.

— Mladi Pearson je vrlo zgodan - stavi se na stranu mladića gospodin Rycroft.

— Zgodan, zgodan, djevojci ne treba stalak za vlasulje. Što može mladić koji svaki dan radi u uredu znati o životu? Kakvo on iskustvo o pravoj stvarnosti može steći?

— Možda će mu iskustvo s policijom biti za neko vrijeme dovoljna stvarnost - suho će gospodin Rycroft.

— Oni u policiji su sigurni da je on to učinio?

— Mora da su prilično sigurni, inače ga ne bi uhapsili.

— Seljaci - prezrivo će kapetan Wyatt.

— Nemate sasvim pravo - opet se usprotivi gospodin Rycroft. Inspektor Narracott mi izgleda vrlo djelotvoran i sposoban.

— Gdje ste ga jutros vidjeli?

— Svratio je do mene.

— K. meni nije navraćao - uvrijeđeno će kapetan Wyatt.

— Pa vi niste bili tako bliski s pokojnim Trevelvanom.

— Ne znam što hoćete reći. Trevelvan je bio "gulikoža i to sam mu rekao u lice.

Meni nije mogao zapovijedati. Nisam mu se ulizivao kao ostali. Stalno bi svraćao, svraćao, previše je već bilo toga. Ako ne želim nikoga vidjeti sedmicu, mjesec ili godinu dana, to je moja stvar.

— Nije vas nitko posjetio već tjedan dana, zar ne?

— Nije, a i zašto bi? - Razdraženi invalid lupi šakom po stolu. Gospodin Rycroft je shvatio da je, kao i obično, nešto krivo rekao. - Zašto bih, do đavola, morao nekog vidjeti? Recite mi zašto?

Gospodin Rycroft je mudro šutio. Kapetanov bijes se smiri. - U svakom slučaju - promrmlja on - ako policija želi nešto saznati o Trevelvanu, ja sam taj kome se trebaju obratiti. Vidio sam dosta svijeta i znam pravilno rasuđivati. Mogu ocijeniti koliko netko vrijedi. Koje li koristi od razgovora s nemoćnim starcima i ishlapjelim ženama. Ono što kn treba, to je muško rasuđivanje.

— Opet udari šakom po stolu.

— Pa - reče gospodin Rycroft - možda misle da sami znaju što je najbolje.

— Jesu li pitali za mene? - upita kapetan Wyatt. - Prirodno bi bilo da jesu.

— Ovaj, - hm, ne sjećam se dobro - oprezno će gospodin Rycroft.

— Zašto se ne možete sjetiti? Niste već valjda potpuno izgubili pamćenje?

— Bio sam, hm, prilično rastresen - umirujuće će Rycroft.

— Rastresen? Uplašili ste se policije, je u? Ja ih se ne bojim. Neka samo dođu.

Tako je Pokazat ću ja njima. Znete li da sam neku večer pogodio mačku s udaljenosti od sto jardi?

— Stvarno? - začudi se gospodin Rycroft.

Kapetanov običaj da puca na pfave ili izmiš ljene mačke već je bio dobro poznat susjedima.

— Umoran sam - najednom će kapetan Wyatt. - Hoćete li još nešto popiti prije odlaska?

Pravilno shvativši na što cilja, gospodin Rycroft ustane. Kapetan Wyatt ga nastavi nuditi pićem. - Bili bi dvaput bolji čovjek da malo više pijete. Čovjek koji ne zna uživati u piću nije pravi muškarac.

Ali gospodin Rycroft je i dalje odbijao ponudu. Već je popio viski sa sodom i to mu je bilo dovoljno.

— Kakav čaj pijete? - upita Wyatt. - Ne razumijem se uopće u čajeve. Rekao sam Abdulu da nabavi neki. Mislio sam da bi djevojka mogla navratiti na čaj. Strašno je zgodna. Moram nešto učiniti za nju. Mora da se beskrajno dosađuje ovdje, kad nema s kim pošteno popričati.

— Neki mladić je s njom - reče gospodin Rycroft.

— Od današnjih mladića postajem bolestan- odgunda kapetan Wyatt. - Kakva korist od njih?

Budući da je pitanje bilo preteško, gospodin Rycroft ni ne pokuša odgovoriti na njega; oprostio se i ode. Pas ga isprati do vrata i dobro ga uplaši.

U bungalovu broj četiri, gospođica Percehouse je govorila svom nećaku Ronaldu: - Ako želiš juriti za djevojkom kojoj do tebe nije stalo, to je tvoja stvar, Ronalde. Ali, ako mene pitaš, bolje se drži Willetove. Tamo bi još mogao imati neke mogućnosti, iako sumnjam.

_Ali, tetko - bunio se Ronnie.

_Druga stvar koju ti želim reći: ako je u Sittaford došao službenik policije, ja sam o tome trebala biti obaviještena. Tko zna, možda bih mu pružila vrijedne podatke.

— Saznao sam to tek kad je već otišao.

— Da, to i liči na tebe, Ronnie. Upravo tipično za tebe.

— Oprosti, tetko Caroline.

— I kad ličiš vrtnu garnituru, nema potrebe da imaš boje i na licu. To ga nimalo ne čini lijepšim, a i boja se troši.

— Oprosti, tetko Caroline.

— A sada me pusti na miru. Umorna sam.

Ronnie se meškoltio i kao da je još nešto htio reći.

— Što je? - oštro će gospođica Percehouse.

— Oh, ništa - samo...

— Da?

— Ovaj, mislio sam, imaš li što protiv ako sutra odem u Exeter?

— Zašto?

— Htio bih posjetiti prijatelja.

— Kakvog prijatelja?

— Ma, samo poznanika.

— Kad mladić želi lagati, onda to mora dobro izvesti - reče gospođica Percehouse.

— Ali...

— Nemoj se ispričavati.

— Je li u redu, onda? Mogu li ići?

— Ne znam što ti to znači, "Mogu li ići?", kao da si malo dijete. Punoljetan si već.

— Da, ali, hoću reći, ne bih želio da...

Gospođica Persehouse ponovno zatvori oči. Već sam te molila prije da ne raspravljamo Umorna sam i želim se odmoriti. Ako "prijatelj" kojeg posjećuješ u Exeteru nosi suknju i zove se Emily Trefusis, onda si stvarno budala. - to je sve što ti imam reći.

— Ali...

— Umorna sam, Ronalde. Dosta.

22. Noćne avanture

Charles se nije nimalo radovao noćnom bdijenju koje ga je čekalo. Činilo mu se da će to biti jalov posao. Emily ima prebujnu maštu. Bio je siguran da je krivo protumačila ono što je čula, jer je u glavi nešto slično zamislila, pa nije bilo teško s tim uskladiti činjenice. Najprije da je iscrpljenost natjerala gospođu Willet da poželi što skoriji svršetak dana.

Charles pogleda kroz prozor i zadrhti. Bilo je strašno hladno, suho i maglovito - noć koju bi čovjek najmanje želio provesti vani, čekajući da se nešto neodređeno dogodi.

Ipak, nije se htio opustiti i ostati u toploj sobi. Sjetio se divnog Emilynog glasa kada je rekla: >>Tako je divno imati nekoga na koga se možeš osloniti."

Ona vjeruje u tebe, Charles, i ne smiješ je iznevjeriti, što? Izigrati tako lijepu, bespomoćnu djevojku? Nikada. Osim toga, razmišljao je oblačeći sve do čega je došao prije no što će obući kaput, stvari bi krenule vrlo loše kada bi Emily na povratku vidjela da nije održao obećanje.

Sigurno bi mu svašta izgovorila. Ne, nije smio reskirati. No, hoće li se nešto uopće dogoditi.. i napokon, kada i kako će se to dogoditi? Nije mogao biti posvuda u isto vrijeme... Najprije će se sve događati u Sittafordskoj kući i on nikada neće saznati što je to bilo.

— Tipično ženska posla - promrmlja - ona tamo pleše u Exeteru, a meni ostavlja da obavim prljavi dio posla.

A Onda se opet sjeti milog Emilynog glasa kojim mu je iskazivala puno povjerenje i postidi se svojih misli.

Završivši s pripremama, oprezno izađe iz kućice. Noć je bila hladnija i neugodnija nego što je mislio. Je li Emily bila svjesna toga što sve

čini njoj za volju?

Nadao se da jest.

Spusta ruku u džep i nježno pogladi skrivenu bocu.

— Najbolji moj prijatelju - tepao joj je.

Naravno, u noći poput ove mora biti tako.

Poduzevši potrebne mjere opreza, on se uvuče na teren Sittafordske kuće.

Willetove nemaju psa, znači s te strane može biti bez brige. U vrtlarovoj kućici gorjelo je svjetlo, netko je bio unutra.

Osim jednog osvjetljenog prozora na katu, Sittafordska kuća je bila u mraku.

Dvije žene su same u kući, pomisli Charles. Prema tome, ne bih se trebao plašiti.

Uh, sablasno je!

Pretpostavljao je da je Emily zaista čula onu rečenicu. Zar noć nikada neće stići? što je to značilo? Pitam se, pomisli on, da ne misle odlepršati? Ma što se dogodilo, mali Charles će biti prisutan.

On obiđe kuću na dovoljnoj udaljenosti. Zahvaljujući magli, nije se bojao da će ga primijetiti. Koliko je mogao vidjeti, sve je bilo kao i obično. Došavši do sporedne zgrade, ustanovi da su vrata zaključana.

Nadam se da će se ipak nešto dogoditi, mislio je Charles, kako je vrijeme prolazilo. Oprezno nagne iz boce. Nikada mi još nije bilo tako hladno.

Začu se neočekivani šum i Charles načuli uši. Čulo se kako se reza na vratima polagano diže. Zvuk je dolazio iz kuće. Charles se počne

nečujno šuljati od grma do grma. Da, imao je pravo; mala vrata su se polako otvarala. Tamna silueta zaustavi se na pragu. Zabrinuto je gledala u noć.

Gospođa ili gospođica Willet? pomisli Charles. Lijepa Violeta, čini mi se.

Pričekavši nekoliko minuta, silueta prijeđe preko praga, zatvori za sobom vrata i pođe puteljkom u suprotnom smjeru od ulaznih vrata.

Put je vodio iza Sittafordske kuće; kroz šumarak prema močvari.

Staza je vijugala baš pokraj grmlja gdje je bio sakriven Charles i jasno je mogao vidjeti i prepoznati ženu koja je prolazila. Bio je u pravu: Violeta Willet.

Imala je dug taman kaput i kapu na glavi.

Nastavila je put, a Charles, što je tiše mogao, stade se šuljati za njom. Nije se bojao da bi ga mogla vidjeti, ali opasnost od nepredviđenih šumova nije bila isključena. Naročito mu je bilo stalo da ne uzbuni djevojku. Zbog pretjerane opreznosti, ona mu je dosta odmakla. Za trenutak pomisli da ju je izgubio, no, kada je prošao šumarak, ugleda je kako stoji malo ispred njega.

Tu su se, u zidu koji je omeđivao teren, nalazila mala vrata. Violeta Willet se nagnula preko vrata i gledala u noć.

Prišuljavši se što je bliže mogao, Charles je čekao. Djevojka je nosila džepnu bateriju i najednom je dva puta upali da bi, zaključivši Charles, pogledala koliko je sati.

Zatim se ponovno nagne preko vrata i nastavi čekati. Odjednom se začu tihi zvižduk.

Novinar primijeti da se djevojka potpuno ukočila osluškujući. Naže se malo više preko ograde i ponovi isti znak - dva tiha zvižduka.

A onda se iz mraka pojavi muška prilika. Violeta tiho cikne. Pomakne se malo unatrag, vrata se otvore i muškarac joj se pridruži. Nešto mu je tiho i užurbano govorila. U nemogućnosti da čuje o čemu govore, Charles se neoprezno primakne bliže. Grančica pukne pod njegovim nogama. Muškarac se naglo okrene.

— Što je to? - upita on.

Zatim primijeti Charlesa kako se povlači.

— Hej, ti! Stani! što radiš ovdje?

U jednom skoku nađe se do Charlesa. Ovaj se okrene i vješto ga zgrabi.

Počese se kotrljati čvrsto držeći jedan drugog.

— Violeta, upali bateriju - reče nepoznati - pogledajmo tog čovjeka.

Djevojka, koja je prestrašeno stajala po strani, priđe bliže i upali svjetiljku.

To mora da je mladić koji stanuje u selu - reče ona. - Novinar.

— Novinar, je li? - uzviknu mladić. - Ne volim tu vrstu, što radiš ovdje, podlace, njuškajući po privatnom zemljištu u ovo doba noći?

Baterija u Violetinoj ruci zadrhti. Po prvi puta, Charles je dobro vidio svog protivnika. Nekoliko trenutaka mislio je da bi to mogao biti odbjegli zatvorenik.

No, ugledavši ga, odagna tu sumnju. Mladić je mogao imati najviše dvadeset i četiri ili dvadeset i pet godina. Visok, zgodan, odlučan, nimalo nije ličio na progonjenog kriminalca.

— Pa, da vidimo - reče ovaj oštro - kako se zoveš?

Ime mi je Charles Enderby - odgovori. - Nisi mi još rekao svoje - nastavi on.

— To te se ne tiče!

Odjednom Charlesu padne na um spasonosna ideja. Nagađanje mu je već više puta pomoglo.

Daleko je ciljao, ali mislio je da je u pravu. - Mislim - mirno će on - da to mogu pogoditi.

— Je li? - Mladić je očito bio zatečen.

— Mislim - opet će Charles - da imam čast razgovarati s gospodinom Brianom Pearsonom iz Australije. Nije li tako?

Nasta tajac - prilično duga šutnja. Charles je imao osjećaj da je nastupio obrat situacije.

— Kako to, do đavola, znate, nije mi jasno, - napokon progovori mladić, ali imate pravo.

Moje ime jest Brian Pearson.

— U tom slučaju - reče Charles - predlažem da pođemo u kuću i malo popričamo!

23. U Hazel Mooru

Major Burnaby je sređivao svoje račune, ili, da upotrijebimo više dickensovski izraz, razmatrao je svoje poslove. Bio je nevjerojatno metodičan čovjek. U lijepo ukoričenoj knjizi čuvao je podatke o kupljenim i prodanim dionicama, dobicima i gubicima koji su iz toga proizašli, uglavnom se radilo o gubicima, jer je majora, kao i većinu vojnih lica u mirovini, više privlačila visoka stopa interesa, nego skroman, ali siguran postotak.

— Ovi naftonosni izvori izgledali su sasvim dobro - mrmljao je. - Činilo se da se tu jednostavno mora skrivati velika suma. A gotovo je isto tako loše kao i s onim rudnikom dijamanata! Kanada, to bi trebala biti zdrava zemlja.

U razmišljanju ga prekine gospodin Ronald Garfield, koji je promolio glavu kroz otvoren prozor. - Dobar dan - veselo će Ronnie - nadam se da vam ne smetam?

— Ako želite ući, pođite na ulazna vrata. Pripazite na cvijeće. Čini mi se da baš stojite na njemu.

Ronnie se ispriča i uskoro se pojavi na vratima.

— Obrišite noge na otiraču, ako nemate ništa protiv - poviče major. Mladić mu je bio nesimpatičan. Zaista, jedini mladi čovjek prema kojem je osjećao simpatiju bio je novinar Charles Enderby. Ronnie Garfield mu nije bio drag. Gotovo sve što je taj nesretni Ronnie rekao ili učinio, išlo mu je na živce. Ipak, gostoljubivost je gostoljubivost. - Jeste li za piće? - upita major, vjeran tom običaju.

— Ne, hvala. Samo sam navratio da vas upitam da li bismo mogli putovati zajedno. Htio sam danas ići u Exhampton, ali mi Elmer kaže da ste već vi rezervirali auto.

Burnaby kinine. - Moram poći zbog nekih Trevelvanovih stvari, objasni.

Policija je napokon pregledala kuću.

— Vidite, ja sam baš danas jako želio ići u Exhampton - objasni Ronnie, neobičnim glasom. - Mislio sam da podijelimo troškove, što kažete na to?

— Slažem se - reče major. - Bolje bi vam bilo da idete pješice. Radi vježbe. Vi mladi danas uopće ne trenirate. Dobrih šest milja tamo i natrag jako bi vam koristilo. Da ne moram donijeti neke Trevelvanove stvari, i sam bih pješačio.

Opustiti se, to je najgore što vam se danas može dogoditi.

— Ja nisam tako otporan - usprotivi se Ronnie. Ipak, drago mi je da smo to sredili. Elmer kaže da krećete u jedanaest. Je li točno?

— Tako je.

— Dobro. Bit ću tamo.

Ronnie baš nije bio od riječi. Za njega je točnost značila doći deset minuta kasnije, i našao je majora Burnabyja kako frkće i bjesni neraspoložen da prihvati neku prozirnu ispriku. Ronnie na trenutak razmotri mogućnost vjenčanja između njegove tetke i majora Burnabyja. Koji od njih bi time više dobio? Mislio je da bi tetka u svakom slučaju bila u povlaštenom položaju. Bilo je zgodno zamišljati je kako pljeska rukama i viče na majora.

Odagnavši takve misli, Ronnie pokuša povesti neki vedriji razgovor. - Sittaford je postao sasvim zgodno mjesto, zar ne? Gospođica Trefusis i Enderby, pa onda onaj mladić iz Australije, znate li kada se on pojavio? Jutros sam ga vidio, a nitko nema pojma odakle je došao. I tetka se strašno uzбудila.

— Stanuje kod Willetovih - reče zajedljivo major Burnaby.

— Znam, ali odakle je došao? čak ni Willetove nemaju privatni aerodrom.

Znate, nos mi govori da nešto nije u redu s tom tajnovitošću mladog Pearsona. Ima gadan pogled, vrlo gadan. Po mom mišljenju, on je taj koji je ubio jadnog Trevelvana.

— Evo kako ja gledam na to - nastavi Ron nie - ti koji odlaze u kolonije, obično su neki mračni tipovi. Rodbina ih ne voli i zato ih se želi riješiti. I onda, tu smo.

Mračni tip se vraća bez prebijene pare, posjećuje bogatog ujaka u vrijeme Božića, bogati rođak ne nasijeda na njegove molbe i nesretni nećak ga ubija.

— Spomenite to policiji - probudi se major Burnaby.

— Mislio sam da biste vi to mogli učiniti - reče gospodin Garfield. - Vi i Narracott ste iona ko prijatelji, zar ne? Uz put budi rečeno, nije više njuškao po Sittafordu, zar ne?

— Koliko ja znam, nije.

— Nije bio kod vas?

— Ne.

Kratkoća majorovih odgovora napokon je dojadila Ronnieju. - Pa - reče on neodređeno tako vam je to - i utone u šutnju.

Auto se zaustavio pred svratištem "Tri krune" u Exhamptonu. Ronnie izađe i, dogovorivši se s majorom da se opet nađu u pola pet za put natrag, krene prema trgovinama.

Major najprije ode do gospodina Kirkwooda. Nakon kratkog razgovora uzme ključeve i uputi se prema Hazelmooru. Dogovorio se s Evansom da ga čeka u podne tamo, i našao je vjernog slugu kako već čeka na pragu. Tmurnog izraza lica, major stavi ključ u bravu i uđe u praznu kuću. Evans ga je slijedio u stopu. Nije bio

ovdje od one tragične noći, i, unatoč odluci da ne pokaže nikakve osjećaje, lagano zadržati ušavši u dnevnu sobu.

Evans i major radili su zajedno u tišini. Svaka primjedba bila bi pravilno shvaćena i protekla bi u prešutnom razumijevanju. - Neugodan je to posao, ali mora biti učinjen - reče major Burnaby, a Evans, koji je upravo slagao čarape u uredne redove, i prebrojavao pidžame, odgovori:

— Nelagodan posao, ali, kako rekoste, mora se.

Evans je bio sposoban i brz pri poslu. Sve je uredno razvrstao i složio na hrpu.

U jedan sat pođoše do "Tri krune" gdje su ručali. Kad su se vratili u kuću, dok je Evans za sobom zatvarao vrata, major ga najednom uhvati za ruku.

— Tiho- reče on. - Čujete li korake iznad nas? U Joevoj spavaćoj sobi.

— Tako mi svega, gospodine, imate pravo.

Na trenutak ih uhvati strah, a zatim se major ispravi i odlučno krene uz stube vičući: - Tko je tamo? Izađite, kad vam kažem.

Na njegovo zaprepaštenje i srdžbu, ali, morao je priznati, i na veliko olakšanje, Ronnie Garfield se pojavi na vrhu stuba. Izgledao je začuđeno i uplašeno.

— Dobar dan - reče. - Tražio sam vas.

— Kako to mislite, tražili ste me?

— Pa, htio sam vam reći da neću biti gotov do pola pet. Moram u Exeter.

Nemojte me čekati.

Nekako ću se snaći za natrag.

— Kako ste ušli u kuću? - upita major.

— Vrata su bila otvorena - uzviknu Ronnie.

— Mislio sam da ste ovdje.

Major se bijesno okrene prema Evansu: Zar niste zaključali vrata kada ste izašli?

— Ne, gospodine. Nemam ključ.

— Baš sam glup - promrmlja major.

— Ne ljutite se, zar ne? - naivno upita Ronnie. - Nisam nikoga našao dolje, pa sam pošao gore i malo pogledao okolo.

— Naravno, nije važno - odvrati major. - Uplašili ste me, to je sve.

— Pa - veselo će Ronnie - zakasnit ću. Do viđenja.

Major nešto promrsi. Ronnie side niz stube.

— Ovaj - započe Ronnie poput dječaćića - možete li mi pokazati gdje, hm, gdje se to dogodilo?

Major mu prstom pokaže prema dnevnoj sobi.

— Oh, mogu li pogledati unutra?

— Ako baš hoćete - zabrunđa major.

Ronnie otvori vrata dnevne sobe. Nekoliko minuta osta tamo, a onda se vrati.

Major je otišao gore, ali Evans je još uvijek stajao u predvorju. Izgledao je poput psa čuvara: male, duboko položene oči, gledale su Ronnieja s neskrivenom zloćom.

— Mislio sam da nikako nećete uspjeti oprati mrlje od krvi - reče Ronnie.

Vjerovao sam da se, koliko god ih perete, opet pojave. Ah, naravno, čovjek je udaren pješćanom vrećicom, zar ne? Baš sam glup. To je bila jedna od ovih," zar ne? - On uzme jednu od dugoljastih vrećica koje su ležale ispred vrata. Zadrža je malo u ruci, kao da mjeri koliko je teška, pa reče: - Zgodna mala igračka, nije li? Što kažete?

Zatim zavitla nekoliko puta s vrećicom.

Evans je šutio.

— Onda - reče Ronnie, osjećajući da ta tišina ne sluti na dobro - bolje da pođem. Bio sam malo netaktičan, zar ne? - Baci pogled prema stubama.

— Zaboravio sam da su bili tako bliski. Rijedak primjer prijateljstva, zar ne? Ali, sada stvarno idem. Zao mi je što sam toliko krivih stvari rekao.

Prođe kroz predvorje i izađe na glavna vrata. Evans je nepomično stajao i tek kada je čuo kako se vrata zatvaraju za gospodinom Garfieldom, popne se uz stube da bi se pridružio majoru Burnabyju. Bez riječi i bilo kakvog komentara, prešavši preko sobe i kleknuvši ispred ormara sa čizmama, nastavi tamo gdje je stao.

U pola četiri posao je bio završen. Jedan sanduk odjeće i rublja dobio je Evans, a drugi je I spreman čekao da ga se odnese u sirotište - za djecu poginulih mornara.

Dokumenti i računi su spremljeni u torbu i Evans je dobio zadatak da I se, s mjesnim uredom za prijenos stvari dogovori o pohrani raznih sportskih trofeja i glava, budući da u kućici majora Burnabyja za sve to nije bilo dovoljno mjesta. Pošto je Hazelmoor iznajmljen zajedno s namještajem, nikakvih drugih pitanja nije bilo.

Kada je sve bilo sređeno, Evans se dvaput nervozno nakašlja i reče:

— Oprostite, gospodine, ali trebao bi mi neki posao, da se brinem o nekom gospodinu kao što sam se do sada brinuo za kapetana.

— Da, da, recite svima da se meni obrate za preporuku. To je posve u redu.

— Oprostite, gospodine, nisam to baš tako mislio. Rebecca i ja, gospodine, mislili smo i raspravljali o tome ako bi, gospodine, da li bi nas možda vi uzeli?

— Oh! Ali, ovaj, ja se sam brinem o sebi, kao što znate. Ona žena, kako li joj je ime, dolazi jedanput dnevno da počisti i da mi spremi ručak. To je, hm, sve što si mogu priuštiti.

— Nije novac u pitanju, gospodine, brzo će Evans. - Vidite, gospodine, ja sam jako volio kapetana i, ovaj, kad bih se mogao brinuti za vas kao što sam to činio za njega, to bi bilo gotovo isto, ako razumijete što hoću reći.

Major se nakašlja i skrene pogled. - To je vrlo lijepo od vas, stvarno tako mislim. Razmislit ću još o tome. - On požuri van, tako da je gotovo pao na cestu.

Evans osta na pragu gledajući za njim, i na licu mu se pojavi dobroćudan osmijeh.

— Kao jaje jajetu, on i kap"tan - promrmlja.

A zatim mu lice poprimi zabrinut izraz. - Gdje su se samo sakrile? - mrmrljao je. - čudi me to. Moram pitati Rebeccu što ona misli.

24. Narracott raspravlja o slučaju

— Nisam potpuno zadovoljan, gospodine - reče inspektor Narracott.

Glavni istražitelj ga upitno pogleda.

— Ne - opet će Narracott. - Nisam ni približno onako zadovoljan kao što sam bio na početku.

— Mislite da ne držimo pravog čovjeka?

— Nije to najsretnije rješenje. Vidite, na početku je sve ukazivalo u jednom pravcu, ali sada- stvari su se izmijenile. - Činjenice koje terete Pearsona i dalje stoje.

— Znam, ali ima mnogo drugih činjenica koje su izašle na vidjelo, gospodine. Tu je i drugi Pearson - Brian. Osjećajući da nemam što dalje ispitivati, prihvatio sam priču da je on u Australiji. A sada ispada da je čitavo ovo vrijeme bio u Engleskoj, čini se da se vratio još prije dva mjeseca s istim brodom kao i Willetove. Izgleda da se zaljubio u djevojku još na putu. U svakom slučaju, iz ovoga ili onog razloga, nije se javio nikome od obitelji. Ni sestra ni brat nisu znali da je u Engleskoj.

Prošlog četvrtka napustio je Ormsby Hotel na Russell Squareu i odvezao se do Paddingtona. Od tada pa do utorka uveče, kada ga je otkrio Enderby, odbija da pruži bilo kakve podatke o svom kretanju.

— Jeste li mu napomenuli kakve to posljedice može imati, s obzirom na slučaj?

— Rekao je da ga se to uopće ne tiče. Nema nikakve veze s umorstvom, a ako mislimo suprotno, na nama je da to dokažemo. Način na koji je utrošio svoje slobodno vrijeme je njegova stvar, i kategorički odbija da kaže što je radio i gdje je bio.

— Vrlo čudno - reče glavni istražitelj.

— Da, gospodine. - Slučaj je vrlo neobičan. Vidite, nema smisla da se zavaravamo: ovaj mladić puno više odgovara onome što tražimo, nego njegov brat.

Nešto tu ne valja - James Pearson i ubojstvo starca s vrećicom pijeska, to ne ide zajedno: - suprotno, sve to bi odgovaralo Brianu Pearsonu. On je vrlo temperamentan i samouvjeren mladić, a dobiva potpuno jednaku sumu, ne zaboravite to. Da, jutros je došao s Enderbyjem, dobro raspoložen i smiren. Izgledao je posve sabrano i otvoreno. Ali, neće mu upaliti, neće.

— Hm, mislite...

— Nema dokaza koji bi to potkrijepili. Zašto se nije prije pojavio? Vijest o smrti njegova ujaka bila je u svim subotnjim novinama. Brat mu je uhapšen u ponedjeljak. A on ne daje ni glasa od sebe. A ne bi se ni sada javio, da sinoć u ponoć onaj novinar nije nabasao na njega u vrtu Sittafordske kuće.

— Što je tamo radio? Mislim, Enderby?

— Znaite kakvi su novinari - objasni Narracott - uvijek nešto njuškaju. Znaju biti neugodni.

— Najčešće su prava napast - složi se glavni Istražitelj. - Iako i od njih može biti koristi.

— Mislim da ga je djevojka natjerala na to reče Narracott.

— Kakva djevojka?

— Gospođica Trefusis!

— Kako bi ona nešto mogla znati?

— Bila je u Sittafordu i propitivala se naokolo. Moglo bi se reći da je to opasna žena. Ništa joj ne može promaći.

— Kako Brian Pearson objašnjava svoj dolazak?

— Kaže da je došao u Sittaford posjetiti svoju djevojku, gospođicu Willet.

Ona je po noći izašla iz kuće da bi se s njim sastala, jer nije htjela da njena majka sazna za to. To je njena priča. - U inspektorovom glasu se jasno osjećalo da u to ne vjeruje. - Moje je mišljenje, gospodine, da, u slučaju da ga Enderby nije oborio na zemlju, Brian Pearson se nikada ne bi sam javio. Otišao bi natrag u Australiju i od tamo zatražio nasljeđe.

Glavni istražitelj se slatko nasmija. - Mora da proklinjete tog napasnog novinara - promrmlja.

— Još je nešto izašlo na vidjelo - nastavi inspektor. - Sjećate se, tri su člana obitelji Pearson, a Sylvia Pearson je udata za Martina Deringa, književnika. Rekao mi je da je ručao i proveo čitavo popodne s nekim američkim izdavačem, a nakon toga otišao na književničku večeru, čini se da uopće nije bio na toj večeri.

— Tko to kaže?

— I opet, Enderby.

— Mislim da moram upoznati tog Enderbyja promrsi glavni istražitelj.

— Izgleda da je on svjetla točka u istrazi.

— Naravno, sve to možda nije uopće važno- nastavi inspektor Narracott.

Kapetan Trevelvan je ubijen prije šest, prema tome, nije važno gdje je Dering proveo večer - ali, zašto je namjerno lagao? Ne sviđa mi se to, gospodine.

— Ne - složi se glavni istražitelj - zvuči posve nepotrebno.

— Čovjek počne misliti da je sve lažno. Pretpostavljam da idem malo predaleko, ali on je mogao napustiti Paddington u dvanaest i deset, doći u Exhampton nešto poslije pet i vratiti se" kući prije ponoći. U svakom slučaju, to treba provjeriti.

Moramo ispitati njegovu novčano stanje i vidjeti je li bio u stisci. Sve što bi njegova žena naslijedila, došlo bi u njegove ruke - treba je samo pogledati, pa da vam to bude jasno. Moramo biti potpuno sigurni da njegov alibi za poslijepodne ima osnove.

— Sve je tako čudno - razmišljao je naglas glavni istražitelj. - Ipak, držim da su dokazi protiv Pearsona sasvim čvrsti. Vidim da se ne slažete sa mnom - imate osjećaj da držite krivog čovjeka.

— Činjenice stoje - prizna inspektor Narracott - odgovaraju okolnostima i sve to, i svaka porota bi ga na osnovi toga osudila. Međutim, pravo kažete, ne vidim ga kao ubojicu.

— Njegova djevojka je prilično aktivna - reče glavni istražitelj.

— Gospođica Trefusis - da, ona je bez greške. Vrlo dobra mlada žena. S čvrstom odlukom da oslobodi svog mladića. Drži i onog Enderbyja, novinara; taj pleše kako ona svira. James Pearson ne zavređuje takvu djevojku. Osim što je zgodan, čini mi se da nema mnogo lijepih osobina.

— Ali ako je to žena koja voli upravljati drugima, onda joj upravo takav mladić i odgovara- zaključio glavni istražitelj.

— Pa, ukusi su različiti - reče inspektor Narracott. - Onda, slažete li se da bez odugovlačenja provjerim Deringov alibi?

— Da, počnite odmah. A što je sa četvrtim nasljednikom? čini mi se da ih je bilo četvero, zar ne?

— Da, sestra. Ona je čista. Bio sam već tamo. Vratila se kući već u šest sati.

Bolje da prijedem na Deringov slučaj.

Pet sati kasnije, Narracott je ponovno sjedio u maloj dnevnoj sobi u Nooku.

Ovoga puta je gospodin Dering bio kod kuće. Služavka je najprije rekla da ga ne smije uznemiravati dok piše, na što inspektor izvuče službenu iskaznicu i zamoli da je odnese istog časa gospodinu. Dok je čekao, šetao je gore - dolje po sobi. Mozak mu je ubrzano radio. Svaki čas bi podigao neku stvar sa stola, pogledao je i opet vratio namjesto. Kutija za cigarete od australskog drveta, vjerojatno poklon od Briana Pearsona. Zatim uze već pomalo otrcanu knjigu "Ponos i predrasuda", otvori je i vidi na prvoj stranici već pomalo izbljedjelo ime, Martha Rycroft. Ime Rycroft mu je zvučalo poznato, ali se nije mogao sjetiti od kuda ga zna. U razmišljanju ga prekine otvara nje vrata. Martin Dering uđe u sobu.

Romanopisac je bio čovjek srednje visine i kovrčave kestenjaste kose. Punih crvenih usnica, bio je zgodan na pomalo napadan način.

Inspektor Narracott se nije dao zavarati vanjskim izgledom. - Dobro jutro, gospodine Dering. žao mi je što vas opet moram smetati.

— Ništa zato, inspektore, ali ja vam zaista ništa drugo ne mogu reći osim onoga što ste već čuli.

— Rečeno mi je da je vaš šurjak, Brian Pearson u Australiji. Sada smo ustanovili da je već dva mjeseca u Engleskoj. Mogli ste mi to ipak nekako javiti. Vaša žena je jasno rekla da se nalazi u New South Walesu.

— Brian Pearson je u Engleskoj? - Dering je izgledao istinski zaprepašten.

— Uvjeravam vas, inspektore, da nisam imao pojma o tome ni ja, ni moja žena.

— Je li vam se javljao?

— Ne, nije. Siguran sam da mu je Sylvia dvaput pisala u Australiju u tom vremenu.

— Onda se ispričavam, gospodine. Prirodno je bilo za očekivati da će se javiti nekom od rodbine, i bio sam vrlo ljut, jer sam mislio da ste mi to zatajili.

— Kao što rekoh, mi nismo imali pojma o tome. Hoćete li cigaretu, inspektore? Čujem da ste uspjeli uhvatiti odbjeglog zatvorenika.

— Da, uhvatili smo ga u utorak navečer. Imao je nesreću da se spusti magla.

Kretavši se stalno u krugu, prešao je oko dvadeset milja i na kraju se našao pola milje od Princetowna.

— Neobično je da se u magli svi kreću u krug. Dobro da nije pobjegao u petak.

Pretpostavljam da bi ga teretili i za ubojstvo.

— Opasan je to čovjek. Zvali su ga Fremantle Freddy. Pljačka, nasilje - vodio je čudan dvostruki život. Pola vremena je provodio kao obrazovan, ugledan i bogat građanin. Još uvijek se pitam, ne bi li Broadmoor bilo bolje mjesto za njega. S vremena na vrijeme bi ga uhvatila zločinačka mahnitost. Tada bi nestao i družio se s najgorim kriminalcima.

— Pretpostavljani da malo tko uspije pobjeći iz Princetowna.

— To je gotovo nemoguće. Ovaj bijeg je bio vrlo dobro i pomno planiran, kao i izveden. Još uvijek nismo otkrili sve pojedinosti.

— Pa - ustane Dering, pogledavši na sat - ako je to sve, znate, ja sam vrlo zaposlen.

— Ali, to nije sve, gospodine Dering. Htio bih znati zašto ste mi rekli da ste bili na književničkoj večeri u Cecil Hotelu u petak navečer?

— Ne - ne razumijem vas, inspektore.

— Mislim da me dobro razumijete, gospodine. Vi niste bili tamo, gospodine Dering.

Martin Dering je oklijevao. Pogled mu je neodlučno lutao od inspektora prema stropu, pa opet do nogu.

Ovaj je, pak mirno čekao.

— Recimo da nisam bio tamo - napokon će Dering. - što se to vas tiče? Kakve veze ima moje kretanje pet sati nakon ubojstva ujaka, s vama ili s bilo kim drugim?

— Dali ste nam izjavu, gospodine Dering, i ja želim tu izjavu provjeriti. Jedan dio se već pokazao neistinitim. Moram provjeriti i drugi.

Rekli ste da ste ručali i proveli popodne s prijateljem.

— Da, s mojim američkim izdavačem.

— Njegovo ime?

— Rosenkraun. Edgar Rosenkraun.

— A adresa?

— Napustio je Englesku. Otišao je prošle subote.

— U New York?

— Da.

— Znači sada je još negdje na moru. Kojim brodom je išao?

— Stvarno se ne sjećam.

— Znaite valjda koja je to linija?

— Ne sjećam se.

— Dobro - reče inspektor. Nazvat ćemo njegovu firmu u New Yorku. Oni će znati.

— Zove se Gargantua - mrzovoljno će Dering.

— Hvala vam, gospodine. Znao sam da ćete se sjetiti, ako samo pokušate. Znači, kažete da ste ručali s gospodinom Rosenkraunom i proveli s njim poslijepodne. U koliko sati ste se rastali?

— Oko pet.

— A onda?

— Ne želim odgovoriti. To vas se ne tiče. Ovo vam je dovoljno.

Inspektor zamišljeno kimne glavom. Ako Rosenkraun potvrdi Deringov iskaz, sve optužbe protiv njega padaju u vodu. Ma gdje bio u to vrijeme, nije njihova stvar.

— Što ćete poduzeti? - upita nelagodno Dering.

— Poslat ćemo brzojav gospodinu Rosenkraunu na Gargantuu.

— K vragu - poviče Dering, - napraviti ćete mi lijepu reklamu! čekajte malo...

On ode do pisaćeg stola i napiše nešto na komad papira. Zatim ga preda inspektoru.

— Vjerojatno to morate učiniti - reče on neprijateljski, ali barem to učinite na moj način.

Nije pošteno uvaliti čovjeka u nepriliku.

Na papiru je pisalo: Rosenkraun S. S. "Gargantua". Molim te potvrdi da sam bio s tobom od ručku do pet sati popodne, u petak, četrnaestog. Martin Dering.

— Neka odgovor pošalje izravno vama - ne smeta mi. Ali nemojte to poslati Scotland Yardu ili policijskoj stanici. Ne znate kakvi su Amerikanci. I najmanja vijest da sam umiješan u krivičan slučaj koštao bi me novog ugovora koji s njima trebam potpisati. Neka to ostane među nama, inspektore.

— Nemam ništa protiv toga, gospodine Dering. Samo tražim istinu. Naznačit ću da mi se odgovor pošalje ravno u Exeter.

— Hvala vam. Nije lako zarađivati pisanjem, inspektore. Vidjet ćete da će odgovor biti u redu. Lagao sam vam za onu večeru, ali i ženi sam tako rekao, pa sam mislio i vama ispričati istu priču. Smatrao sam da je to najbolje. Inače bih bio u nevolji.

— Ako gospodin Rosenkraun potvrdi vaš iskaz, nemate se više čega bojati, gospodine Dering.

Neugodna narav, razmišljao je inspektor napustivši kuću. Prilično je siguran da će američki izdavač potvrditi njegovu priču.

Uskočivši u vlak za Devon, inspektoru odjednom sinu odakle mu je bilo poznato ime Rycroft.

— Rycroft, naravno - tako se zove onaj stari gospodin koji živi u Sittafordu.

Čudan stjecaj okolnosti.

25. U Deller's caffeu

Emily Trefusis i Charles Enderby sjedili su za malim stolom u Deller's Cafe"u u Exeteru. Bilo je pola četiri, vrijeme kada je obično sve mirno i prazno. Nekoliko ljudi je pilo čaj, a restoran je zjapio prazan.

— Onda - reče Charles - što misliš o njemu?

Emily se namršti. - Teško je reći.

Nakon razgovora s policijom, Brian Pearson je ručao s njima. Bio je vrlo ljubezan prema Emily, čak previše ljubezan za njen ukus. Njegovo ponašanje je djevojci izgledalo malo usiljeno. Mladić vodi tajnu ljubav, a onda ga u tome spriječi jedno novinarsko smetalo. čudno je to što se ponio poput mirne ovčice.

Odmah je poslušao Charlesov prijedlog da odu autom na policiju. Čemu takvo pomirljivo ponašanje? To se nikako nije slagalo s njegovim karakterom, mislila je Emily. Prokleti bili! bilo bi, zaključila Emily, mnogo više u njegovom stilu. Ta Popustljivost je bila sumnjiva. Pokušala je neke svoje misli prenijeti Enderbyju.

— Razumijem te - reče Enderby. - Naš Brian nešto taji; zato se ne može prirodno ponašati.

— Upravo tako.

— Misliš li da je on ubio Trevelyana?

— Brian je - oprezno će Emily - osoba na koju se može računati. Čini mi se da nema toga što bi ga zaustavilo ako nešto želi postići. Ne vjerujem da bi dopustio da mu obični principi stoje na putu. On nije tipičan plašljivi Englez.

— Ako stavimo na stranu subjektivna razmišljanja, on puno više odgovara napadaču, to jest, tipu napadača, negoli Jim - reče Enderby.

Emily kimne. - Tako je. On bi izveo stvar dokraja - ne bi izgubio živce.

— Budi iskrena, Emily. Misliš li da je on to učinio?

— Ne znam. Ispunjava sve uvjete - jedini je koji u potpunosti odgovara.

— Kako to misliš, ispunjava uvjete?

— Pa, prvo: motiv. Isti slučaj: dvadeset tisuća funti. Drugo: prilika. Nitko ne zna gdje se nalazio u petak poslijepodne, a da je bio negdje ilegalno - sigurno bi to rekao. Zato možemo pretpostaviti da se nalazio u blizini Hazelmoora.

— Nitko ga nije vidio u Exhamptonu - naglasi Charles - mada je prilično uočljiv.

Emily prijekorno odmahne glavom. - Nije bio u Exhamptonu. Zar ne shvaćaš, Charles, ako je on počinio ubojstvo, sigurno je sve prethodno dobro isplanirao.

Samo je jadni Jim u stanju doći tamo kao budala i ostati. Postoje još i Lydford, i Chagford, možda Exeter. Mogao je pješice doći iz Lydforda - to je glavna cesta i snijeg je sigurno bio očišćen. To bi bila laka šetnja.

— Moramo se raspitati - reče Charles.

— Policija to već čini - odvrati Emily - njima će to sigurno bolje uspjeti nego nama. Sve javne stvari lakše su dostupne policiji. Na nama je da slušamo brbljanje gospođe Curtis, nagađanja gospođice Percehouse i da pratimo Willetove.

— Vratimo se Brianu Pearsonu i njegovom ispunjavanju uvjeta - reče Emily.

— Riješili smo dva - motiv i priliku, a postoji i treći - onaj najvažniji.

— Koji je to?

— Vidiš. Osjećala sam od početka da ne smijemo zanemariti ono zazivanje duhova. Pokušala sam što logičnije i razboritije gledati na to. Postoje tri mogućnosti!

Prvo: to je nešto nadnaravno. Svakako, ja to isključujem, ali ipak, moguće je. Drugo: bilo je namješteno - netko je to namjerno učinio, ali, budući da nemamo dokaza, i to otpada. Treće: radi se o slučajnosti. Netko se odao, potpuno nesvjesno i protiv svoje volje. Ako je tako, netko od šestoro prisutnih je znao da će kapetan Trevelvan biti ubijen, i to u određeno vrijeme tog popodneva, ili da netko dolazi k njemu na razgovor i da se to može loše završiti.

Nitko od njih ne može biti ubojica, ali može biti u vezi s ubojicom. Nema nikakve veze između majora Burnabyja i nekog drugog, ni između gospodina Rycrofta ili Ronnie Garfielda i nekog od ostalih, ali kada dođemo do Willetovih, stvari se mijenjaju. Postoji veza između Violete Willet i Briana Pearsona. Oni su vrlo bliski, a i djevojka je bila sasvim izvan sebe poslije umorstva.

— Misliš li da je znala? - upita Charles.

— Ona ili njena majka - jedna ili druga.

— Jednu osobu si preskočila - sjeti se Charles. - Gospodina Dukea.

— Znam - reče Emily. - Čudno. On je jedini o kome baš ništa ne znamo. Dvapat sam pokušala doći do njega i nije mi uspjelo. Izgleda da ne postoji veza između njega i kapetana Trevelvana, ni između njega i nekog od rodbine ubijenog. Ne postoji savršeno ništa što bi ga vezalo za slučaj, a opet...

— Da? - znatiželjno će Charles, pošto je Emily zastala.

— Sreli smo inspektora Narracotta na izlazu iz njegove kuće. što inspektor Narracott zna o njemu, a mi ne znamo? To bih htjela znati.

— Misliš...

— Pretpostavimo da je gospodin Duke sumnjivo lice i da policija to zna.

Pretpostavimo da je kapetan Trevelvan saznao nešto o Dukeu. Ne zaboravi da je volio znati sve o svojim stanarima, i, recimo da je htio reći policiji ono što je saznao. I Duke nađe saučesnika koji će ga ubiti.

Znam da sve to zvuči melodramatično, ali, tako nešto je moguće.

— To je svakako ideja - polagano će Charles.

Oboje zašutješe, svaki zadubljen u svoje misli. Emily najednom prošapta: - Znaš da imam čudan osjećaj da nas netko promatra. Upravo osjećam kako me netko netremice gleda. Umišljam li to samo ili me zaista netko gleda?

Charles odmakne stolac i neprimjetno pogleda unaokolo.

— Neka žena za stolom kraj prozora - reče on. - Visoka, tamna i vrlo lijepa.

Ona te gleda.

— Mlada.

— Ne, ne baš mlada. Zdravo! - što je sad?

— Ronnie Garfield. Upravo je ušao i rukuje se s njom. Sjeda za njen stol. Mislim da mu govori nešto o nama.

Emily otvori torbicu. Praveći se da pudra nos, namjesti malo ogledalo u pogodan položaj.

— To je tetka Jennifer - reče tiho. - Ustaju.

— Odlaze - reče Charles. - Hoćeš li je pozdraviti?

— Ne - odgovori Emily. - Mislim da je bolje da se pravim kako je nisam primijetila.

— Napokon, zašto tetka Jennifer ne bi poznavala Ronniea Garfielda i pozvala ga na čaj?

— A zašto bi? - reče Emily.

— Zašto ne bi?

— Zaboga, Charles, prestanimo se igrati - zašto bi - zašto ne bi. Jasno da je sve to glupo i da ništa ne znači! Ali upravo smo govorili o tome da nitko drugi na seansi nije povezan s obitelji, a nije prošlo ni pet minuta, kad ugledamo Ronniea Garfielda kako pije čaj sa sestrom kapetana Trevelyana.

— To pokazuje - mudro će Charles - kako nikad ne možeš biti siguran u nešto.

— To pokazuje da uvijek moraš počimati ispočetka - reče Emily.

— U svakom slučaju - značajno će Charles.

Emily ga pogleda. - Kako to misliš?

— Pustimo to sada.

Uhvati je za ruku. Nije ju povukla. - Moramo najprije ovo dovršiti - reče Charles. - Kasnije...

— Kasnije? - nježno upita Emily.

— Učinio bih sve za tebe, Emily - reče Charles. - Baš sve...

— Zaista? - mazno ga upita Emily. - To je lijepo od tebe, dragi Charles.

26. Robert Gardner

Samo dvadeset minuta kasnije, Emily je zvonila na vratima Laurelsa. Nije mogla odoljeti. Ljubezno se nasmija Beatrici kad joj ova otvori vrata. - To sam opet ja - reče Emily. - Znam da je gospođa Gardner izašla, ali, bi li bih mogla razgovarati s gospodinom Gardnerom?

Bilo je očito da je takvo pitanje u najmanju ruku, neobično. Beatrice je bila sumnjičava.

— Pa, ne znam. Idem gore pitatd.

— Molim vas - reče Emily.

Beatrice se popne uz stube i, vrativši se za nekoliko trenutaka, zamoli mladu damu da pođe za njom.

Robert Gardner ležao je na kauču uz prozor, u velikoj sobi. Bio je to krupan čovjek, plavih očiju i svijetle kose. Izgledao je, pomisli Emily, kao što bi izgledao Tristan u trećem činu Tristana i Izolde - ne bi mu bio ravan ni jedan wagnerijanski tenor.

— Dobar dan - reče on. - Vi ste buduća supruga okrivljenog, zar ne?

— Da, ujače Robert - reče Emily. - Pretpostavljam da vas mogu zvati, ujače Robert, zar ne? - upita ona.

— Ako to Jennifer dopusti. Kako je to kad je mladić u zatvoru?

Okrutnik, zaključila Emily. Čovjek koji se naslađuje tuđom nevoljom. No, nije mu ostala dužna.

— Vrlo uzbudljivo, - odvrati uz smiješak.

— Za Jima baš nije tako uzbudljivo, je li?

— Pa, i to je iskustvo, nije li?

— To će ga naučiti da besposličarenje i pijuckanje piva nije život - zlobno će Robert Gardner.

Znatiželjno ju je promatrao. - Zašto ste me željeli vidjeti? - U glasu mu se osjećala sumnjičavost.

— Dobro je prije udaje upoznati sve članove obitelji u koju dolaziš.

— Upoznajte one najgore prije no što bude kasno. Znači, stvarno ste odlučili da se udate za Jima?

— Zašto ne bih?

— Usprkos optužbi za ubojstvo?

— Usprkos optužbi za ubojstvo.

— Pa - reče Robert Gardner - nikada još nisam sreo nekog tko bi bio tako uporan. Svatko bi pomislio da se dobro zabavljate.

— To i činim. Traganje za ubojicom je vrlo uzbudljivo.

— Kažem, traganje za ubojicom je vrlo uzbudljivo - glasnije će Emily.

Robert Gardner se zapilji u nju, a onda se zavalio natrag u jastuke. - Umoran sam - reče slabim glasom. - Ne mogu više govoriti. Sestro!

Gdje je sestra? Sestro, umoran sam.

Sestra Daviš se odmah odazvala na njegov poziv i došla iz pokrajnje sobe.

Gospodin Gardner se brzo umara. Mislim da je bolje da odete, gospođice Trefusis.

Emily ustane. Veselo klimne i reče: - Do viđenja, ujače Robert. Možda se opet vratim.

_Kako to mislite?

— Au revoir - reče Emily.

Upravo je izlazila na glavna vrata, kad naglo zastane.

— Oh! - reče ona Beatricei. - Zaboravila sam rukavice.

— Donijet ću vam ih, gospođice.

— Nije potrebno - reče Emily. - Sama ću ih potražiti. - Brzo otrči gore i uđe bez kucanja.

— Ispričavam se - reče ona. - Žao mi je. Zaboravila sam rukavice. Uzme ih i slatko se nasmije sestri i Gardneru koji su sjedili držeći se za ruke. Zatim odjuri niz stube i izađe iz kuće.

To ostavljanje rukavica je vrlo lukavo, pomisli Emily. Ovo je već drugi put da je upalilo. Jadna Jennifer, pitam se zna li? Sigurno ne zna.

Moram požuriti, inače će me Charles morati čekati.

Enderby je čekao u Elmerovu Fordu. - Je li bilo uspješno?

— Pa, kako se uzme. Nisam sigurna.

Upitno je pogleda. - Ne, ništa ti neću reći - odgovori Emily na njegov pogled.

— Vidiš, možda to nema nikakve veze sa slučajem, a ako je tako, ne bi bilo pošteno da ti kažem.

Enderby uzdahnu. - Okrutna si - primijeti.

— Žao mi je, ali tako mora biti - reče Emily.

— Neka bude po tvom - hladno će Charles.

Nastavili su vožnju u tišini - Charles uvrijeđen - Emily tajnovita.

Bili su već blizu Exhamptona kad Emily naglo prekine mučnu šutnju, posve neočekivanim pitanjem. - Charles - reče ona - igraš li bridž?

— Da. Zašto?

— Nešto sam mislila. Znaš li što se kaže kad moraš ocijeniti vrijednost svojih karata Ako se braniš, prebroj pobjednike, ali ako napadaš prebroj poražene. Mi sada napadamo - ali možda smo krivo krenuli.

— Kako to misliš?

— Do sada smo brojali pobjednike, zar ne?

Naime, uzimali smo u obzir one koji su mogli ubiti kapetana Trevelvana, koliko god to nesigurno izgledalo. I možda smo baš zato toliko zbunjeni.

— Ja nisam zbunjen - reče Charles.

— Dobro, ja jesam. Tako sam smušena da ne mogu uopće misliti. Pokušajmo sagledati stvar s druge strane. Uzmimo u obzir one koji nikako nisu mogli ubiti kapetana Trevelyana.

— Pa, da vidimo - razmišljao je Enderby.

— Počnimo s Willetovima, zatim major Burnaby, gospodin Rycroft, Ronnie, da - Duke.

— Da - složi se Emily. - Znamo da nitko od njih nije mogao ubiti kapetana Trevelvana.

Zato što su u trenutku ubojstva svi oni bili u Sittafordskoj kući i vidjeli su se, pa ne mogu lagati. Da, oni svi ispadaju.

— U stvari, svi u Sittofordu su čisti - reče Enderby. - Čak i Elmer. - On počne tiše govoriti, bojeći se da bi ga vozač mogao čuti. - Zato što su ceste bile neprohodne za automobile.

— Mogao je poći pješice - usprotivi se Emily tihim glasom. - Ako je major Burnaby mogao krenuti uveče, Elmer je mogao poći već poslije ručka - doći u Exhampton oko pet, ubiti ga i pješice se vratiti natrag.

Enderby odmahne glavom. - Ne vjerujem da se mogao vratiti. Sjeti se da je snijeg počeo padati oko pola sedam. U svakom slučaju, ne sumnjaš valjda u Elmera?

— Ne - reče Emily - iako bi, naravno, on mogao biti neki manijak.

— Tiše - reče Charles. - Uvrijedit ćeš ga ako nas čuje.

— Kako god okreneš, ne možeš tvrditi da on nije ubio kapetana Trevelvana.

— Ne slažem se. Nije mogao otići pješice do Exhamptona i natrag, a da nitko u Sittafordu to ne primijeti.

— Da, to je mjesto u kojem svi sve znaju - složi se Emily.

— Točno - reče Charles - i zato kažem da su svi u Sittafordu čisti. Jedine osobe koje nisu bile kod Willetovih su gospođica Percehouse i kapetan Wyatt - a oni su nepokretni. Nikako se ne bi probili kroz snježne nanose. I dragi stari Curtis i gospoda C. A da su oni to učinili, sigurno bi udobno proveli vikend u Exhamptonu i tek onda se vratili.

Emily se nasmije. - Ne možeš izbivati iz Sittaforda čitavi vikend, a da nitko to ne primijeti- reče ona.

— Curtis bi primijetio čudnu tišinu da je gospođa C. otišla - reče Enderby.

— Znam! - odjednom će on.

— Što je? - gorljivo će Emily.

— Kovačeva žena. Ona koja čeka osmo dijete. Neustrašiva žena je unatoč svom stanju otišla pješice u Exhamptonu i lupila starog po glavi.

— A zašto molim te?

— Jasno - zato što, iako je kovač otac sedmero djece, kapetan Trevelyan je bio otac novog djeteta.

— Charles - prekori ga Emily - ne budi prost. U svakom slučaju, prije bi kovač bio taj koji bi ga ubio, nego ona. Kako. bi to bilo dobro! Zamisli kako bi ona teška crna ruka zamahnula pješćanom vrećicom! A žena uopće ne bi primijetila da ga nema - uz sedmero djece za koju se mora brinuti. Ne bi imala vremena ni da predahne.

— Ovo se pretvara u pravu idiotariju, - otpuhne Charles.

— Već jest - složi se Emily. - Preobrojavanje poraženih nije nam mnogo pomoglo.

— A što je s tobom? - upita Charles.

— Sa mnom?

— Gdje si ti bila u vrijeme zločina?

— Divno! Nikada se toga ne bih sjetila. Bila sam u Londonu, naravno. Ali ne znam mogu li to i dokazati. Bila sam sama u stanu.

— Eto vidiš - reče Charles. - Motiv i sve je tu. Tvoj mladić će naslijediti dvadeset tisuća funti, što još hoćeš?

— Mudar si ti, Charles - promotri ga Emily. - Uviđam da sam ja u stvari najsumnjivija osoba. Nisam na to prije pomišljala.

27. Narracott stupa u akciju

Dva dana kasnije Emily je sjedila u uredu inspektora Narracotta. Došla je to jutro iz Sittaforda. Inspektor ju je promatrao s odobravanjem. Divio se njenoj srčanosti, njenoj hrabroj odluci da ne popusti i stalnom dobrom raspoloženju. Bila je borac, a inspektor Narracott se divio borbenim ljudima. U duši je mislio da je predobra za Jima Pearsona, čak ako se mladić i izvuče nekažnjeno.

— U knjigama obično piše - započe on - da policija mora imati neku žrtvu i da je nije nimalo briga je li taj kriv ili ne, tako dugo dok imaju dovoljno dokaza da ga osude. To nije istina, gospođice Trefusis; mi samo tražimo krivca.

— Vjerujete li, zaista da je Jim kriv, inspektore Narracott?

— Ne mogu vam dati nikakav službeni odgovor, gospođice Trefusis. Kažem vam samo ovo- ispituje i dokaze protiv drugih, ne samo protiv njega.

— Mislite, protiv njegova brata, Briana?

— Vrlo sam nezadovoljan tim mladićem. Ne želi odgovarati ni na kakva pitanja i odbija da da bilo kakve podatke o svom kretanju, ali mislim... - Inspektor se nasmije. - Mislim da dobro nagađam što je radio i gdje je bio. Ako sam u pravu, saznat ću to za pola sata. A onda, tu je i gospodin Dering.

— Jeste li ga vidjeli? - znatiželjno će Emily.

Inspektor je pogleda i osjeti da može napustiti službenu ukočenost i oprez.

Zavali se u stolicu i ispriča joj razgovor koji je vodio s gospodinom Deringom. Zatim iz gomile spisa izvuče kopiju brzojava koji je poslao gospodinu Rosenkraunu.

— Ovo sam poslao, a tu je i odgovor.

Emily pročitava:

Narracott, Drysdale Road 2, Exeter. Potvrđujem iskaz gospodina Deringa. U petak je proveo sa mnom čitavo poslijepodne.

Rosenkraun.

— Oh - nezgodno! - reče Emily.

— Da-a - reče otežući inspektor. - Nezgodno, zar ne? - I opet se zagonetno nasmije.

— Ali, ja sam vrlo sumnjičav, gospođice Trefusis. Razlozi gospodina Deringa činili su se na mjestu- ali sam mislio a je šteta potpuno mu vjerovati. Stoga sam poslao još jedan brzojav.

Ponovno joj preda dva komada papira.

Prvi je glasio: Podaci zbog slučaja umorstva kapetana Trevelyana. Potvrđujete li izjavu Martina Deringa o alibiju za petak poslijepodne. Područni inspektor Narracot, Exeter.

Odgovor je odavao uzbuđenje i zanemarivanje troškova zbog dužine teksta: Nisam imao pojma da se radi o krivičnom postupku. Nisam vidio Martina Deringa u petak. Podržao sam njegovu izjavu iz prijateljstva. Mislio sam da ga žena prati u vezi s razvodom braka.

— Vi jeste pametni, inspektore - ushićeno će Emily.

Inspektor se očito slagao s njom. Osmjehivao se blago i samozadovoljno.

— Kako se muškarci drže zajedno - nastavi Emily gledajući brzojave. - Jadna Sylvia. Ponekad stvarno mislim da su muškarci životinje.

Zato je - doda ona - divno naći nekoga na koga se možete osloniti. - Pogledom punim divljenja nasmije se inspektoru.

— Sve je ovo, naravno, strogo povjerljivo, gospođice Trefusis - opomene je inspektor. - Otišao sam malo predaleko u otkrivanju činjenica.

— Mislim da ste divno postupili - zacvrkuta Emily. - Nikad, nikad vam to neću zaboraviti.

— Pazite - opomene je opet inspektor - nikome ni riječi.

— Hoćete reći - ne smijem reći Charlesu, gospodinu Enderbyju.

— Novinar ostaje novinar - reče inspektor Narracott. - Kako god ga dobro ukrotili, vijest je ipak vijest, zar ne?

— Neću mu reći - složi se Emily. - Mislim da sam ga poprilično zauzdala, ali, kako kažete, novinar ostaje novinar.

— Nikad ne odajte podatke ako to nije neophodno. To je moje geslo - reče inspektor.

Čudan sjaj pojavi se u Emilynim očima, i ona pomisli kako se u posljednjih pola sata nije baš držao tog svog pravila. Misli su se rojile i ona ustanovi da svaka pretpostavka vuče u drugom pravcu. Ipak, vrijedilo je pokušati. - Inspektore Narracott - odjednom će ona - tko je gospodin Duke?

— Gospodin Duke?

Primijetilo se da je inspektor bio zatečen. Sjećate se - nastavi Emily - sreli smo vas na izlazu iz njegove kuće - u Sittafordu?

— Da, da, sjećam se sada. Da vam iskreno kažem, gospođice Trefusis, želio sam da mi netko ispriča što se točno dogodilo za vrijeme zazivanja duhova. Major Burnaby nije najsretnije odabran izvor podataka.

— Na vašem mjestu - zamišljeno će Emily- ja bih prije otišla gospodinu Rycroftu. Zašto gospodinu Dukeu?

Nasta kratka stanka, a onda inspektor reče: - Pitanje mišljenja.

— Pitam se zna li policija nešto o gospodinu Dukeu?

Inspektor Narracott ne odgovori. Oči su mu bile prikovane za bijeli papir ispred njega.

— Čovjek koji vodi besprijekoran život! - nastavi Emily. - Taj opis upravo odgovara gospodinu Dukeu. Tko zna, možda nije oduvijek vodio tako primjeran život? Možda to policija zna?

Primijeti kako Narracott s teškom mukom suzdržava smijeh. - Volite nagađanja, zar ne, gospođice Trefusis? - reče prijateljski.

— Kad vam ljudi ne kažu što je na stvari, morate nagađati - drsko će Emily.

— Ako čovjek vodi besprijekoran život, kako vi kažete - odgovori inspektor Narracott - i ako bi bilo nezgodno da na vidjelo izađe njegova prošlost, policija može to prešutjeti. Ne želimo da itko zbog nas izgubi dobar glas.

— Razumijem - reče Emily - ali ipak - bili ste kod njega, zar ne? Izgleda da ste pomislili kako on ipak ima neke veze s tim. Jako bih željela znati tko je taj gospodin Duke. I kojom se vrstom zločina bavio u prošlosti.

Molećivo je gledala u inspektora, ali ovaj je ostao čvrst kao stijena, i Emily uvidi da tu više nema što tražiti. Ona ustane i ode.

Kad je otišla, inspektor još jednom baci pogled na bijeli papir ispred sebe i slatko se nasmija. Zatim pozvoni, našto uđe jedan od njegovih potčinjenih. - Onda? - upita inspektor Narracott.

— Imali ste pravo, gospodine. Ali ne radi se o Duchyu u Princetownu, već o hotelu "Na dva mosta.

— Tako dakle. - Inspektor uzme papir koji mu je bio pružen. - To je znači sređeno. Jeste li provjerili i druga mladićeva kretanja u petak?

— Sigurni smo da je došao posljednjim vlakom u Exhampton, ali nisam još otkrio kada je napustio London. Nastavit ću s "ispitivanjem.

Narracott klimne.

— Ovdje je izvještaj iz Somerset Housea, gospodine.

Narracott ga otvori. Bio je to dokument o sklapanju braka između Williama Martina Deringa i Marthe Elizabeth Rycroft.

— Vrlo dobro! Ima li još nešto?

— Da, gospodine. Gospodin Brian Pearson je plovio iz Australije na brodu Phidias. Brod je pristao u Cape Townu, ali se nitko po imenu Willet nije ukrcao.

Nikakva majka i kćer iz Južne Afrike. Bile su tamo gospođa i gospođica Evans, i gospođa i gospođica Johnson iz Melbourn. Opis ovih zadnjih odgovara Willetovima.

— Hm - zamrmlja inspektor - Johnson Vjerojatno ni Johnson ni Willet nije njihovo pravo prezime. Mislim da smo ih ipak otkrili Ima li još štogod? - činilo se da je to bilo sve.

— Pa - reče inspektor - mislim da nam je to za sada dovoljno.

28. Čizme

— Ali, draga moja mlada damo - reče gospodin Kirkwood, - što očekujete da ćete naći u Hazelmooru? Sve stvari kapetana Trevelvana su odnesene. Policija je temeljito pretražila kuću.

Potpuno vas razumijem - znam da ste zabrinuti za svog mladića i da želite da gospodin Pearson bude, hm, oslobođen. Ali, što možete?

— Ne očekujem da ću bilo što naći - odgovori Emily - ili primijetiti nešto što je promaklo policiji. Ne mogu vam to objasniti, gospodine Kirkwood. želim - želim Osjetiti atmosferu te kuće. Molim vas, dajte mi ključ. Ništa se neće dogoditi.

— Znam da se ništa neće dogoditi - reče gospodin Kirkwood dostojanstveno.

— Onda, budite tako ljubazni - slatko će Emily.

Gospodin Kirkwood je bio ljubazan. Predao joj je ključeve, nevoljko se smiješeći.

Prije tog događaja Emily je dobila pismo slijedećeg sadržaja:

DRAGA GOSPOĐICE TREFUSIS (pisala je gospođa Belling):

Rekli ste da vas zanima sve što se ovdje događa, i da vam javim ako se nešto neobično, bilo važno, bilo nevažno, dogodi. Budući da je ovo vrlo čudno, iako nimalo važno osjećam da mi je dužnost da vas o tome obavijestim, i nadam se da će pismo stići već večeras ili najkasnije sutra ujutro. Došla je moja nećakinja i rekla da to uopće nije važno, ali je neobično. Policija je rekla, a to je i opće mišljenje, da iz kuće kapetana Trevelyana nije ništa odneseno. I zaista, ništa vrijedno ne manjka, ali nešto je ipak nestalo, iako to prije nije primijećeno. čini se da je nestao par kapetanovih čizama.

Evans je to zamijetio dok je sređivao stvari s majorom Burnabyjem. Premda ne mislim da je to važno, mislila sam, gospođice, da bi vas to moglo zanimati. To su obične gumene čizme, one koje mažete uljem, i kapetan bi ih običavao oblačiti kad bi izlazio van na snijeg. Budući da nije izišao, to sigurno nema nikakvog smisla.

Ipak nema ih, i ne zna se tko ih je uzeo, pa sam mislila da je najbolje da vam to javim. Ne brinite za svog mladića. Najljepše vas pozdravljam.

GOSPOĐA J. BELLING.

Emily je nekoliko puta pročitala pismo. Razgovarala je o njemu i sa Charlesom.

— Čizme - zamišljeno će Charles. - To nema smisla.

— Nešto ipak mora biti u tome - naglasi Emily. - Hoću reći - zašto bi nedostajao par čizama?

— Ne misliš li da Evans izmišlja?

— Zašto bi to činio? Napokon, kad ljudi izmišljaju, čine to s nekim razlogom. Ne padne im napamet takva glupost.

— Čizme su povezane s otiscima - mudrovao je Charles.

— Znam, ali izgleda da otisci u ovom slučaju uopće nisu važni. Možda, da nije počelo sniježiti...

— Da, možda. Nije li ih mogao dati nekoj skitnici - predloži Charles - a onda ga je taj udesio?

— Vjerojatno je i to moguće - složi se Emily- ali to ne liči na kapetana Trevelyana. Mogao mu je dati neki sitni posao i onda ga nagraditi šilingom, ali sigurno mu ne bi dao svoje najbolje čizme.

— Ja odustajem - otpuhne Charles.

— Ja se ne predajem. Milom ili silom, naći ću rješenje.

I tako je došla u Exhampton i najprije svratila do "Tri krune", gdje ju je gospođa Belling oduševljeno dočekala.

— Vaš mladić je još u zatvoru, gospođice! Sramota, nitko od nas ne vjeruje u njegovu krivicu. Znači, dobili ste pismo? Želite vidjeti Evansa? On stanuje odmah iza ugla, Fore Street 85.

Rado bih pošla s vama, ali ne mogu ostaviti kuću. Lako ćete naći.

Gospodin Evans nije bio kod kuće, ali je gospođa Evans pozove da uđe. Dvije žene sjednu i Emily, po običaju, odmah prijeđe na stvar.

— Došla sam porazgovarati o onome što je vaš muž rekao gospođi Belling. Radi se o onim čizmama kapetana Trevelvana.

— To je gotovo neobjašnjivo - reče žena.

— Vaš muž je potpuno siguran?

— Da. Kapetan ih je nosio gotovo cijelu zimu. To su velike čizme pa je uvijek stavljao jedan par čarapa unutra.

Emily kimne.

— Zar nisu možda na popravku ili tako nešto? - predloži ona.

— Moj muž bi to sigurno znao - ponosno će supruga.

— Da, mora da je tako.

— Nesvakidašnji slučaj, ali, to nema nikakve veze s ubojstvom, zar ne?

— Čini se da nema - potvrdi Emily.

— Jesu li prinašali nešto novo, gospođice?

Djevojka je gorjela od znatiželje.

— Da, dvije ili tri stvari - ništa važno.

— Budući da sam jutros ponovno vidjela inspektora iz Exetera, mislila sam da su nešto otkrili.

— Inspektora Narracotta?

— Da, gospođice.

— Je li došao vlakom?

— Ne, automobilom. Otišao je do "Tri krune" i tražio prtljagu mladog gospodina.

— Kojeg mladog gospodina?

— Onoga što je stalno s vama, gospođice.

Emily ju je zaprepašteno gledala.

— Pitali su Toma - nastavi žena. - Baš sam tuda prolazila i on mi je to kasnije rekao. Tom ima dobro zapažanje. Sjetio se da su bile dvije naljepnice na mladićevoj prtljazi: jedan za Exeter, druga za Exhampton.

Emily se nasmije i odjednom joj padne napamet pomisao da je Charles počinio ubojstvo kako bi si napravio dobru reklamu. Mogao bi napisati divnu priču na tu temu. Ipak, divila se temeljitosti inspektora Narracotta i njegovoj odluci da provjeri baš svakoga, kako god daleka izgledala njegova povezanost sa zločinom.

Mora da je napustio Exeter odmah poslije njihova razgovora. Brza kola su lako mogla preći vlak, a osim toga, ona je još i ručala u Exeteru.

— Kuda je zatim pošao inspektor? - upita ona.

— U Sittaford, gospođice. Tom je čuo kada je rekao vozaču.

— U Sittaf ordsku kuću?

Znala je da je Brian Pearson još uvijek kod Willetovih.

— Ne, gospođice. Gospodinu Dukeu.

Opet Duke. To joj je već stvarno išlo na živce. Stalno ta nepoznanica - Duke.

Osjećala je da bi na osnovi činjenica morala riješiti tu zagonetku, ali činilo se da je taj stari gospodin na sve ostavljao isti utisak - miran, običan čovjek.

Moram ga vidjeti, reče Emily za sebe. Poći ću k njemu čim stignem u Sittaford.

Zatim zahvali gospođi Evans na ugodnom razgovoru, ode do Kirkwooda i dobi od njega ključ.

Sada je stajala u predvorju Hazelmoora i pitala se što očekuje od ovog traganja.

Popne se polako do kata i uđe u prvu sobu na vrhu stubišta. Bilo je očito da je to spavaonica kapetana Trevelvana. Kao što je rekao gospodin Kirkwood, u njoj više nije bilo nikakvih osobnih stvari. Pokrivači su bili uredno složeni, ladice prazne, ormari također. Na polici za čizme nije bilo ničega.

Emily uzdahnu, a onda siđe dolje. Stajala je u dnevnoj sobi gdje je nekada ležalo kapetanovo tijelo, dok je kroz otvoren prozor padao snijeg.

Pokušala je zamisliti scenu. Čija je ruka udarila kapetana Trevelyana i zašto?

Je li ubijen u pet sati i dvadeset i pet minuta kao što su svi vjerovali - ili je Jim izgubio živce i lagao? Možda mu nitko nije otvorio ulazna

vrata, pa je, obišavši oko kuće i pogledavši kroz prozor, vidio mrtvog ujaka, a onda prestrašen pobjegao?

Kada bi samo bila sigurna! Prema riječima gospodina Dacresa, Jim se i dalje držao svoje priče.

Da, ali Jim je mogao izgubiti živce - u to je bila sigurna.

— Je li, kao što je predlagao gospodin Rycroft, u kući bio još netko - netko tko je čuo svađu i iskoristio priliku?

Ako je tako, objašnjava li to nestanak čizama? Je li netko bio gore - možda u spavaonici kapetana Trevelvana? Emily ponovno prođe kroz predvorje. Baci pogled u blagovaonicu; tu su se nalazili neki sanduci - uredno zamotani i zavezani.

Police su bile prazne. Srebrni pokali već su našli novo mjesto kod majora Burnabya.

Primijeti, međutim, da su tri knjige koje je kapetan dobio kao nagradu, a o kojima je Evans tako živo pričao Charlesu, zaboravljene. Ležale su nemarno bačene na stolcu. Pogleda unaokolo i odmahne glavom. Ovdje nije bilo ničega.

Zatim se opet popne uz stube i uđe u spavaonicu. Mora saznati zašto nema tih čizama! Sve dok ne bude mogla razviti neku razumnju teoriju, bit će nesposobna da krene dalje. Ta priča o čizmama toliko ju je zaokupila da ni na što drugo nije mogla misliti. Zar joj ništa ne može pomoći?

Izvuče pažljivo svaku ladicu i opipa njenu pozadinu. Tražila je rasklimane daske u podu, pipala je krajeve saga. Pretražila je proljetni pokrivač. Nije točno znala što očekuje da će naći, ali je uporno nastavila dalje tražiti. A onda, kada se uspravila, pogled joj padne na nezgrapnu gomilu čađi u kaminu.

Emily je gledala u tu hrpu poput ptice grabljivice. Priđe bliže i dalje je promatrajući. Nikakvo suvislo razmišljanje nije je natjeralo da to

učini: instinktivno je osjećala da tu nešto mora biti.

Zasuče rukave i gurne obje ruke u dimnjak.

Trenutak kasnije stajala je i zurila, ne vjerujući svojim očima, u uredni zamotuljak novina.

Jednim pokretom ga odmota i u rukama joj se stvore nestale čizme.

— Ali zašto? - prošapta Emily. - Ovdje su. Ali zašto? Zašto? Zašto? Zašto?

I dalje je buljila u njih. Prevrtala ih. Pregledala ih iznutra i izvana, ali jednolično pitanje i dalje joj je brujalo u ušima. Zašto?

Recimo da je netko uzeo čizme kapetana Trevelvana i sakrio ih u dimnjak.

Zašto je to učinio? - Oh! - očajno krikne Emily - poludjet ću!

Pažljivo položi čizme nasred sobe i sjedne nasuprot njima. Zatim pokuša o svemu razmisliti ispočetka, prevrćući po glavi svaku, i najmanju sitnicu koju je znala o slučaju.

Odjednom joj čudna, sablasna ideja padne napamet - ideja na koju su je navele te čizme koje su tako glupo stajale na podu. Ali, ako je tako, pomisli Emily - ako je tako...

Pokupi čizme i odjuri niz stube. Otvori vrata blagovaonice i ode do ormarića u kutu. Tamo su bili sportski trofeji kapetana Trevelyana i sav pribor koji je tu sklonio od ženske ruke; skije, vesla, preparirana noga od slona, kljove, pečački štapovi - sve je čekalo gospodu Younga i Peabodyja da ih odnesu i pohrane.

S čizmama u rukama, Emily se sagne. Zatim ustane, zajapurena i prestravljena.

— Znači, tako je to bilo - promrmlja. Znači, tako je bilo.

Sjedne na stolac. Još uvijek joj mnogo toga nije bilo jasno.

Nakon nekoliko trenutaka ustane i glasno reče: - Znam tko je ubio kapetana Trevelyana. Ali ne znam zašto. Još uvijek ne znam zašto. Ne smijem gubiti vrijeme.

Hitro napusti Hazelmooor. Odmah je pronašla auto koji ide za Sittaford i vozač je odvede do bungalowa gospodina Dukea. Emily plati i pođe puteljkom prema kući.

Snažno zakuca na vrata. Nedugo zatim vrata se otvoriše i ona se nade licem u lice s prilično bezličnim čovjekom. Po prvi puta Emily ugleda gospodina Dukea.

— Gospodin Duke? - upita ona.

— Da.

— Ja sam Emily Trefusis. Mogu li ući?

Nakon kraćeg oklijevanja, on je pusti unutra. Emily uđe u dnevnu sobu, Duke za njom.

— Željela bih vidjeti inspektora Narracotta- reče Emily. - Je li ovdje?

Opet stanka. Činilo se da gospodin Duke ne zna što bi odgovorio. Napokon se odluči. Nasmije se, dosta zagonetno. - Inspektor Narracott je ovdje - odgovori.

— Zbog čega ga želite vidjeti?

Emily izvadi paket koji je nosila i odmota ga. Izvadi par čizama i stavi ih na stol. - Želim ga vidjeti zbog ovih čizama.

29. Druga seansa

— Zdravo, zdravo, zdravo - uzvikne Ronnie Garfield.

Gospodin Rycroft, spuštajući se polagano strmini putom koji je vodio od pošte, uspori korak i pričekava da ga Ronnie stigne.

— Jeste li bili kod starih Harrodsa? - upita Ronnie. - Dobra mama Hibbert.

— Nisam - odgovori gospodin Rycroft. - Malo sam šetao oko kovačnice. Divno je vrijeme.

Ronnie pogleda u plavo nebo. - Da, koje li razlike od prošlog tjedna. Idete li k Willetovima?

— Da. A vi?

— I ja. Naša svijetla točka Sittaforda - Willetove. Ništa nas ne smije obeshrabriti - to je njihovo geslo. Nastavljaju kao da se ništa nije dogodilo. Moja tetka kaže da je nepristojno pozivati ljude na čaj tako kratko vrijeme nakon pogreba. Mislim da je to glupost. Kaže to samo zato što je nesretna zbog Kralja Perua.

— Kralja Perua? - iznenadi se gospodin Rycroft.

— To je jedan od njenih mačaka. Pokazalo se da se radi o kraljici, i tetka Caroline je zbog toga nesretna. Ne voli te probleme oko spola i, kao što rekoh, zato tako sudi o Willetovirna.

Zašto ne bi pozvali susjede na čaj? Trevelyan im nije bio rođak, ili tako nešto.

— U pravu ste - reče gospodin Rycroft, prateći pogledom neku ptičicu koja je proletjela, a za koju je vjerovao da je rijetke vrste.

— Baš nezgodno - promrmlja on. - Zaboravio sam naočale.

— Kad smo već kod Trevelvana, mislite li da ga je gospođa Willet poznavala bolje nego što to tvrdi?

— Zašto to pitate?

— Zato što se jako promijenila. Izgleda kao da je ostarjela barem dvadeset godina, u ovih tjedan dana. Sigurno ste to primijetili.

— Da, primijetio sam.

— Eto vidite. Trevelyanova smrt ju je sigurno jako pogodila. Ne bih se čudio ako se otkrije da je to njegova izgubljena žena koju nije vidio još od mladih dana, pa je nije ni prepoznao.

— Mislim da za to postoji malo mogućnosti, gospodine Garfield.

— Previše filmski zvuči, zar ne? Ipak, čudne se stvari događaju. Samo čitajte Daily Wire, ne bi čovjek vjerovao kad ne bi znao da je to napisala novinarska ruka.

— Zar novinarima uopće treba vjerovati? - zajedljivo će gospodin Rycroft.

— Ne sviđa vam se mladi Enderby, ili griješim? - upita Ronnie.

— Ne volim neotesance koji se miješaju u stvari koje ih se ne tiču.

— Ali, njega se tiču - uporno će Ronnie. - Mislim, njuškanje mu je posao.

Sasvim je dobro ukrotio Burnabyja. čudno, mene stari jedva podnosi. Kao kad biku pokažete crvenu krpu.

Gospodin Rycroft ne odgovori.

— Tako mi Boga! - uzvikne Ronnie pogledavši u nebo. - Shvaćate li da je danas petak?

Upravo prije tjedan dana smo isto tako išli prema Willetovima.
Doduše, vrijeme nije bilo isto.

— Tjedan dana - reče zamišljeno gospodin Rycroft. - Osjećam se kao da je prošla čitava vječnost.

— Zdravo, Abdule! - pozdravi Ronnie.

Prolazili su pored kuće kapetana Wyatta i tihi Indijac je bio naslonjen na ogradu.

— Dobar dan, Abdule - reče gospodin Rycroft. - Kako je vaš gospodar?

Domorodac odmahne glavom. - Gospodar loše danas, sahibe. Naće nikog vidi.

Nikog vidi, dugo.

— Znate - reče Ronnie kada su odmakli dalje - taj bi tip mogao sasvim lako ubiti kapetana a da to nitko ne sazna. Mogao bi danima tako odmahivati glavom i govoriti kako gospodar ne želi nikoga vidjeti, i nikome to ne bi bilo čudno.

Gospodin Rycroft se složi s njime. - Ipak, bilo bi poteškoća s tijelom - naglasi on.

— Da, to je uvijek zamka, nije li? Nezgodna stvar, to ljudsko tijelo.

Prošli su pokraj kućice majora Burnabyja.

Bio je u vrtu i ozbiljno ih promatrao kroz korov.

— Dobar dan, majore - reče gospodin Rycroft. - Idete li i vi u Sittafordsku kuću?

Burnaby protrlja nos. - Ne vjerujem. Poslali su mi poziv, ali, ovaj, ne ide mi se baš.

Mislim da me razumijete.

Gospodin Rycroft uviđavno zaklima glavom.

— Ipak - reče on - volio bih da dođete. Imam dobar razlog za to.

— Razlog? Kakav razlog?

Gospodin Rycroft je oklijevao. Bilo je očito da ga smeta prisutnost Ronnija Garfielda. Ali Ronnie to uopće nije primjećivao i stajao je i dalje napeto slušajući.

— Htio bih napraviti jedan pokus - napokon će gospodin Rycroft polagano.

— Kakav pokus? - upita major Burnaby.

Gospodin Rycroft se opet nećkao. - Radije vam ne bih unaprijed govorio, ali ako dođete, molim vas da me podržite u svemu što predložim.

U Burnabyju se probudi znatiželja. - U redu- reče on. - Dolazim. Računajte na mene.

Gdje mi je šešir?

Za čas im se pridruže i sva trojica se upute u pravcu Sittafordske kuće.

— Čujem da očekujete goste, Rycroft - reče Burnaby.

Tračak ljutnje pojavi se na starčevom licu. - Tko vam je to rekao?

— Ona brbljava svraka, gospođa Curtis. Poštena je i čestita žena, ali joj jezik radi bez prestanka, bez obzira slušate li ili ne.

— Imate pravo - prizna gospodin Rycroft.

Sutra očekujem nećakinju, gospođu Dering, i njena muža.

Stigli su već do ulaznih vratiju koja im otvori Brian Pearson. Nakon što su odložili kapute, gospodin Rycroft se zagleda u visokog mladića širokih ramena.

Dobar primjerak, pomisli on. Vrlo rijedak primjerak. Snažan temperament. Moglo bi biti nezgodno s njim se uhvatiti ukoštac. Reklo bi se - opasan mladić.

Ušavši u dnevnu sobu, major Burnaby se osjeti nekako nestvarno. Gospođa Willet ustane da ga pozdravi.

— Lijepo je od vas što ste došli.

Iste riječi kao i prošle sedmice. Ista rasplamsala vatra u kaminu. Učini mu se, nije bio siguran, da su žene čak isto odjevene.

Čudno se osjećao. Kao da je opet bio prošli tjedan, kao da je Joe Trevelyan još živ, kao da se ništa nije dogodilo ili promijenilo. Stani, to je pogrešno. Gospođa Willet se izmijenila. Ruina - to je bio pravi naziv. Nije to više bila uspješna, odlučna svjetska žena, već skrhan, nervozno stvorenje koje se silno trudilo da se ta promjena ne primijeti. Ali, proklet bio ako shvaćam zašto je tako pogođena Joevom smrću, mislio je major.

Po stoti put zaključi da ima nečeg tajanstvenog oko Willetovih. Kao i obično, trgne se i primijeti da čitavo vrijeme šuti, a da mu se netko obratio.

— Naš posljednji sastanak, bojim se - govorila je gospoda Willet.

— Kako to - upita začuđeno Ronnie Garfield.

— Da - reče gospoda Willet uz usiljeni smiješak. - Morat ćemo napustiti sittaforfsku idilu. Osobno govoreći, meni je ovdje divno: snijeg, vrleti, divljina. Ali poslugi! To me obeshrabruje!

— Mislio sam da ćete uzeti mušku radnu snagu - vozača i poslužitelja - reče major Burnaby.

Gospođa Willet se strese. - Ne - reče ona odustala sam od te zamisli.

— Bože, Bože - tužno će gospodin Rycroft.

— To će nas jako pogoditi. Vrlo tužno. Opet ćemo se vratiti u svoju staru svakidašnjicu. Kada odlazite?

— U ponedjeljak, najvjerojatnije - odgovori gospođa Willet - ako ne uspijemo sutra. Sve je tako nezgodno bez posluge. Razumije se, moram još srediti stvari s gospodinom Kirkwoodom. Zakupila sam kuću na četiri mjeseca.

— Idete u London? - upita gospodin Rycroft.

— Da, za početak. Onda ćemo krenuti na Rivijeru.

— Veliki gubitak - opet će gospodin Rycroft.

Gospođa Willet se blago nasmiješi. - To je vrlo ljubezno od vas, gospodine Rycroft. Jeste li za čaj?

Čaj je već stajao pripremljen. Gospođa Willet ga posluži, dok su joj Ronnie i Brian pomagali. Vladala je neugodna tišina.

— Što je s vama? - obrati se Burnaby grubo Brianu Pearsonu. - I vi odlazite?

— U London, da. Nakon što se završi taj posao.

— Posao?

— Mislim reći, kada brat bude oslobođen te besmislene optužbe.

Govorio je tako samouvjereno da mu se nitko ne usudi proturječiti.

Major Burnaby spasi situaciju. - Nikada nisam ni pomislio da je on to učinio.

Ni na trenutak.

— Nitko od nas nije to mislio - nadoveže Violeta, dražesne ga pogledavši.

Zvono prekine mučnu šutnju. - To je gospodin Duke - reče gospođa Willet.

— Otvorite mu, Briane.

Mladi Pearson ode do prozora. - Nije Duke - mrzovoljno će - već onaj prokleti novinar.

— O, Bože - uzdahne gospođa Willet. - Pa, svejedno ga moramo pustiti unutra.

Brian klimne i za nekoliko trenutaka se pojavi zajedno s Charlesom Enderbyjem.

Novinar uđe s uobičajenim samozadovoljstvom i smiješkom. Nije mu palo napamet da je možda nepoželjan. - Dobar dan, gospođo Willet. Kako ste? Samo sam navratio da vidim kako stoje stvari. Pitao sam se kuda su nestali svi iz Sittaforda.

Sad mi je jasno.

— Jeste li za malo čaja, gospodine Enderby?

— Hvala, to je vrlo ljubezno od vas. Vidim da Emily nije ovdje. Pretpostavljam da je kod vaše tetke, gospodine Garfield.

— Koliko ja znam, nije - začudi se Ronnie.

— Mislio sam da je otišla u Exhampton.

— Ne, već se vratila. Kako znam? Ptičica mi je prišapnula. Točnije rečeno, ptičica Curtis. Vidio sam da su kola prošla prazna pokraj pošte i produžila duž puteljka. Nema je na broju pet, a nije ni u Sitaforoskoj kući. Zagonetka - kamo li je nestala? Ako nije kod

gospođice Percehouse, mora da pije čaj s onim umišljenim osvajačem ženskih srdaca, kapetanom Wyattom.

— Ne vjerujem - reče Burnaby. - Vidio bih je, sigurno, bio sam stalno u vrtu.

— U svakom slučaju to nije ključni problem- veselo će Charles. - Pretpostavljam da nije ni kidnapirana ni ubijena.

— Šteta za vaš list - zlobno će Brian.

— Ne bih žrtvovao Emily ni za što na svijetu- reče Enderby. - Emily je jedinstvena.

— Lijepo govorite - ubaci gospodin Rycroft.

— Vrlo lijepo. Mi smo, ovaj, suradnici. Ona i ja.

— Jeste li svi završili? - upita gospođa Willet. - Sto kažete na jednu partiju bridža?

— Samo trenutak - prekine je gospodin Rycroft.

Značajno se nakašlja. Svi ga pogledaše. - Gospođo Willet, kao što znate, jako me zanima spiritualistički fenomen. Prije tjedan dana, u ovoj istoj sobi, bili smo svjedoci čudnih događanja.

Violeta Willet tiho uzdahnu. - Znam, draga moja gospođice Willet, znam. To vas je jako potreslo; potpuno vas razumijem. Ne poričem to. Otada policija neprestano traga za ubojicom kapetana Trevelvana. Ali ovdje prisutni, barem neki od nas, ne vjeruju da je gospodin James Pearson kriv za umorstvo. Predlažem da ponovimo igru od prošlog tjedna, iako sa sasvim drugog stanovišta.

— Ne! - poviče Violeta.

— Nečuveno! - usprotivi se Ronnie. - Mislim da je to ipak previše. Ja u svakom slučaju ne igram.

Gospodin Rycroft se nije uopće obazirao na njega. - Gospođo Willet, što vi kažete?

Žena je oklijevala. - Iskreno govoreći, zamisao mi se nimalo ne sviđa, gospodine Rycroft.

Sve što se događalo prošle sedmice jako me uzбудilo. Trebat će mi dugo vremena da dođem k sebi.

— Na što u stvari ciljate? - upita znatiželjno Enderby. - Očekujete li da će nam duh reći ime ubojice? To bi ipak bilo malo previše.

— Bilo je pretjerano i kad je prošlog tjedna duh poručio da je kapetan Trevelvan mrtav.

— Imate pravo - složi se Enderby. - Ali, taj vaš prijedlog bi mogao imati nepredviđenih posljedica.

— Na primjer?

— Eecimo da bude spomenuto ime? Možete li biti sigurni da netko od prisutnih namjerno...

On zastane, a Bonnie mu pomogne: - Ne trese. To ste mislili. Recimo da netko namjerno zatrese stol.

— Ovo je ozbiljan pokus - uzbuđi se gospodin Rycroft. - Nikome to ne bi palo napamet.

— Nisam siguran - zamišljeno će Ronnie. - Ne bih dao ruku u vatru. Ne mislim na sebe.

Kunem se da neću tako nešto učiniti, ali što ako ispadne da sam ja to učinio?

Prokleta neugodno.

— Gospođo Willet, najozbiljnije govorim - nastavi gospodin Rycroft, zanemarujući potpuno Ronnieja. - Molim vas da prihvatite moj

prijedlog.

Ona se nećkala. - Ne sviđa mi se to. Zaista mi se ne sviđa. Ja... -
Uznemireno se vrpaljila kao da traži kuda bi pobjegla. - Majore
Burnaby, vi ste bili kapetanov prijatelj, što vi kažete?

Majorov pogled sretne Rycroftov. On shvati da je to bilo ono što mu
je ovaj nagovijestio.

— Zašto ne? - oštro će on.

Ronnie ode u susjednu sobu i donese mali stolić koji je i prije bio
upotrijebljen. Postavi ga nasred sobe i svi primakoše stolice. Nitko
ne progovori.

Pokus očito nije bio odobran.

— Izgleda da je sve na mjestu - reče gospodin Rycroft. - Moramo
ponoviti istu stvar od prošlog tjedna; pod istim uvjetima.

— Ne baš istim - usprotivi se gospođa Willet. - Nema gospodina
Dukea.

— Istina je - složi se gospodin Rycroft.

— Šteta što ga nema. Velika šteta. Pa, morat će ga zamijeniti
gospodin Pearson.

— Nemoj sudjelovati, Briane, molim te, nemoj - poviče Violeita.

— Što smeta? To je ionako glupost.

— To je posve krivi pristup - ozbiljno će gospodin Rycroft.

Brian Pearson ne odgovori, već sjedne do Violete.

— Gospodine Enderby... - započe gospodin Rycroft, ali ga Charles
odmah prekine.

— Nemam ja veze s tim. Ja sam novinar i u mene ionako nemate povjerenja.

Bilježić ću ako se bilo što god dogodi.

Osta na tome. šestero ostalih posjeda oko stola. Charles ugasi svjetlo i sjedne pokraj kamina.

— Trenutak - odjednom će on. - Koliko je sati? - Pogleda na sat. - Čudno.

— Što je čudno?

— Upravo je pet sati i dvadeset i pet minuta.

Violeta kriknu.

Gospodin Rycroft će ozbiljno: - Tišina.

Minute su prolazile. Atmosfera je bila potpuno drugačija od one prošle sedmice. Nitko se nije smijuljio, nije bilo komentara ni šaputanja- samo tišina, narušavana na trenutke gibanjem stola.

Začu se glas gospodina Rjrcrofta. - Je li netko tamo?

Lagani trzaj - sablasan. - Je li netko tamo?

Ovaj puta bez trzaja, ali se zato začu glasno lupanje. Violeta zavrišti a gospođa Willet zavapi.

Brian Pearson ustane umirujući ih. - Sve je u redu. Netko lupa na vratima.

Idem pogledati tko je. - On izađe iz sobe.

Još uvijek je bio tajac.

Odjednom se vrata širom otvoriše i upali se svjetlo. Na pragu je stajao inspektor Narracott.

Za njim su išli Emily Trefusis i gospodin Duke.

Narracott zakorači u sobu i reče: - John Burnaby, optužujem vas za ubojstvo Josepha Trevelvana, u petak 14-og ovog mjeseca, i ovime vas upozoravam da sve što kažete može biti upotrijebljeno protiv vas.

30. Emily objašnjava

Čitava gomila zaprepaštenih lica nađe se odjednom oko Emily. Inspektor Narracott izvede uhapšenog iz sobe.

Charles Enderby prvi progovori: - Zaboga, Emily, reci nešto! Hoću što prije stići do pošte.

Svaka sekunda mi je važna.

— Major Burnaby je ubio kapetana Trevelvana.

— Vidio sam da ga je Narracott uhapsio. I, pretpostavljam da je Narracott normalan - valjda nije tako naglo pomjerio pameću. Kako je Burnaby mogao ubiti Trevelvana? Mislim, kako je to izveo? Ako je Trevelvan ubijen u pet sati i dvadeset i pet minuta...

— Nije. Ubijen je oko petnaest do šest.

— Ali, čak i onda...

— Znam. Nikada nećeš pogoditi ako ti to jednostavno ne padne napamet. Skije - to je objašnjenje - skije.

— Skije? - ponoviše svi u zboru.

Emily kimne. - Da. Ono zazivanje duhova je bilo namješteno. Nije to bilo ni slučajno ni nesvjesno, kako smo mislili, Charles. Radilo se o drugoj mogućnosti - onoj koju smo odmah odbacili - namjerno učinjeno. Vidio je da će uskoro padati snijeg.

Na taj način, nije se morao bojati otisaka. Uspio je sve uvjeriti kako je kapetan Trevelvan mrtav - svi su izgubili glavu.

A onda je hinio strašnu zabrinutost i navaljivao da pođe u Exhampton.

— Otišao je kući, stavio skije na noge (čuvao ih je u spremištu, u vrtu, s još nekim stvarima) i krenuo. On je izvrstan skijaš. Do Exhamptona put stalno vodi nizbrdo - pravi spust.

Trebalo mu je najviše deset minuta.

— Došao je do prozora i pokucao. Ništa ne sumnjajući, kapetan Trevelvan ga je pustio unutra. A onda, kad se ovaj okrenuo, Burnaby je iskoristio priliku, uzeo pješčanu vrećicu i - ubio ga. Grozno! Muka mi je kad pomislim na to.

Ona zadrhti. - Sve je bilo vrlo jednostavno. Imao je vremena napretek. Sigurno je obrisao skije i stavio ih u ormarić u blagovaonici, zajedno s drugim stvarima.

Zatim, pretpostavljam da je razvalio prozor, izvukao sve ladice i porazbacao stvari - kako bi izgledalo da se radi o provali.

— A onda je, nešto prije osam, izašao van, napravio krug oko kuće, otišao malo uzbrdo i došao sav zapuhan u Exhampton, da bi izgledalo kako je pješice došao čak iz Sittaforda. Tako dugo dok nekome ne bi pale napamet skije, bio je siguran.

Liječnik je morao zaključiti da je kapetan mrtav već dva sata. I, kao što rekoh, sve dok se netko ne bi sjetio skija, major Burnaby je imao savršen alibi.

— Ali - bili su prijatelji - Burnaby i Trevelvan - reče gospodin Rycroft. - Stari prijatelji - oduvijek su bili prijatelji. To je nemoguće.

— Znam - reče Emily. - I sama sam to pomislila. Nikako mi nije bilo jasno zašto.

Mozgala sam i mozgala i na kraju otišla do inspektora Narracotta i gospodina Dukea.

Ona zastane i pogleda gospodina Dukea, koji je bio savršeno miran.

— Smijem li im reći? - upita ga ona.

Gospodin Duke se nasmije. - Ako želite, gospođice Trefusis.

— U svakom slučaju - ne, možda je bolje da im ne kažem. Otišla sam do njih i sve se objasnilo. Sjećaš li se, Charles, da si mi rekao kako je Evans pričao o čudnom običaju kapetana Trevelvana da šalje rješenja zagonetki pod tuđim imenom? Mislio je da je Sittafordska kuća prezvučna adresa. Pa - tako je bilo i s onih pet tisuća funti koje si uručio majoru Burnabyju za pogotke na sportskoj prognozi. To je zapravo bilo kapetanovo rješenje, a poslao ga je na Burnabyjevo ime. Bungaloio br. I, Sittaford, zvučalo je puno bolje po njegovu mišljenju. I što se događa? U petak ujutro major Burnaby prima pismo u kojem ga obavještavaju o dobitku. To nam je moralo biti sumnjivo. Tebi je rekao da uopće nije primio pismo - da nikakva pošta nije stigla u petak zbog vremenskih neprilika. To je bila laž. U petak ujutro je stigla zadnja pošta. Gdje sam ono stala? Da, major Burnaby prima pismo. Želio je tih pet tisuća funti - jako ih je želio. Uložio je kapital u neke loše stojeće dionice i izgubio mnogo novca.

— Pretpostavljam da je odjednom došao na tu užasnu zamisao. Možda onda kada je shvatio da će još sniježiti. Ako Trevelyan umre - mogao bi zadržati novac i nitko ne bi saznao.

— Čudesno - mrmrljao je gospodin Rycroft.

— Nečuveno - nisam ni sanjao... Ali, draga moja mlada damo, kako ste sve to saznali? što vas je navelo na pravi trag?

Umjesto odgovora, Emily ispriča o pismu gospođe Belling, i kako je otkrila čizme u dimnjaku. - Gledajući u njih, pala mi je na um ta ideja. Bile su to skijaške čizme, i vidite, podsjetile su me na skije. Odjednom sam se počela pitati je li možda... - potrčala sam dolje do ormarića i stvarno - tamo su bila dva para skija.

Jedne su bile duže od drugih. A čizme su odgovarale dužem paru - ali ne i onom drugom. Vezovi za petu bili su namješteni za mnogo manju nogu. Kraći par skija pripadao je nekom drugom.

— Morao ih je sakriti negdje drug je - reče gospodin Rycroft sa stručnjačkim neodobravanjem.

— Ne, ne - reče Emily. - Gdje bi ih drugdje mogao sakriti? Bilo je to vrlo dobro mjesto. Za dan-dva sav bi taj pribor bio odnesen, a bilo je teško za vjerovati da bi u međuvremenu policiju mučilo je li kapetan Trevelyan imao jedan ili dva para skija.

— Ali, zašto je sakrio čizme?

— Pretpostavljam da se bojao da bi policija mogla pomisliti ono što sam ja pomislila - vidjevši čizme, sjetili bi se na skije. Zato ih je gurnuo u dimnjak. I tu je, vidite, pogriješio, jer je Evans primijetio da ih nema, a ja sam to saznala.

— Je li namjerno želio prebaciti krivicu na Jima? - upita ljutito Brian Pearson.

— Ne, ni govora. To je bila Jimova loša sreća. Ispao je stvarno glupo, jadnik.

— S njim je sada sve u redu - reče Charles.

— Ne trebaš brinuti. Jesi li mi sve rekla, Emily?

Moram požuriti na poštu. Ispričajte me, molim vas.

On izjuri iz sobe.

— Snažan karakter - reče Emily.

Gospodin Duke progovori dubokim glasom: - I vi ste se pokazali kao snažan karakter, gospođice Trefusis.

— I te kako - zadržano će Ronnie.

— O, Bože! - odjednom će Emily i sruši se u stolicu.

— Potrebno vam je nešto žestoko - zaključí Ronnie. - Jeste li za koktel?

Emily odmahne glavom.

— Mali konjak, možda - predloži gospodin Rycroft.

— Šalicu čaja - ponudi Violeta.

— Htjela bih staviti malo pudera na nos - čeznutljivo će Emily. - Ostavila sam svoju puderijeru u autu. A znam da se sva sjajim od uzbuđenja.

Violeta je odvede gore u sobu i potraži to "sredstvo za umirenje".

— Već je bolje - odahne Emily pudrajući nos. - Vrlo je lijep. Odmah se bolje osjećam.

Imate li možda ruž za usne? Blijeda sam kao smrt.

— Divni ste - iskreno će Violeta. - Tako hrabri.

— Nisam uopće hrabra - opovrgne Emily.

— Ispod ove maske meka sam kao maslac, i čitavo vrijeme sam osjećala mučninu u želucu.

— Znam - reče Violeta. - I sama sam se tako osjećala. Bilo mi je strašno ovih dana - zbog Briana, znate. Nisu ga, prirodno, mogli optužiti za ubojstvo ali, jednom kad bi saznali gdje je proveo svo ovo vrijeme, ubrzo bi se saznalo i to da je on uredio očev bijeg.

— Što je sad to? - upita Emily i prestane s uređivanjem.

— Otac je bio onaj odbjegli zatvorenik. Zato smo i došle ovamo. Majka i ja.

Jadni tata, uvijek je bio - tako čudan. Kad bi ga uhvatilo, činio je strašne stvari.

Sreli smo Briana na putu iz Australije i on i ja - ovaj - on i ja...

— Znam - pomogne joj Emily. - Naravno da jeste.

— Sve sam mu ispričala i skovali smo plan. Brian je bio divan. Imali smo, na sreću, dosta novca i Brian je sve isplanirao. Jako je teško pobjeći iz Princetowna, znate, ali Brian je sve uredio. Bilo je to pravo čudo. Dogovor je bio da otac krene ravno prema nama i sakrije se u Vilinskoj spilji, a kasnije su on i Brian trebali biti naša posluga. Vidite, budući da smo došli toliko ranije ovamo, pretpostavljali smo da nitko neće posumnjati. Brian nam je rekao za ovu kuću i predložio da ponudimo veliku sumu kapetanu Trevelvanu.

— Strašno mi je žao da se sve tako loše svršilo - reče Emily.

— Majka je potpuno skrhana. Mislim da je Brian divan. Ne bi se svatko htio oženiti kćerkom zatvorenika. Ali, ne krivim toliko oca. Prije nekih petnaest godina konj ga je jako udario u glavu, i odonda je tako čudan. Brian kaže da bi se izvukao uz dobrog liječnika. Ali, ne govorimo više o tome.

— Zar se ništa ne može učiniti?

Violeta odmahne glavom. - Jako je bolestan- to izlaganje opasnosti, znate.

Pa, hladnoća. Ima upalu pluća. Ne mogu si pomoći, ali mislim da bi njegova smrt bila najbolje rješenje. Zvuči užasno, ali nadam se da me razumijete.

— Jadna Violeta - reče Emily. - To je stvarno nepravda.

Djevojka zavrti glavom. - Imam Briana - reče ona. - A vi imate...

Ona zbunjeno zastane.

— Da-a - zamišljeno će Emily - upravo tako.

31. Sretnik

Deset minuta kasnije Emily je trčala niz puteljak. Kapetan Wyatt, koji je stajao naslonjen na ogradu, pokuša spriječiti njeno napredovanje.

— Hej, gospođice Trefusis! što to sve čujem?

— Sve je istina - dobaci Emily žureći.

— Da, ali stanite. Uđite, popijte čašu vina ili šalicu čaja. Ima vremena. Nema razloga za žurbu. To je ono najgore s vama civiliziranim ljudima.

— Strašni smo, znam - otpravi ga Emily i požuri dalje.

Upadne kod gospođice Percehouse poput bombe. - Došla sam vam sve ispričati.

I bujica riječi poteče iz nje. Na trenutke je bila prekidana povremenim "Sačuvaj Bože", "Ma što ne kažete?", "I ja tako mislim".

Kada Emily završi s pričom, gospođica Percehouse se podiže na lakat i značajno ispruži kažiprst. - Nisam li vam govorila? - upita ona.

— Rekla sam vam da je Burnaby strašno ljubomoran. Prijatelji! Više od dvadeset godina Trevelyanu je sve polazilo za rukom nešto bolje nego Burnabyju. Bolje je skijao, bolje se penjao i bolje rješavao križaljke. Burnaby nije bio dovoljno velikodušan da to prihvati. Trevelvan je bio bogat, a on siromašan.

— Dugo se to već vuče. Kažem vam, teško je voljeti čovjeka koji uvijek sve radi malo bolje od vas. Burnaby je ograničena i uskogrudna narav. Išlo mu je to na živce.

— Mislim da ste u pravu - složi se Emily.

— Morala sam vam sve ispričati. Ne bi bilo pravo da niste u toku događaja. Jeste li znali da vaš nećak poznaje moju tetku Jennifer? U srijedu su zajedno pili čaj u Deller's Cafeu.

Ona mu je kuma - objasni gospođica Ferce- house. - Znači, to je "prijatelj" kojeg je morao vidjeti u Exeteru. Koliko znam Ronnieja, posuđivao je novac. Već ću mu ja to reći.

— Zabranjujem vam da ga mučite po tako divnom danu - usprotivi se Emily.

— Do viđenja. Moram požuriti. Imam još mnogo posla.

— Kakvog posla, mlada ženo? čini mi se da ste svoje učinili.

— Ne sasvim. Moram otići u London i razgovarati s Jimovim osiguravajućim društvom, kako bi ih uvjerila da ga ne osude zbog one sitne sume koju je uzeo.

— Hm - zabruna gospođica Percehouse.

— Sve će biti u redu - umiri je Emily.

— Jim će ubuduće pošteno raditi. Ovo mu je dobra lekcija.

— Možda. I mislite da ćete ih uspjeti uvjeriti?

— Da - odlučno će Emily.

— Pa, možda vam i uspije. A poslije?

— Poslije - reče Emily - je gotovo. Učinila sam sve što sam mogla za Jima.

— Onda bolje da kažem - što dalje? - reče gospođica Percehouse.

— Kako to mislite?

— Što dalje? Ili, ako baš želite: Koji od njih?

— Oh! - reče Emily.

— Upravo tako. želim to znati. Koji od njih će biti taj sretnik?

Emily se nasmije. Nagne se i poljubi staricu.

— Ne pravite se ludi. Dobro znate koji će biti.

Gospođica Percehouse se stane smijuljiti.

Emily veselo istrči iz kuće i na vrtnim vratima sretne Charlesa. On je uhvati objema rukama. - Emily, dušo!

— Charles! Nije li sve prekrasno?

— Poljubit ću te - reče gospodin Enderby i učini kako je rekao.

— Potpuno sam poludio - reče on. - Onda, draga, što kažeš? - što kažem na što?

— Pa - mislio sam - naravno, bilo bi ružno praviti budalu od dobrog starog Pearsona dok je još bio u zatvoru. Ali, sada je slobodan i - ovaj - mora progutati gorku pilulu kao i bilo tko drugi.

— O čemu ti govoriš? - upita Emily.

— Dobro znaš da sam lud za tobom - reče gospodin Enderby - a i ja se tebi sviđam. Pearson je bio zabluda. Čitavo vrijeme smo to oboje znali, zar ne? Voliš li više općinu ili crkvu, ili nešto treće?

— Ako misliš na vjenčanje - reče Emily - ne dolazi u obzir.

— Što - ali...

— Ne - uporno će Emily.

— Ali - Emily...

— Ako baš hoćeš - reče Emily - ja volim Jima. Svim srcem.

Charles je bez riječi zurio u nju. - To je nemoguće!

— Moguće je! I volim ga! I uvijek sam ga voljela! I uvijek ću ga voljeti!

— Ti - dala si mi do znanja...

— Rekla sam - slatko će Emily - da je divno imati nekoga na koga se možeš osloniti.

— Da, ali mislio sam...

— Nisam ja kriva što si ti mislio.

— Ti si bezobzirni vrag, Emily!

— Znam, dragi Charles. Znam. Možeš me nazvati kako god želiš. Pomisli samo kako ćeš biti važan. Imaš vijest dana! Ekskluzivne vijesti za Daily Wire. Ti si uspješan čovjek. Napokon, što je žena? Manje od prašine. Nijedan pravi muškarac ne treba ženu. Ona ga samo sputava- savijajući se oko njega poput bršljana. Svi veliki ljudi su neovisni od žena. Karijera - nema ništa ljepše, ništa muškarcu ne pruža takvo zadovoljstvo, kao karijera. Ti si snažan čovjek, Charles, čovjek koji može opstati sam...

— Hoćeš li prestati, Emily? Kao da slušam emisiju za mladiće na radiju! Slomila si mi srce.

Ni ne znaš kako si divno izgledala kada si ušla u sobu s Narracottom. Poput velikog osvetnika koji prolazi kroz slavluk.

Začuše se koraci na šljunku i pojavi se gospodin Duke.

— Napokon ste tu, gospodine Duke - reče Emily. - Charles, čast mi je predstaviti ti bivšeg glavnoga inspektora Dukea, iz Scotland Yarda.

— Što? - poviče Charles, prepoznavši čuveno ime. - Ne valjda onaj inspektor Duke?

— Baš taj - ponosno će Emily. - Kada je otišao u mirovinu, došao je ovamo da živi i budući da je skroman i miran, nije želio da se zna tko je. Sad mi je jasno zašto se inspektor Narracott toliko smijao kad sam ga pitala kakve je sve zločine počinio gospodin Duke.

Gospodin Duke se od srca nasmije.

Charles je oklijevao. Za trenutak su se u njemu borili novinar i zaljubljenik.

Novinar je pobijedio.

— Neobično mi je drago što sam vas sreo, inspektore - počeo on. - Ako nemate ništa protiv, zamolio bih vas za mali razgovor od, recimo, osamsto riječi, o slučaju kapetana Trevelvana.

Emily se brzo udalji i ode u kućicu gospođe Curtis. Odjuri u svoju sobu i izvuče kovčeg ispod kreveta. Gospođa Curtis pođe za njom.

— Valjda nas ne ostavljate, gospođice?

— Odlazim. Moram poći u London i vidjeti svog mladića.

Gospođa Curtis se primakne bliže. - Recite mi samo, gospođice, koji od njih dvojice?

Emily je nasumce bacala stvari u kovčeg. - Onaj u zatvoru, razumije se. Nikada nije ni bilo drugog.

— Ne mislite li da možda griješite? Jeste li sigurni da onaj vrijedi isto toliko koliko i ovaj ovdje?

— Ne - reče Emily - ne vrijedi. Ovaj ovdje će se već snaći. - Ona pogleda kroz prozor i ugleda kako Charles još uvijek razgovara s bivšim glavnim inspektorom Dukeom. - On je rođen da napreduje, ali ne znam što bi bilo s onim drugim da se ja ne brinem za njega. Pogledajte što bi se dogodilo da nije bilo mene!

— Više mi ništa ne morate reći - reče gospođa Curtis. Ona siđe dolje i nađe muža gdje besciljno zuri preda se.

— Ista Belinda, kćer moje velike tetke Sarah- reče ona. - Bacila je oko na onoga bijednika Georgea Plunketa, tamo kod "Tri krave". Bio je potpuno upropašten. A za dvije godine su otkupili hipoteku i sve je krenulo najbolje.

— Aha - reče gospodin Curtis i premjesti lulu.

— Zgodan je bio taj George Plunket - nastavi gospođa Curtis nostalgично.

— Aha - reče gospodin Curtis.

— Ali otkad se oženio Belindom, nije ni pogledao druge žene.

— Aha - opet će Curtis.

— Nije mu dala priliku - nesmetano nastavi gospođa Curtis.

— Aha.

Kraj

Napomene

[1] *R. N. - Royal Navy (Kraljevska mornarica) op. prev.*

[2] *Up Jenkins: Igra u kojoj igrači na jednoj strani, držeći ruke ispod stola, predaju jedan drugome novčić, a kapetan protivničke ekipe govoreći: "Up Jenkins" (gore Jenkins) i "Down Jenkins" (dolje Jenkins) mora pogoditi u čijoj ruci je novčić. (Op. prev.)*

[3] *U Registry Office - ured za pronalaženje namještenja za služinčad (op.prev.).*